

RUKAHO ISERE QIDZA

Ttotta Ruka qeeteta
 Tii 69 ooni kaqa
 Ttoroa Nagapani mae
 Tteopiro Abi Mina
 Toroasi Nagapani mae

PASARA MAPOHO NOO *(Apo 1:1-5)*

¹ O dzoobe Tteopiro:

Abi qesai ao samane naateqi eehe aimaqi Dzesuho noo samane biranate soubireta oho isereke nokoi qeetemi oorai.

² Oi noo biranatota ooqata apenei nese nokomema Dzesuma gama moo qaata nokoi oho isere mootomi qeetorai.

³ Ana poma oke nookami bagenoma naatemi paha naamae noo oho khooba korabete nookaqi ttarita qeeteqi abi mina niiho quba oho isere qeetorai.

⁴ Kiristuho pobi oke nii ao tomama nookoraihe ana gee erake dzoobiremake nii oke toronaiteqi moohimi niiho qupata meenoma naataridzoni.

ANGEROI DZOHANE BIRANATAROTAHO NOO *PAANAITETA*

⁵ Oionita Herotei Dzutea habaho qiba naate qaataho bodzata dzube abi tee, dzapa noho Dzakharia, noi Abiaho gemu oho nenani. Ata nohoi oho qesa Aaro, dzube abiho nenanita dzapa noho Erisabe.

⁶ Nopoi Ohongaho pengata rike ma pobiho isakita Sooparaho hu nooho gigi ma goha samaneke qusubaite qaami nopoke iiga hiibaquho tete oorara.

⁷ Oonihe Erisabe qumai qaami khameto nopohoi biranataamake qaami nopo tasu naateta.

⁸ Qate dzube abiho ttarike qusubaite qaami Dzakharia noomae qaheuba biirita peite dzube abiho isakita Ohongaho pengata baura oke eetarotaho bodza naateta.

⁹ Oi Sooparaho biirita isaki ura moromoronomake qeebaquho bodza oio dzube abiho pomata quba ttarinoma kekeni.

¹⁰⁻¹¹ Oonita Dzakharia oho bodzata biirita dzubaqi isaki ura moromoronomake qeeremi abi samanei sasata qooro pupu hiiromi Sooparaho angero teei isaki ura moromoronomaho qohare oho pobi neta biranate qoorota.

¹² Noke Dzakharia moo roqobeteqi oho atti minake eeteta.

¹³ Oonihe angeroi noke erake pobi hiireta, Bamu, eto atti eetaino. Dzakharia, nii pupu hiire qaabi oho nooke Ohongai nookami ooraita ata niiho Erisabe noi niiho khata teeke dzoomakoi. Dzoomamake nii noho dzapake Dzohane hiibare.

¹⁴ Oke eetemi niiho qupa qidzanatemi nii oho qaki naatemi abi paha samane nookami khataho isaki bagenoma naatakoi.

¹⁵ Oi teehe quba bahe Sooparaho neseta khata oi abi mina naatakoi. Oi paiho asi neta Qaheuba Sumasai noke raraku biire qaarakoita noi eetoqa bai oba ma oba tatangake hesataino.

16 Noi Isirae abi samaneke burisi eetemi nokoi Ohonga nokometa atimakoi.

17 Eria sumasaho beedzaeta baura eete qaataho isakita Dzohanei biranateqi Soopara napahoi nome quba abi tupu teeke mai eetaridzoho naru agoba hiireta oke Dzohanei roibetareiqi qeemakoi. Qeemaqa hiiremi oionita abi mina ma adza nokoi gama basesa nokome qaasuhiga rike ma pobiho nokanoka saridze qesa hongasidzakoi.

18 Oke angeroi hiiremi Dzakharia angero oke hee, Maqa, ata ma naka ao tasu naate ooraita nii hiibi noo oi meeni mae? Oke ana ikanomake eete qupadzomaqu?

19 Hiiremi angero noi hee, Anai ape bahe Gabiriai Ohongaho pengata qoororai. Oionita noi hiiremi anai baaqi oho noo ao nii pobi hiire.

20 Oonihe nii naho noo nookaama naateho qubake nii ao potutu naate qaamake khata dzoomaquho noo erana hiire oi meenoma naatemake nii paha noonoma naatakoi. Oiqi hiireqi qaateta.

21 Oonita abi biiriho sasana oota nokoi Dzakhariaho beebe eetomi bodza kharanatemini noko hou eeteta.

22 Eetemi noi biranateqi nokoke agoago hi-ibarotanihe bitta eeteqi botoma qaseqase eetemi nokoi hee, Oo Noi biirita bakuho isakike moori ooniqi hiireta.

23 Oonita Dzakharia noi tuhotuho baura nome kebanoke eete soubireqi burisi eete Nagapa tumata.

24 Qateqa bodza ota Erisabe noi apu naate qura eeteqi dzasidza paipu oho isakita sama nome dzukuro qaaqi eraiqi hiirota.

²⁵ Idze, abi nokoi quma nahoho ngiingi ma baaba eete qaabi oke Sooparai ai signaiteqi quba bagenoma erake naho quba paanaisubi.

ANGERO NOI MARIAKE DZESUI BIRANATARO-TAHO NARU HIIRETA

²⁶ Qate dzasidza sikisi naatemi Ohongai Angero Gabiria dzoobiremi noi Garirea habaho nagapa Nadzerette ota biranateta.

²⁷ Oi ota atapa somoro usaqe, dzapa noho Maria noi Dzosepeho ata pobi oota. Qate Dzosepe noi Tabitiho gemu oho abi. Oonita Gabiria noi atapa oho toro biranateta.

²⁸ Biranateqi noi hee, Dzoobe mina, qeseba atapa, Sooparai ao niima nipemae oorai.

²⁹ Oiqi hiiremi nookaqi roqobeteta. Noi hee, Noo eranomake hiire oho tete ikanoma?

³⁰ Hiiremi angeroi noke hee, Maria, Ohongai niiho nookami bagenomanita nii etoqa attike eetaino, bamu.

³¹ Oonita nookao, nii qura eete khata dzoomakoi oonihe noho dzapake Dzesu, oi Ingona Mai, oke hiibakoi.

³² Noho dzapai peitanipamuke eetemi nokoi noke hee, Ohonga qusunipamuhu khataniqi hiibakoi. Oi Ohonga Sooparai hiiremi noi Tabiti uumi nomeho poro qereta qoobakoi.

³³ Ota qooroqa noi Dzakopoho eemane khame-toke soopara eetarakoi, oonihe poro qere nohoho isaki agoba qaaqa baamu bamu naataqu.

³⁴ Hiiremi Mariai angero erake pobi hiireta, Anai apu naataamake ooraita tete ikanomake eete biranataqu?

³⁵ Hiiremi oho ipike angeroi hee, Ohonganipamuho beedzae oi Qaheuba Sumasa nohoi niiho irita qeemaqa niita takitotakoi. Oonita khata nii dzoomaqa noke hee, Qaheubana, Ohongaho Khatanipamu ooniqi hiibakoi.

³⁶ Noo oi keke bahe, Erisabe pai totaqa niihoi tasu naate oorai oonita abi noke qumaiqi hiiroraihe noi ao dzasidza sikisiho isakita qura eete oorai.

³⁷ Oi Ohongai noo tee ma teeke hiireqa bamu bitta eetaqu.

³⁸ Oke hiiremi Maria erake hiireta, Oionita nii hiiremi ooraiho isaki biranatare. Oi ana aoke Soopara nameho tuhotuho atapa naate oorai. Hiimi angero papateta.

MARIA OGAMAQI ERISABE SARIDZEMI HASA HIIRETA

³⁹ Oonita bodza eetemi Maria qoridze ao hairiama Dzuteaho tora ma habata tuumata.

⁴⁰ Tuumaqi noi Dzakhariaho nagata peiteqi Erisabe saridze dzoobe hiire kanabeteta.

⁴¹⁻⁴² Kanabohimi Erisabei Mariaho noo totoho nookahimi Dzohanei khata asita dzooto kotoromi Qaheuba Sumasai Erisabe adzahahaitemi Erisabei sokateqi hee, Dzoobe mina! Paimane minarahota nii bagenomani, oho qesa khata niiho asina oorai noio dzapanomani!

⁴³ Oonita Soopara qidza nameho pai gotta niike ana moohimi ikanomake eete nii naho torota baabe?

⁴⁴ Nii nookao, nii ana dzoobe hiiremi naho tomata taasuhimi khata naho asita oorai noi ao dzooto kotoroqi qakiqaki eete.

⁴⁵ Oonita Sooparaho nooi niiho torota biranateta noo oi meenoma naatakoita nii nookaqi ao hiisi eetetaho qubake nii agoagonomani.

*MARIA SUBESUBE HIIRETA
(1 Samue 2:1-10)*

⁴⁶ Oiqi hiiremi Mariai eraiqi hiireta, Uububuu! Naho qupa khatai Sooparaho hasa hiire.

⁴⁷ Ohonga ingona mai name, naho gisi niiho nookami subesubenomani.

⁴⁸ Oi teehe bahe tuhotuho atapa niiho anai qonotai ootanihe nii naho qupadzomami poiqa abi minarai naho pobi erake nookaqi anake agoagonomaniqi hiirorakoi.

⁴⁹ Oi abi moohimi Beedzaeho Maikhatai quba bagenoma naho quba eetemi ooraita dzapa niihoi qaheubana bagenomani!

⁵⁰ Apene ma apenei niike ququimorai abi oohomaho dzasake nii eetorakoi.

⁵¹ Qate boto tatanga niihoi ao abi sama qusub-anomaho qupake rasikiitorakoi.

⁵² Abi bise ma baisenomake nii poro qereta hotou biireqi qupa gaibanomake oho tekata mootorainomani.

⁵³ Meupunomake nii seebeta dzoobireqi abi habanaho iisuta quba qidza mooto peitorai.

⁵⁴⁻⁵⁵ Nii Abarhamu ma nanaho uimane neimane ma eemane khameto nokoho ma nanake naru hiiretaho isakita Isirae abi niiho qaru eetorai, nokoma nanaho dzasa minake nii eeteqi hoobirorai.

ERISABEI KHATA DZOHANEKE DZOOMATA

⁵⁶ Oonita dzasidza tapariho isakita Mariai Erisabema nopomae naga teenata oota. Qate Erisabeho dzasidza ao naini naatemi oionita Maria burisi eete nagapa nome tuumata.

⁵⁷ Oi teehe bahe Erisabei khata dzoomarotaho bodza naatemi noi bosa khata dzoomami tumata.

⁵⁸ Oonita Erisabe ma Dzakhariaho dzuu koko ma qesamane nokohoi khata biranatetaho pobi nookaqi ao ttutturategi Erisabeke hoobire Sooparaho dzapa qiraiteqi hee, Dzoobe! Eranomaho isakita Sooparaho qupa kokora biranatemi mooraiqi hiireta.

⁵⁹ Qate qupi qeth naatemi noko khatake sama koko geebanomaitare baata. Baaqi maiho dzapa qusubaitare hiireqi khatake Dzakharia hiibare eeteta.

⁶⁰ Oonihe pai bai hiireqi hee, Baamu, noke Dzohane hiibakoi.

⁶¹ Hiiremi nokoi paike hee, Qate niimaeho quni ma manita dzaapa oonomai ooraidzaranita ikanoma?

⁶² Oiqi hiireqi mai dzapa apeke mootareiqi noke toone eeteta.

⁶³ Toone eetemi mai gee quba hiireqi ota qeeteta. Hee, dzapa nohoio Dzohane. Oke qeetemi noko gama roqobeteta.

⁶⁴ Roqobetemi Dzakhariaho too saqobami eteete ao adzahaha naatemi noi Ohongaho hasa hiireta.

⁶⁵ Hiiremi Dzutea habaho tora totaqa ma totaqa abi nokoke rome biire qaata qeena ma baana nokoi oho noo ma pobi gama hiire nooka pobitemi atti nokoke suqobireta.

⁶⁶ Oi apene oho noo nookata nokoi atti ququimaqi hee, Khata erai ikanoma naataqu? Hiireta oi teehe bahe Sooparaho beedzae ao noho irita dzuubata.

*DZAKHARIAI OHONGAHO SUBESUBE
HIIRETA*

⁶⁷ Qate Qaheuba Sumasai Dzohaneho mai Dzakharia noke raraku biiremi noi too abiho isakita hiireqi hee,

⁶⁸ Isirae abiho Ohonga Sooparai noko ma napaho bameke qupadzomaqi napake iboho botota hiiumake boobita napa noho hasa hiibare.

⁶⁹ Noi kokora abi nome Tabitiho gemuho neta ingona abi teeke saridze noke napaho quba beedzae moitemi oorai.

⁷⁰ Agobanipamuke Ohongai qaheuba too abi nomeho teteta naru oke hiire baaorai.

⁷¹ Oonita apene napaho ibo naate napake sesero eetorai nokoho botota noi napake ingonaitakoi.

⁷² Oi noi uimane napaho ma nanake qaheuba noota qesa hongasiretake noi qupadzomaqi oho baruna heena naatorai.

⁷³ Noi Abarahamu eebobo napahoho quba noo tatangama naru hiireta oho meeke noi poiqa napa moitake boobi.

⁷⁴⁻⁷⁵ Noi napake ibo napahoho ekata saqohibi. Oho qubake napa rike ma pobihohi isakita qupi ma sau samaneke attiamake Ohongaho qaru eete qaarare.

⁷⁶ Qate khata niike oho qesa Ohonga qusunaho too abi ooniqi hiibakoi. Oi nii Sooparaho bosa qooroqi tete nohoke biraitakoi.

⁷⁷ Nii abike bapopotomi nokoi kahosaho dzamudzamu saridzeqa ingona maiho gesina naatakoi.

⁷⁸⁻⁷⁹ Oonita Ohongai baruna heena naatemi napai noho ete agimare eete. Oi qesama napai khaa qupita habeseqi baataho utamoemoeta qaami dzadza nohoi ao biranate hiiremi napai keba ma dzapaho tete nohota qeehibi dzoobe! Oiqi Dzakharia hiireta.

⁸⁰ Oonita khata Dzohane noi bitoto qaami Sumasai noke beedzaenomaitemi noi kebanoke Isirae abiho bisata baura nome qere biidzakoiqi haba habanata hutingima qaata.

2

KHATA DZESUKE MARIA DZOOMATA (Mat 1:18-25)

¹ Bodza oho neta Romaho Kaisa, dzapa noho Augusto, noi haba ma nagapa samanenipamuta noo dzoobireqi hee, Abi mina ma gattiqi oi iso keke dzapa nome ma nomeke ttarita qeetemi oorarei qi hiireta.

²⁻³ Oonihe tete agiagi oi Kirinio noi Siria habaho kiape qaataho bodzata baura oi biranateta. Biranatemi abi mutu ma khata ma gama dzapa nokome ttarita qeetarei qi nagapa khooba nokometa tuumata.

⁴⁻⁵ Oonita Dzosepeho ata dzomadzoma naasumi noi noke dzeimaqi nopoi Garirea habaho nagapa Nadzarette qaate atomaqi Dzutea habaho nagapa Betterehemu ota biranateqi dzapa nopome qeeteta.

⁶⁻⁷ Oonihe nopoi ota ooqi khata qase dzoomata. Qase dzoomami aabe naga pui siire oomi nopoi

hoo nagata qeemaqi pai ota eka bosa khata nome
dzoomaqi ttobama qeegoroqi ota mootota.

*ANGERO NOKO HOO SOOPARAKE
QUPANOMAITETA*

⁸ Qate haba oho totaqita hoo sipisipiho
soopara qesa qaata nokoi qupibake sipisipi tupu
nokomeho bakena geemaqi oota.

⁹ Oomi Sooparaho angeroi nokoho torota bi-
ranatemi Sooparaho koina nokoke gama rome
biireta. Rome biiremi nokoi atti minanipamuke
eeteta.

¹⁰ Eetemi angeroi noko pobi hiireta, Bamu, abi
minaraho qubake ana noo qidza qakinomake
nike pobi hiibare eetenita atti eetainohe toma tiite
nookare.

¹¹ Oi Tabitiho nagapa khooba erata nikeho
quba ingonaho isaki teeke poiqa dzoomami oorai,
dzapa nohoio Kiristu Sooparani.

¹² Oonita nike qeehiqa hoo nagata moomi khata
bittina teeke ttobama qegoro ota mootomi oorai
oke nike mooqa oho mee qupadzomakoi.

¹³ Oke hiihimi idze, qusuho qaa tupu minai
angero oho totaqita paana naateqi garuruiqi hi-
ireta,

¹⁴ Abi qesai ttokata Ohongaho qupa tooba ee-
torai nokoho qubake noi baruna heenata oke mee
hiibi oonita dzapa pobi nohoke nike qaupuitare.

HOO SOOPARAI DZESU MOORARE TUUMATA

¹⁵ Oiqi hiireqi angeroi qusuta dzaetemi hoo
soopara nokoi qesa pobi hiireqi hee, Oionita
Soopara napahoi napake quba biranate ooraiho
pobi hiire oonita oke napamae moora quba ao
qori Betterehemuta tuumare.

16 Hiireqi nokoi hairiamake qeemaqi Maria ma Dzosepe saridzeqi moohimi khata meenipamu hoo naga ota meeqota.

17 Oke mooqi khataho noo bosata nokoho torona biranateta oke noko ota paanaiteta.

18 Paanaitemi khataho noo hoo sooparaho toota qurateta oke abi qesa nookaqi roqobeteta.

19 Qate Maria noo ma quba ota biranateta oke qupadzomaqi iha ma dzobidza nometa tani totota.

20 Oonita hoo sooparai burisi eeteqi noo nokoho torona biranatemu moo nookata oho quba nokoi Ohongaho hasama gegema hiire tuumata.

DZESUKE DZAPA MOITETA

21 Qate qupi qeth naatemi bodza biranahimi Dzosepe ma kara nokoi khata oke sama koko gebanomaiteqi dzapa nohoke Dzesu hiireta, oi Maria khataho qura eetaamake oomi angeroi Dzesuho dzapa hiiretaho isaki oioni.

QAHEUBA ABI MA ATAPA NOPOI DZESU MOO QUPADZOMATA

22 Ma Moseho noota paimane khata dzoomaqi qupi pootiho isakita atahe nagata ooraridzoho teteke mai ma pai qusubaitemi oho bodza bamu naatemi nopoi khata aimaqi noke Ohonga moitareiqi Dzerusaremuta tuumata.

23 Oi teehe bamuhe Sooparaho hu noota noorake qeetemi qaata, Eka bosa khatai biranahima noke Sooparaho quba qaheubudzare oke qeetemi oota.

²⁴ Ma paha hu noo ota oi hee, Qusubibi eseri mae buqo eseri Ohonga moitare oiqi hiiretanita nopo qusubaiteqi biiri ota peiteta.

²⁵ Peitemi Dzerusaremuta abi rike ma pobi teei oota, dzapa noho Simeo. Qaheuba Sumasai noho qupata baura eetemi noi Isirae abi samane qidzanataridzoho beebe eete qaata.

²⁶ Oi noi baataamake ooqa Ohonga Sooparaho Kiristuke bosa moorakoiqi Qaheuba Sumasa ao noke qupanomaitemi oota.

²⁷ Oonita mai ma pai biirita peihimi Sumasai Simeoke dzeimami biirita oho qesa peiteta.

Oi mai ma pai khata nopomeke hu noo hiire qaataho isakinomaitareiqi qeemata.

²⁸ Qeemami Simeo khatake amaki eeteqi Ohongaho hasa hiireqi eraiqi hiireta.

²⁹ O dzoobe, Maikhata name. Niiho noo agobanita naho qupa ao qidzanatemi poiqa nii isanate kokora abi niime anake saqoromi hasu ma kebata baatare.

³⁰ Oi teehe quba bahe nese namema ana ao ingonaho isaki niihoke moori.

³¹⁻³² Isaki oke nii abi minaraho pengata paanaisubi. Noi Isirae abiho dzapa pobi mina naateqa paha raaba abi gama baibudzaquho dzadza naatakoi.

³³ Oonita noi khataho noo hiiremi mai ma pai gotta nohoi hasaqu eeteta.

³⁴⁻³⁵ Hasaqu eetemi Simeoi noko gama agoago eeteqi khataho pai Maria pobi hiireta, Nii Nookare. Khata erai khepidzeho isaki naatemi oi paha niiho qupa kotooroqi suqobidzakoi. Oi abiho qupana oorai oi noho neta paana

naatemi Isirae abi qesai noke peemaiteqi rubenga saridzakoinihe qesai nota atimaqi qidzanatakoi. Oiqi hiireta.

³⁶ Hiimi paha atapa tasu teei ota oota, dzapa noho Aana. Noi Ohongaho too atapa, mai noho dzapai Panua qate gemu nohoio Asere.

³⁷ Atapa oi somoro nometa tii sebeniho isakita apu naate qaami baatemi noi ttarumi qaami tii noho qetti po biranateta.

³⁸ Oonita noi Ohongaho biirita eteba ma qupibake hutingima Soopara tuuhoroqi pupu baura eete qaaqi teqaha ota tta eetara, bamu! Oonita bodza oqata keke noi Dzesu khataho neta qeemaqi ao Ohonga dzoobe hiireqi qesai Dzerusaremuta ingonaho isaki saridzareiqi beebe eetota noi nokoke khata oho noo ma pobi hiire hiireke qeemata.

DZOSEPE MA MARIA KHATAKE AIMAQI NADZARETTETA BIRANATETA

³⁹ Qate mai ma pai nopoi Sooparaho hu nooke qusubaiteqi khataho kiridza qeere soubireta. Soubireqi nokoi gama burisi eete nagapa tuumaqi Garireaho nagapa Nadzarette ota biranateta.

⁴⁰ Qate Dzesu khata bitoto kotanga naate nokanokaho pobi naatemi Ohongaho baruna heena noho irita qaata.

DZESUI PORO KHATA NAATE QAHEUBA BIRITA PEITETA

⁴¹ Ma mai ma pai nohoi ingona dzuma mina samaneke Dzerusaremuta tuuma qaata.

⁴² Qate khataho tii tuerebe naatemi nokoi dzuma mina oke qusubaiteqi noke dzeima atomaqi Dzerusaremuta peiteta.

⁴³ Oonita nopoi ota khatake dzuma mina oke gama banaitomi qupi sebeni naatemi dzuma oi bamu naatemi nopoi burisi eete nagapa tuusuta.

Oonihe Dzesu khatai Dzerusaremuke qaatama naatemi mai ma pai ikanomake eete oho ruume naate tuusuta?

⁴⁴ Oi nopoi hee, Khatai qesama dzaira napamema baaoraiqi hiiremi sure mootomi nopoi qesamanehota qiri mina eeteta.

⁴⁵ Qiri eete saridzaama naateqi burisi eete qiri eete tuumata.

⁴⁶ Tuumaqi qupi tapariho nakuta qiri quba minake eetomi khatai qaheuba biirita ooqi banaita mimiho tuputa habese ooqi qasa noo samaneke hiire nookahimi nopoi saridzeta.

⁴⁷ Oonihe qesa samane khataho noo nookata nokoi moohimi noi nokanoka maikhataho isakita nokoho noo ipi hiire suqobireta.

⁴⁸ Oke mai ma pai moo roqobeteqi pai gotta noke pobi hiireta. Khata name, nii ikaqi hiireqi nakake sesero eetemi mai niihoma nakai qupa qanga eeteqi niiho qiri quba mina eetoraimi nii era oorai.

⁴⁹ Hiiremi noi nopoke hee, Naane quba nipe naho qiri eete. Mai nameho qubatu dzooke ana mai eetaridzoke nipe ruumeni mae?

⁵⁰ Hiiremi khataho nooke nopoi nooka hou eeteta.

⁵¹ Oonihe noi nopoho noo qusubaiteqi nopoma tuumaqi nagapa Nadzarette biranateta. Qate

pai gotta nohoi noo ma quba oke gama ttarima qupata mootota.

⁵² Qate Dzesui bitotomi nokanoka nohoi minanatemi Ohonga keke bahe abima gama noho nookami bagenoma naateta.

3

*DZOHANE   SOBASOBANAHO   BAURA
BIRANATETA*

(Mat 3:1-12; Mar 1:2-8; Dzoh 1:19-28)

¹ Qate Ohongaho nooi Dzohanehota biranateta oi bodza ape bahe Kaisa Tiberio noi ao tii 15 oho isakita Roma abiho abi qiba naate oomi Potio Piratoi Dzuta abiho Kiape oota, ma Herotei Garireaho Sooparai oota, ma noma noho Piripoi nagapa Itturea ma Ttakhonitoho Sooparai oota, Risanioi paha nagapa Abireneho sooparai qaata.

² Oi paha Anasi ma Kaipa nopoi dzube abi mimi qaata bodza ota Ohongaho nooi haba habanata Dzakhariaho khata Dzohane sobasobahota biranateta.

³ Biranatemi oionita noi ao Dzotani obaho neta qeemata. Oi abi qupa burisi eeteqi kahosa dzamudzamu saridzarotaho sinabidzake noi ota hiremi nokoi qusubaitemi noi samaneke obama soorota.

⁴ Oi teehe isaki bamuhe too abi Dzeseai noorake qeeteta, Noo totoho teei haba habanata baaqi qahurata hee, Sooparaho tete ao roibeteqi kosoramu nohoke gama paanaitare.

⁵ Tubosa poubosa oke gama gimutta eete idzoidzo naatemi ngerongaroke pobiteqa oma huhuitemi saru naatare.

⁶ Oke eete abi minarai Ohonga ingonaitaquho isaki moorakoi. Oiqi Dzeseai qeetemi Dzohanehota meenoma naateta.

⁷ Oonita abi quba mina Dzohaneho torota sabasoba saridza quba ttutturatemi noi abi basesanoma qesake hee, Apei Dzohomaho ttari nena nikeke pobi hiiremi nike Ohongaho purabake arabidzareiqi baoraidzo?

⁸ Oho quba nike etoqa hee, Bamu, nanaho mai Abarahamu oqai ooniqi hiibaino oi Ohongai oma eranomahota nome quba khametoke ee-haitaquho isaki ooraita nike ao qupa burisi eeteqi oho mee paanaitare.

⁹ Nookao, aoke bose ee herake tupu teeteqi ee pareke dzootoqa eepata biidzake boobita qupadzomare.

¹⁰ Oke hiiremi abi nokoi noke hee, Oonita nanai ikanomake eetaqu?

¹¹ Hiiremi noi erake hiireta, Sasa eserinoma nikei isanate oho dzore ooraike teeke moitare ma patta iisunoma nikei paha quba oho dzore nokoke isakinomaitare.

¹² Noo oonomake hiiremi ttagetti apiapi nokoi oho qesa sobasoba saridzareiqi noke qasa hiireta, Banaita, qate nanai?

¹³ Hiiremi noi hee, Oonita ttagettiho dzare hiiremi ooraike eto nikeme quba minaitaino.

¹⁴ Oke hiiremi qaa abi paha qasa hiireta Qate nanai? Hiimi hee, Oore, ttuma nikemeke nookami isanataridzoni. Etoqa abike qorobire nokohoqe giimaqi nikemeke hee biidzaino.

¹⁵ Oonita Dzohane noi noo oonoma samaneke hiiremi abi noho nookami attinoma naatemi noko

iiha dzoobireqi hee, Abirai Kiristu baabaridzoho mee oni mae?

¹⁶ Hiiremi Dzohane noko pobi hiireta, Eehe, obama keke ana abike soororai. Qate naho ipita teei baahubi dzapa pobi nohoi nahoke riitanipamuke eete oorai oi oko sasa nohoho eka suutaqu anai oho quba isanataamanita qupadzomare.

¹⁷ Abi oio quba apema nike soobaqu bahe eepama, Qaheuba Sumasama soobakoi. Oonihe noi sarautanomanita biranateqi noi gottara meeke isunomaiteqi sasake sarauto eepa tatangata biidzakoi.

¹⁸ Oke hiireqi Dzohanei abike sinasina hiireqi qogo ma saga samaneke hiireta.

*HEROTEI DZOHANE QAANATEQI SUUTOTA
(Mat 14:3-4; Mar 6:17-18)*

¹⁹ Ma paha Herote noi noma nome Piripoho ata Herotia noke karabete oomi Dzohane noi Heroteho poma qanga qesa oke teenaiteqi oho niiqi hiireta.

²⁰ Oke hiimi Herotei nookaqi noke sutasuta nagata mootota.

*DZOHANE DZESUKE SOOROTA
(Mat 3:13-17; Mar 1:9-11)*

²¹ Oonihe Herotei Dzohaneke suutaamake oomi abi quba mina nokoi Dzohaneho torota sobasoba saridzareiqi ttutturatemi Dzesu paha noomae baaqi noho torota sobasoba oke saridzeta.

²² Saridze pupu hiimi qusu papatemi qusubibi quratoraiho qesake eete Qaheuba Sumasai baaqi Dzesuho irita dzuubata. Dzuubami qusuta totoho teei biranateqi hee, O qesebe khata name, ana niho nookami bagenomani. Oiqi hiiremi nookata.

DZESUHO EEBOBO OHO TTARI
(Mat 1:1-17)

²³ Qate Dzesuho tii bodza oi teutiho isaki naatemi quba oi biranateta. Oi noke abi qupa nokomeho isakita hee, Noi Eriho eema, Dzosepeho khataniqi hiireta.

²⁴ Qate Eriho mai ape bahe Mattatti, qate noho mai Rebi oonini, noho mai Merikhi ooni, qate noho mai Dzanai ma noho mai paha dzapa Dzosepe.

²⁵ Qate noho mai Mattattia ooni, mai nohoi Amosi, ma noho mai Nahumu, qate noho mai Hesiri, ma noho mai Nagai.

²⁶ Qate noho mai Maata, ma noho mai Mattattia, ma mai nohoi Semei, ma noho maio Dzosekhe, ma mai nohoi Dzota.

²⁷ Qate Dzotaho mai Dzoana, noho mai Resa, qate mai nohoi Dzorobabe, qate mai nohoio Sarattie ooni, qate mai noho Neri.

²⁸ Oni Neriho mai Merikhi, qate mai nohoio Atti, ma mai nohoio Kosamu, qate noho maio Erematamu, ma mai noho Ere.

²⁹ Qate Ereho mai dzapa noho paha Dzosuba ma noho mai Eriese, ma mai nohoi Dzorimu, qate mai nohoio Mattatta, noio Rebiho khata.

³⁰ Qate Rebiho mai Simeo, qate mai nohoio Dzuta, ma noho mai Dzosepe, ma mai nohoio Dzonamu, qate noi Eriakimuho khata.

³¹ Qate Eriakimuho mai noi Merea, qate noho maio Mena, ma mai nohoi Mattatta, mai nohoi Nattamu, ma mai nohoio Tabiti.

³² Qate Tabitiho mai Dzese, qate noho maio Dzobette, ma mai noho Boasi, qate Boasiho mai

Sara ma noho mai Naasoni.

³³ Qate noi Aminataho khatani, qate Atami noho mai, ma mai nohoio Arani, qateqa noho mai Hesperomu, ma mai nohoi Pare.

³⁴ Pareho maio Dzuta. Qate Dzutaho maio Dzakopo, ma noho mai Isaka, noi Abarahamuho khata. Ma Tterai noho mai ooni, qate mai nohoio Nakho.

³⁵ Qate noho mai Serugu, ma mai nohoio Regu ma noho mai paha Perege qate noho mai Ebe ma mai noho Sera.

³⁶ Qate Seraho mai Kaana, ma noho mai paha Arapakhata, ma mai nohoi Semu, qate noho mai Noa, qate Noaho mai Ramekha.

³⁷ Ma mai nohoi Mettusere, qate noho mai Enokha, noio Dzarettiho khata, qate mai nohoi Maharere, ma mai nohoio Kaana.

³⁸ Qate Kaanaho mai Enosi, ma noho mai Seetti, mai nohoio Aatamu. Qate Aatamui apeho nena bahe Ohongahoni.

4

DZESUI TORONA MINA SARIDZETA (*Mat 4:1-11; Mar 1:12-13*)

¹⁻² Oonita Dzesui Dzohaneke Dzutani obata qaatemi Ohongaho Sumasai noke gooro teetemi Dzesui haba habanata biranatemi iibadzai qupi pootiho isakita noke toronaite qaami noi teqaha patta oho bodzata muunara.

Oonihe oho bodza bamu naatemi noho ttidza horesa eeteta.

³ Horesa eetemi Iibadzai noke hee, Nii Ohongaho khatai ooraiqako oionita oma erake teeke pobi hiiremi dzobadzoba naatare.

⁴ Hiiremi Dzesui erake hiireta, Oonihe qetaqeta teei hee, Abi patta keke muunaquko oi bamu noho quba isanataqu oiqi hiireta.

⁵ Oke hiiremi Iibadzai noke tora khara teeta dzeima peiteqi haba samane oota oke hairiamake noke banaiteta.

⁶ Banaisuhiqi Iibadzai eraiqi hiireta. Oho pobike gama naho botonaitemi ooraihe apeke moitaqu oke naamae.

⁷ Oonita nii naho torota hasama gegema hiiremi oke ana ao niiho pobi hiibakoi.

⁸ Oke hiiremi Dzesu noke erake pobi hiireta, Qate qetaqeta paha teei hee, Ohonga Soopara niimeho hasama gegema hiireqa noqaho qaruke eetoreiqi hiirorai.

⁹⁻¹¹ Hiiremi noi paha Dzesuke dzeima Dzerusaremuta peiteqi pei Qaheuba Biiriho ttittirata mootoqi hee, Paha noorake qeetemi ooraita nookare. Hee, Ohongai angero nome pobi hiiremi eto niiho oko oma peemaitainoho qubake noko niike ingonaiteqi kharikhari eete qurataridzoni. Oke qeetemi ooraita nii qupadzomaqi ao tukuba qurateqi moorare.

¹² Oonihe Dzesui noho noo ipi erake hiireta, Qate paha noorake hiiremi oorai, Nii etoqa Ohonga Soopara niimeke toronaitaino.

¹³ Oiqi hiiremi torona gama bamu naatemi Iibadzai isakiqata noke papateta.

DZESUI BAURA MINA NOMEKE SOHOROTA
(*Mat 4:12-17; Mar 1:14-15*)

¹⁴ Oionita Dzesui burisi eete Sumasaho beedza-eta Garirea habata biranateta. Biranatemi abi oho totaqina qaata nokoi noho pobi nooka soubireta.

15 Qate noi guhu qesaqesa nokohota dzuubaqi nokoke tete banaite qaami noko gama susupu oho hasa hiireta.

NADZARETTE NAGAPA ABI DZESUKE BASESA EETETA

(Mat 13:53-58; Mar 6:1-6)

16 Oonita noi nagapa khooba nome Nadzarette ota peiteqi dzumata poma nometa sinabidza isaitareiqi qoorota.

17 Qooromi noko noke too abi Dzeseaho gee noke moitemi noi takomaqi qetaqetaho tete erake saridzeta.

18 Hee, Sooparaho Sumasai naho irita oorai oi teehe bahe noi anake ao poro qerenomaiteqi hiiremi ana abi habanake isere qidza hiiremi meupu saridzakoi, sutasuta abike saqobakoi, nese khabanomake nesenomaitakoi, qorobiremi ooraike ana qusubaitakoi. Oke eeteqi ana Soopara napameho baruna heenaho bodza paanaitakoi.

19 Ooqaho isakita Dzesui isaite qaasuhiqi gee saaroqi oke oho soopara moiteqi habeseta.

20 Habesemi abi guhu oona oota nokoi gama roqobete noke rittabetota.

21 Rittabetemi noi sohoroci noko pobi hiireta, Sinabidza erana isaitemi toma nikehota taate oi poiqanipamu meenoma naasubi.

22 Hiiremi noo bagenoma noho toota qurateta oke noko gama nookatahe iiha dzoobireqi hee, Noi Dzosepeho khatanita noi ikanomake eete oke hiire?

23 Hiiremi noi nokoho ipi erake hiireta, Meenipamuke nike anake pobi hiireqa hee, Nana nookami nii Kapanao nagapata baura bamenoma

eeteta oho qesa nagapa khooba niime erata nanaho quba eetare. Oiqi nike hiibakoihe ipita nike anake bisi naate totoho eranomata ana pobi hiibakoi, Ttotta nii isanate sama niime qidzaitare oiqi nike hiibakoi.

²⁴ Hiireqi noi hee, oi teehe quba bahe too abiho nooke haba mainaho abi isanate nookakoihe too abi teei nagapa khooba nometa hiiremi oho abi bamu qaupuita qu oke ana bamu nike ikobetaqu.

²⁵ Noo meenipamu erake ana nike pobi hiire nookare. Eriaho bodza agobata tii tapari ma teehe tota qita quui taataama naatemi ttoka minata seebe ttidza makanomai qaami Eriaho patta bamu naatemi ttarumi paimane samanei Isirae habata ooqi noke tuuhobarotahe Ohongai noho pati qohatareiqi ttarumi nokeho teeta dzoobiremi qidzanatetani mae?

²⁶ Oi bamu, noi Isiraehe ttarumi paimane nikehoke potti biireqi Eriake raaba abiho ttarumi pai qee Sittona habaho nagapa Sareta ota dzoobiremi tuumaqi qidzanateta.

²⁷ Ma paha too abi Eriaho bodza agobata Isiraehe abi pottomunoma samanei qaatanihe nokohota Ohongai teqaha teeke qidzaitaranihe raaba abi Naema Siria habaho abi mina noqake qidzaiteta, oonita nike khooba oke qupadzomare.

²⁸ Oke Dzesu hiiremi sinabidzaho guhuna oota nokoi nookami nokoho humamutu biranateta.

²⁹ Biranatemni nokoi ao qori noke nagapata hoto biireqi dzeima nagapa qeba nenaho tora ma tapata noke teetareiqi dzoobidzarota.

³⁰ Oonihe ikanomake eeteqi noi nokoho bisata dzaake tuumata.

*DZESUI KAPANAO NAGAPATA SONGENAKE
HOTOU BIIRETA*

(Mar 1:21-28)

³¹ Oonita noi qurateqi Garirea ttuho nagapa Kapanaoa biranate dzuma qesaqesaho isakita abi nokoke banaitota.

³² Oonihe noho beedzae mainanita noi nokoke noo banaitemi abi roqobeta minake eeteta.

³³ Qate sinabidza guhu nokohota abi songena ngiinginoma teei oota noi sokateqi eraiqi hiireta.

³⁴ Ae! Dzesu Nadzaretteho nena, nii baami songena nanai ikabetaqu? Nii Ohongaho qa-heubananike ana gesinanita nii ao nanake ngausa eetare baabe mae?

³⁵ Hiiremi Dzesui noke qamuni hiireqi hee, Too niime pati suutoqa abi oho neta tta eetare. Hiiremi songena noi abi oke minaraho bisata ai biiretahe noke sesero eetaamake ao biiranate tumata.

³⁶ Tuumami noko gama hasaqu eeteqi qesa popipobi hiireta, Abirai maikhataho isakita hiiremi songenai ao hairiamake biranate tuume!

³⁷ Oio ikanoma? Noo oke hiiremi oho pobi ao haba oke igabireta.

DZESUI PETOROHU MOTAMI QIDZAITETA

(Mat 8:14-15; Mar 1:29-31)

³⁸ Qate Dzesui baura oke eeteqi qoridze sinabidza guhu oke qaateqi Siimo Peetoroho nagata peiteta. Qate Siimoho motami humamutu minake eete oomi nokoi oke Dzesu pobi hiireta.

³⁹ Pobi hiiremi noi noho irita baura eete humamutu oke qamuni hiiremi oi ao bamu naateta. Bamu naatemi noi hairiamake qoridzeqi nokoke kokora eeteta.

*DZESUI ABI HEMENOMA SAMANEKE
QIDZAITETA*

(Mat 8:16-17; Mar 1:32-34)

⁴⁰ Oonihe ete biidzaamake heme ma bamenoma samaneni pamuke abi noho torota dzeima baami noi boto nome nokoho irita mootoqi qidzaiteta.

⁴¹ Qidzaitemi songena samane areare hiireqi hee, Ae, nii Ohongaho Khataniqi hiireta. Hiiremi noi moomi noko ao hee, Kiristu oi ooniqi hiiremi noi nokoho noo tete siireqi gamuni hiireta.

DZESU HABA OGAMAQI SINABIDZA HIIRETA

(Mar 1:35-39)

⁴² Qate iihai mootomi Dzesui nagapa oke qaateqi haba habana teeta tuumata. Tuumami abi samane noho qiri eete saridzeqi hee, Eto nanake qaate tuumaino oiqi hiireta.

⁴³ Hiiremi noi hee, Oonihe anai nagapa gesa samaneta Ohongaho noo ma pobi hiire soubidzareiqi noi anake dzoobiremi baatanita qaataquho tete bamu.

⁴⁴ Oke hiireqi noi tuumaqi Dzutea habaho sinabidza guhu samaneta dzuubaqi ota sinabidza hiire qaata.

5

*DZESUI HIIREMI SEKANA SAMANEI
PEETOROHU DZUPUTA AGOMATA*

(Mat 4:18-22; Mar 1:16-20)

¹ Qate qupi teeta Dzesui Genesarette oba ttuho patisigita qooro sinabidza hiimi abi nooka quba beedzae eete noke qahiqahi eeteta.

² Qahiqahi eetemi noi moomi sisima eseri oba samaqata suutomi oota. Oonihe oho khaa apiapi

mainata tuumaqi dzupu nokome akobohimi sisi-
mai habanake oota.

³ Qate Siimoi sisima teehe maikhata oomi Dze-
sui ota peiteqi Peetoro oke gattiqa dzoobire
qeemareiqi hiireta. Hiiremi qusubaitemi noi
sisimata habese abike sererahuke sinabidza ba-
naiteta.

⁴ Banaite qaaramuti qaateqi noi Siimoke hee,
Sisima oke dzoobire qausuta biranate khaa quba
dzupu mootare.

⁵ Hiiremi Siimoi hiireta, Bosa qobaqoba name,
nanai qupi saubapota dzupu mooto qaimi teqa-
hama naate. Oonihe niiho too quba ana paha
isanate dzupu mootakoi.

⁶ Oke hiire moosohimi khaa samanenipamui
agomaqi dzupuke uhutare eeteta.

⁷ Eetemi noko hairiamake qesamane nokome
sisima temuna oota nokoke boto sabiri eetemi
baaqi hoobire khaa aima sisimanaitemi idze!
Sisima suqobidzare eeteta.

⁸ Eetemi Siimo Peetoro mooqi Dzesuho khooba
qupadzomaqi oko toro nohota taateqi noke pobi
hiireta, Maqa anai abi qanganita nii anake qaate
papatare.

⁹ Oi qi hiireta oi teehe quba bahe khaa quba
mina aimaqi nokoi gama pairuru eeteqi noi oke
hiireta.

¹⁰ Oi Siimo keke bahe Dzebeteoho khameto
Dzakopo ma Dzohane nopoi noma gama bau-
raho ttaiganita Dzesui Siimo ma nokoke hee, Nike
poike sohorogi abi eehahaho apiapi naatorakoita
eto atti eetaino oi qi hiireta.

¹¹ Oonita nokoi sisima oke pobiteqi unaunata
biranateqi baura oke gama pekha eeteqi Dzesuke

iihata.

*DZESUI ABI POTTOMUNOMA TEEKE
QIDZAITEMI SAASARI NAATETA*

(Mat 8:1-4; Mar 1:40-45)

¹² Qate Dzesui nagapa teeta oomi abi pottomunoma teei noke mooqi gaipori kotoroqi dzauri hiireta, Soopara name, nii oho dza eete isanate anake qidzaitakoi.

¹³ Hiiremi noi boto dzoobire hesateqi noke pobi hiireta, Oore ana oho dza eete oonita ao qidzanatare.

¹⁴ Oke hiimi pottomu oi ao agimata. Agimami Dzesui hee, Eto abi teeqake oho pobi hiibainohe Mosei hu noota hiiretaho isakita nii tuuma sama niihoi qidzanate oho kiridzake nii biirita qeeremi ota khooba paana naatakoi.

¹⁵ Hiiremi noi tuumatanihe baura oho pobi oi ao haba gegebetemi abi quba mina Dzesuho noo nooka quba ma sama qidzanata quba noho torota ttutturateta.

¹⁶ Ttutturatemi oi noke suqobiremi noi seike haba habanata pupu hiibare tuumata.

*DZESUI ABI SAROSARONOMA TEEKE
QIDZAITETA*

(Mat 9:1-8; Mar 2:1-12)

¹⁷ Qate bodza teeta Pariseo ma hu nooho maimane nokoi baaqi tuputa habese oomi Garirea habaho nagapa abi samane totaqa ma totaqita baami oho qesa Dzutea haba ma Dzerusaremu abi nokoi gama Dzesuho torota ttutturatemi noi nokoke tete banaitota.

¹⁸ Qate noho torota abike qidzaitaquo isaki meenipamu oota. Oke hiireqi qesai abi

sarosaronoma teeke dzarima aima baaqi noke dzesuho dzagata mootareiqi qeemata.

¹⁹ Oonihe abi pui siire oomi bitta eeteqi noko naga heeho biriki gee takomaqi abi oke dzarimama gama dzoobire qurateqi Dzesuho dzagata mootota.

²⁰ Mootomi Dzesu moomi abi nokoho ai tatauma oonomai oomi noi hiireta, Abiqa, kahosa niihoke ana ao dзамute.

²¹ Oke hiiremi Pariseo ma qetaqeta abi nokoi qesa gunugunu hiireqi hee, Ohonga teenai abiho kahosa dzamutaquho isaki oorai. Oonihe noo qaganoma erake hiire oi abi apeni?

²² Ooiqi hiimi Dzesu moohimi abi gunugunu hiiremi noi noko pobi hiireta, Nike naane quba iiha ma dzoobidza oonomake eetorai?

²³ Anai abi erake hee, Niiho kahosa ao dzamute oiqi hiiremi nikhota bamenoma naate mae? Oonita anai hee, Abi nii qoridzeqa qooro tumare oke hiiremi nikhota oho qesa bamenoma naataqu kaqa?

²⁴ Oonihe Abiho Isaki anai maikhata ooraiqi ttokata kahosa dzamutaquho tete ooraike nikhoma qupadzoma qubake ana poiqa nikhoma pengata abi sarosaronoma noo oke hiibakoi. Hiireqi noi abi oke hee, Nii ao qoridze dzarima niimeke aima nagapa tuumare.

²⁵ Oke hiimi noi hairiamake nokoho neseta qoridzeqi dzarima nome meeqota oke aima Ohongaho hasa hiireqi nagapa tuumata.

²⁶ Tuumami noko hasaqu eetemi atti noko suqobiremi Ohongaho subesube hiireta. Nokoi hee, Idze, poike quba nese agiagike moori! Oiqi hiireta.

DZESUI MATTEOHO KIRA HIIRETA
(Mat 9:9-13; Mar 2:13-17)

²⁷ Qateqa ipita Dzesui teeta tuumaqi moomi ttagetti apiapi tee, dzapa noho Rebi (Matteo) noi oho qohareta habese oomi noi noke hee, Baa anake iihare.

²⁸ Oke hiiremi noi qoridze baura oke ao gaubireqi noke iihata.

²⁹ Iihaqi noi bodza mootoqi naga nometa Dzesuho quba patta ma kabira minanipamuke mootoqi ttagetti apiapi qesa ma abi maina paina nokoi Rebima gama ota habese muunota.

³⁰ Muunomi Pariseo ma qetaqeta abi qesai Dzesuho tumakhameto nookami qanganatemi hee, Nike ikaqi hiireqi ttagetti apiapi ma kahosa oonomaho abima gama oba ma patta muuhibi?

³¹ Hiiremi Dzesui nokoho noo ipi hiireta, Ttot-taho quba hiirorai oi sama rikerikenoma bahe khattedzanomai hiirorai.

³² Oonita anai abi rike ma pobike bahe kahosanomake qupa burisi eetare hiire baaqorai.

DZESUI POMA USAQE NOMEKE PAANAITETA
(Mat 9:14-17; Mar 2:18-22)

³³ Hiiremi nokoi noke hee, Dzohane soba-sobaho mai noi hiiremi noho tumakhametoi bodza samaneke hutingi naate pupu baura eetorai ma teena oke paha Pariseo ma nanaho tumakhameto eetorai.

³⁴ Qate tumakhameto niihoi tete oke ruume naateqi oba ma pattaho qausunomani.

Hiiremi Dzesui nokoke pobi hiireta, Nookao, Abi tei ata teeke naasuhimi abi oho qesamane nokoi qidzoke hutingi naataqu.

³⁵ Qate meenipamuke ipita apu oke nokoho bisata karabetemake bodza ota nokoi hutingiho tete gesina naatakoi. Oiqi hiireqi noi ipita baatarotaho qahurake hiireta.

³⁶ Ma noi tete agoba ma usaqeho qahura noo teeke nokoho quba hiireta. Hee, Abi teei sasa nome usari eeteqa bamu ttoba koko usaqe teeke aima sasa qosana nometa hiboto isanataqu. Oke eetaquko usaqe oi agobahoma qesa dzaira ee-taama naatemi oho pui paha mina naatakoi.

³⁷ Oho qesa abi teei bai oba usaqe korabeteqa bamu oke nuupu agobata uqumami isanataqu. Ota uqumaquko bai oba oi qausu qohaba pere-baqi nuupuma gama bamu naatakoi.

³⁸⁻³⁹ Oi abi teei bai oba agobaho isakike gesina naate baaorai noi qidzoke hairiamake tete usaqe oke muuna dza eetaqu, oi teehe bahe noi hee, Agobaio naho quba isanatoraiqa hiibakoi. Oonihe bai oba usaqe ana hiire oke paha nuupu usaqeta uqumaquho teteke qupadzomare. Oi nikeho poma agoba ma naho tete usaqeho qahuranita oho tete biranatemake abima gama qidzanatakoi.

6

DZESUI DZUMA MA BODZA MINARAHO MAIKHATA KEKE

(Mat 12:1-8; Mar 2:23-28)

¹ Dzuma teeta Dzesuma nokoi uiti dzoo bisata tuusuhiqi tumakhameto nokoi mee qesa oke ru-muto botoma kurutete muunota.

² Muunomi Pariseo qesai oke moohimi noko-hota qanganatemi nokoi hee, Baura oonomake

dzumata eetaqui qaganomanita oke naane quba eete?

³ Hiiremi Dzesui noko pobi hiireta, Eehe, Tabiti qesamane nomema nokoho ttidza saa eetemi noi eetetake nike te isaite qupadzomoraidzarani kaqa.

⁴ Oi noi Ohongaho parai nagata peiteqi dzobadzoba Ohongaho dzagata mooto qaata oke abike qaga hiire qaami dzube abi keke oke muuna qaatanihe Tabiti patta qaganoma oke aima muunaqi paha qesamane nome moitemi muunata.

⁵ Hiireqi Dzesu nokoke hee, Oonita ana naamae Abiho Isaki ooraiqi oho qesa dzumaho maikhatanita noo oke qaato.

DZUMATA DZESUI ABI BOTO ATIMANOMAKE QIDZAITETA

(Mat 12:9-14; Mar 3:1-6)

⁶ Qate paha dzuma teeta Dzesui sinabidza guhuta peiteqi sohorogi abi banaiteta. Banaitemi abi boto atimanoma teei ota oota.

⁷ Oomi Pariseo ma getaqeta abi nokoi hee, Dzesui abi oke dzumarata qidzaitaquko noke noota mootakoiqi hiireqi noke nese taate mooqota.

⁸ Oonihe nokoho iiha ma dzoobizake noi ao qupadzomaqi abi boto atimanomake hee, Nii qoridze bisa qaputa qoobare.

⁹ Oke hiimi noi qoro qoorota. Qooromi Dzesui nokoke hee, Maqa, ana nikeke qasa noorake hiiremi nookare. Dzumata baura qidzake eeteqi abi qidzaitaquho isaki oorai, eo quba qangake eete abike teetaqu?

¹⁰ Oke hiireqi nokoke asabiremi nokoi nooama naatemi noi abi oke hee, Boto niime tataitare. Oke hiimi qusubaitemi botoi pobirateta.

¹¹ Pobiratemi nokoho dzauba peitemi noko gesa pobipobi hiireqi hee, Dzesuke ikanomake eetaqu oiqi hiireta.

*ABI TUEREBE QARU ABINAATAROTA NOKOKE
DZESU ASATETA*

(Mat 10:1-4; Mar 3:13-19)

¹² Bodza oho neta Dzesui torota peitemi qupi sooromi noi Ohongaho torota pupu hiire qaami iihai mootota.

¹³ Iihai mootomi noi tumakhametoho kira hiireqi nokohota tuerebeke asateqi ipita nokoke paha Qaru Abi hiireta.

¹⁴ Dzapa nokohoi Siimo, apeke noi paha Peetoro hiireta, ma noma noho Attereo, ma Dzakopo, ma Dzohane, ma Piripo,

¹⁵ ma Battoromeo, ma Matteo, ma Ttoma, ma Arapeoho khata Dzakopo, ma Romake qirutomaquho dzaodzaonoma, dzapa noho paha Siimo, ma Dzakopoho khata Dzuta,

¹⁶ ma Dzuta Khariotta nena apei Dzesuke geema mootota, nokoqaho dzapake Dzesu hiireta.

*DZESUI ABI SAMANENIPAMU HOOBIRE
QAATA*

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Hiire qaateqi Dzesui hapata gaibaqi katata roroko biiremi tumakhameto gesa, ma paha Dzerusaremu abi ma Dzutea abi ma besa neta Tiro ma Sitona nagapa abi, kitu minai baata.

¹⁸ Nokoi noho noo nooka quba baata ma gesai sama rikerike noho torota saridza quba baata.

Baami noi nokoho quba baura eeteta paha songenanomake qidzaiteta.

¹⁹ Oi abi qidzaitaquo beedzae noho torota ttuunomai oomi abi samanenipamui noke qe-goroqi hesatare bedzabedza eetemi noi nokoke gama qidzaiteta.

*DZESUI QUPA BAME MA TTIDZA
QIDZAQIDZAHŌ KORIDZA BIIRETA
(Mat 5:1-12)*

²⁰ Obeteqi noi tumakhameto nome nese taate pobi hiireta,

Abi quba qesaho dzore, niikeho isaki bagenoma oi teehe bahe nikemae Ohongaho pobi mai eetakoi.

²¹ Qesa ma nikei poiqa ttidza saa eetorai nike iisunoma naatakoita eto tti ma sori hiibaino.

Qesa ma nikei poiqa tti ma ttakake hiiroraihe ipita nike too inatakoita nike ao qupa too teetare.

²² Qate qesa ma nikei Abiho Isaki anaho dzapata atimami abi qesai nikeho ibo eete dzapa nikeho qanga hiireqa qore hiire iihami tuumakoi oonihe nikeho isaki bagenoma naatako.

²³ Oke erake qupadzomare, too abike uimane neimanei oonoma eete qaataho qesa nikeke eetakoihe oho quba ipi ma ari nikeme minanipamuke qusuta saridzakoita heme oonomai biranahimake ao qaki ma naki eetare.

²⁴ Oonihe meupu minanoma nikei ipi ma habara nikeme ao saridze qaate. Oonita iisu minanoma nikeho isaki bamu naatemi idze, nikeho ttidza uhubakoi.

²⁵ Qesa ma nikei poiike qaki ma nakita ooraihe, dzasa! Nike ipita tti ma ttaka minanipamu hi-ibakoi.

²⁶ Qate qesa ma nikeho dzapake abi samane nookami bagenoma naatoraihe idzi! oi quba attinomanipamu; uimane neimane oho qesa agobake too abi oberaho dzapa nookami bagenoma naate qaatahe, qanganipamu!

*IBO ABIKE KOKORA EETAQUHO TETEKE
DZESU PAANAITETA*

(Mat 5:38-48)

²⁷ Qate ana noorake hiiremi nookare! Ibo nike-meho quba dzasa eetare. Nikeke bisi naatorai nokoke kokora eetare.

²⁸⁻²⁹ Ma abi nike baru hiirorai nokoke noo qidza hiibare. Noko nike qomoqoma hiiremi nokoho quba pupu hiibare. Teei nike ngibasa temuta teetemi temuke paha bobotare.

Ma teei niiho sasa karabetaquko oionita eetoqa noke ttoba qaanataino.

³⁰ Nikeho torota quba teehe qasa hiiremi moitare. Moiteqa eto oho ipi quba hiibaino.

³¹ Nike dza eetemi abi nokoi nikeke ikanoma eetaqu oho isakita nike paha nokoke eetare.

³² Qate qesai nikeho kokora eetemi nike oho ipike nokoqaho kokora eetaquko oho mee kaqani? Bamu, oi ttoka abiho kokora isaki keneni.

³³ Oi erake eete oorai. Teei niike kokora eetemi oho habarake nii noke keke kokora eetaquko Ohongai oho quba niike dzoobe hiibaqu mae? Bamu, oi raaba abiho teteni.

³⁴ Ma abi teei niike quba moitemi niiho tinau noho torota ooraimi nii abi ooqake keke quba

moitemi noho tinau niiho torota ooraquko abi sinabidzaho sasana oorai noi oke moohimi oi ikanomake eete noho dzebidzebi naataqu. Bamu oi pisinisi abi nokomae keke qesa hoobiroraiho teteni.

³⁵ Oho quba nike ibo nikemeho quba dzasa eete kokora eetemi nikeho torota quba teeke tinauta aimare hiiremi eto oho iiha ma dzoobidza eetainohe oho tinau aimare. Oke eetemi Ohongai oho ipi ma habara minamina nikehoke hiibakoi. Oi teehe bahe dzoobe hiibaamaho abi ma abi basesanoma nokoho quba Ohongai ohonga naatoraita nike oho tete suimami nikeke Ohongaho khametonipamu ooniqi hiibakoi.

³⁶ Ohongai gimuba hemenomanita nike oho qesa gimuba hemenoma naatare.

*OORA MA QAARA NAPAME BATIBIDZAQUHO
TETEKE DZESU BIRAITETA
(Mat 7:1-5)*

³⁷ Dzesui hee, Nikei abike qomaqoma hiibaama naatemi bamu nikeho qomaqoma hiibaqu. Nikei qore ma geema hiibaama naatemi bamu nikeho qoro ma geema hiibaquhe nike abiho kahosa qaatemi oho qesa nikehoke qaatakoi.

³⁸ Nike baruna heenata moitemi oho ipike nikeke hee ma heeta isakiamake moitemi una biidzakoi. Oi teehe bahe qupa niimeho isakita moitemi oho isakita paha niike moitakoi.

³⁹ Oke hiireqi Dzesu paha qahurata nokoke noorake pobi hiireta, Nese khabanomai nese qupike teteta dzeimami ikanoma naataqu bahe nopo esese koseta taatakoi.

⁴⁰ Hiireqi Dzesui paha hee, Banaita teei tumakhata nome tete banaitemi noi ao mai nome qorobidzaquho tete ooraamanihe tumakhameto kebanoqake baura oke mai eete soubireqake maiho isakita peitaqu kaqani.

⁴¹ Hiireqi noi qahurata hee, Niiho neseta pase-naho bittaku teei ooraimi ikanomake eete nii oho ruume naate temu nimeho neseta miriququ mooqa aimagu?

⁴² Bittaku oi niiho neseta ooraimi nii oho ruumeke hee, Dzaira name nii qaatemi ana kahosaho miriququ niiho nesena ooraike aimare, oke hiiremi isanataqu mae? Oonita quseripo niimeke qaasuhiqake bosata pasenaho bittaku niimaeho neseta oorai oke hiumake eeteqa moo isanatemi miriququ temu niimeho nesena ooraike nii aimami bamu ooqata obero naataqu. Qahura oke qupadzomare!

*BAURA QIDZAI MEE QIDZA GOOMAKOIQI
DZESU HIIRETA*

(Mat 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Hiireqi Dzesui paha hee, Ee qidzai te mee qanga goomoraidzara oho qesa ee qangai teqaha mee qidzake goomoraidzara.

⁴⁴ Oi abi teei ee mee teeke moo qupadzomaqi ee oho dzapa hiibakoi. Tukunita bamu kharuba aimagu ma ttidzadzata oottoke saridzaama oke qupadzomare.

⁴⁵ Ma abi teehe qupana oorai oi ao too nohota biranatakoi. Oi abi qangaho qupata noo hee eete oorai oi ao noho toota biranatakoi oho qesa abi qidzaho qupa iisuta meupu qidzai oorai oi paha too nohota paana naatakoi oiqi hiireta.

*NOO QUSUBA MA BASESAHO QAHURAKE
DZESU HIIRETA
(Mat 7:21-27)*

⁴⁶ Dzesui paha erake hiireta, Nike isanate anake hee, Ohonga Sooparaniqi hiiroraihe naamae hiirorai noo oke nike naane quba qusubaitaama naatorai?

⁴⁷ Nookare, teei naho torota baa noo nookaqi qusubaitorai noi quba apeho isaki oke ana poike nike banaitakoi.

⁴⁸ Oi teei naga gootare hiireqi ttoka toqomaqi manoqo suunipamuta khoobake paanaite ota sohoru simetti bittite oma mooto peite soubiremi tatanga naateta abi oi oho isaki ooni. Oi quu taatemi oba sooroqi naga tatanga oke bitta minake eeteta oi teehe bahe naga bageke eete goototaho isaki.

⁴⁹ Qate teei naho noo tomama nooka arabirorai noi abi sepeke naga ttoka heeqata gootomi oba sooro naga teetemi bamu naatetaho isaki. Oonihe abi oho rubenga minanipamu, oke qupadzomare. Oiqi hiireta.

7

*ROMAHO QAA POBIPOBIHO TUHOTUHOKE
DZESU QIDZAITETA
(Mat 8:5-13)*

¹ Oonita Dzesui noo samane oke gama hiiremi abiho tomata taatemi noi qurateqi nagapa Kapanaota tuumata.

² Qate nagapa ota Romaho Qaa pobipobi teei oomi noho kokora abi bagenoma teei batabata mina eete oota.

³ Oomi noi Dzesuho beedzae pobi nookaqi qeemaqi Dzuta abi mimi qesa nokoho torota biranate Dzesuho quba qasa hiireta, Hee, Noi isanate hiiremi naho kokora abi qidzanataquni mae? Tuuma noke qasa hiibare.

⁴ Hiiremi tuumaqi nokoi Dzesuho torota hee, Maqa, Abi dzapa pobinomanita isanate baura oke noho quba eetaquni mae?

⁵ Oi noi Isirae abi napaho dza minake eeteqi aoke napaho sinabidza guhu teeke gootomi oorai.

⁶ Hiiremi Dzesui nookaqi nokoma tuumata. Tu-usuhimi naga oi sererahuke oomi Qaa abi noi dzairamane dzoobireqi hee, Soopara name anai abi qanganita nii anaho nagata peitaquho isaki bamu, eto sama niime sesero eete baabaino.

⁷⁻⁸ Oi ana naamae niiho torota qeemaquho midza eete. Oonihe ana sogimo name teeke hee, Tuumareiqi hiiremi tuumakoi. Ma paha teeke hee, Baabareiqi hiiremi noi baabakoi. Ma anai kokora abi nameke hee, Erake eetare. Oke hiima ao eetakoi oonita oonoma noo hiibaquho geebai paha niiho torota ooraike ana qupadzomami nii kharata oho nooqake hiiremi naho kokora abi ao qidzanatakoi.

⁹ Oke hiiremi Dzesu nookaqi abi samane noma nokomae tuumota nokoho tomata noi Qaa abi oho hasahasa hiireta, Idze, ai tatauma nohoi mina. Oonomaho isakike anai te Isirae abi napameho bisata saridzara oke ana bamu nike ikobetaqu.

¹⁰ Hiireqi Dzesui kokora abi qidzanatarotaho noo hiiremi Qaa abiho qaru khameto nokoi burisi eete nagata biranate moomi Qaaho kokora abi noi ao qidzanate oota.

*DZESUI TTARUMI PAIHO KHATA TUKUTOMI
EEHAHA NAATETA*

¹¹ Qate iihai mootomi Dzesui nagapa Naini ota tuusumi abi kitu mina nokoi noho tumakhame-toke gainene eete gama tuumata.

¹² Oonita noi nagapa oke dzamoqaite moohimi ttarumi paiho khata teena baate oomi noho ke-bake ai tuumaqi nagapa abi samanema nokoi tti ma ttaka hiireqi tuumata.

¹³ Tuumami Dzesu Sooparai ttarumi paike mooqi dzasa eeteqi hee, Bamu, eto tti hiibaino.

¹⁴ Oke hiiqi noi qeemaqi parangi oke hesatemi abi aimota nokoi roroko biiremi noi erake hiireta, Abi khata, niike ana hee, Qoridzare.

¹⁵ Hiiremi baatetai qoro habese noonoma naa-suhimi Dzesui noke paima oorarei qi hiireta.

¹⁶ Hiiremi nokoi gama atti minake eeteqi Ohongaho hasa hiireqi hee, O Ohonga, nii abi nanaho toro ogama baaqi nanaho bisata too abi mina teeke upubiremi oorai, dzoobe!

¹⁷ Hiiremi oho noo ma pobi oi tuumaqi ao haba oho tota qi ma Dzutea haba qesa gama gegebeteta.

*DZOHANE SOBASOBA NOI HOU EETE
TUMAKHAMETO DZOOBIRETA*

(Mat 11:2-19)

¹⁸ Oke eetemi Dzohane sobasobaho tumakhametoi Dzesu eetotaho isere gama maiho torota mooto soubireta. Oonita Dzohanei nookaqi tumakhameto nomehota eserike uhutota.

¹⁹ Uhutoqi nopoke hee, Abi oke qasa noorake hiibare, Kiristui baabakoiqi hiireta oi nii oonimae bamu? Nanai paha tee ho quba beebe eetaqu mae? Oiqi hiireqi nopoke dzoobireta.

²⁰ Dzoobiremi Dzesuho torota biranate hee, Dzohane sobasoba noi nakake dzoobireqi hee, Nipe tuumaqa Dzesuke qasa noorake hiibare, Kiristui baabaridzo oi niini mae nanai paha teehe beebe eetoraidzo, oiqi hiiremi nakai baabe.

²¹ Oiqi hiiremi Dzesui baura nome ipibireqi khettedza ma hemenoma samaneke qidzaiteqi songenai abiho irina oota samaneke iihami biranate tuumami noi nese qupi qesa samanake nesenomaiteta.

²² Oonita baura oke eesuqi Dzesui Dzohaneho tumakhameto nopoke pobi hiireta, Nike moomi abi nese qupi nesenoma naatorai, ponei pobiratorai, pottomunomai saarari naatorai, toma susui toma uhuborai, baatetai eehaha naatorai ma abi qubaho dzore nokoi sinabidza nookami bagenoma naatorai oonita qubarake nipe moo nooka soubire oho isereke korabete Dzohaneho torota mooto soubidzare.

²³ Noke pobi hiireqa hee, Dzesui hee, Naho nookami qanga naataama abi oonomaho isaki bagenomanita nii sutasutata ooraihe qupadzomare. Oiqi hiireqi nopoke dzoobireta.

²⁴ Dzoobiremi Dzohaneho qaru khametoi tuumami Dzesui sohorogi Dzohane sobasobaho nooke abi tupu ona oota nokoke qasa hiireta, Dzohane noi haba habanata oomi nike noi abi ikanomaniqi hiireqi ota qeemata? Hee, Uta tooro eebeke buribaro eetoraiho isakiniqi hiiretani mae?

²⁵ Eo hee, abi sasa nee ma baunomaniqi hiire qeemata.

Oi bamu, abi sasa nee ma baunoma sasa khepo khaponoma oke nii isanate meusu nagapa

qibaqata mooraridzonihe noi oonoma bamu.

²⁶ Mae nike hee, Too abi oonita moorakoiqui hiireta? Iidzo noi too abi bagenoma oonihe paha too abiho isaki riitorai.

²⁷ Abi oi ape bahe nohoke Ohongai erake qeetemi oorai, Nookare, qaru khata nameke anai Kiristu niiho bosata dzoobiremi tuumaqi tete nihoke ao roibetakoi. Ooqi hiiretanita Dzohane noi abi oioni.

²⁸ Oonita paimanei abike dzoomoraihota teei Dzohaneke riitaquho isaki ooraama. Oonihe noo oi ttoka samaho dzapa pobi kekenita Ohongaho pobi naatoraihota minama gattiqai gama oonomaho dzapa pobike suqobirorai.

²⁹ Oke hiiremi abi samane oona oota nokoi ttageetti apiapima gama Ohongahoke nookami bagenoma naateta oi teehe quba bahe nokoi bosata Dzohaneho neta sobasoba saridzeta.

³⁰ Oonihe Pariseo ma hu nooho maimane nokoi Ohongaho pengata sama nokome sesero eeteqi Dzohaneho sobasoba bai hiire qaata.

³¹ Oonita Dzesui Pariseoma nokoke qupadzomaqi eraiqi hiireta, Abi naga nike quba apeho isakita mooto hiiremi isanataqu, ma nikei quba apeho qesani?

³² Khameto sobadzata habese iinga naateqi hoho teei hoho temuke hee, Ae, nanai ao inabi teetemi nike naane quba naa teetara, qate nanai tti ma ttaka hiiremi nike ikaqi hiireqi oho surupo eetaama naateiqi hiirorai. Oonita Pariseo ma hu nooho maimane nikei oho isakita basesa eete Ohongaho kira temu ma temu kaitomaama.

³³ Oi Dzohane sobasobana noi bai oba ma dzobadzobaho hutingima baaqi baura eetemi nike noke hee songenanomaniqi hiirorai.

³⁴ Qate Abiho Isaki anai oho hutingiamake baaqi baura eetemi nike anake hee, Oo abi qausunoma, bai obaho muhimuhi noi ttagetti api-api ma kahosa abiho dzairaniqi hiirorai.

³⁵ Nookao, nokanokaho teteke apene qusub-aitemi meenoma naatorai nokoio teteoho sube-sube hiibaridzonihe nikemae tete temuho baike hiirorai oho qesa temuke bai hiirorai, oi attinomanani!

ATAPAI QUPA BURISI EETE BIBIKE DZESUHO OKOTA SURAITETA

³⁶ Oke hiiremi Pariseohota teei Dzesu noma nopomae patta muunareiqi hiiremi Dzesui noho nagata peite uhesaroqi qidzanatota.

³⁷ Qidzanatomi idze, nagapa oho atapa kahosanoma teei nookami noi Pariseo oho nagata qidzanatomi noi omaho mangi ura moromoronoma teeke aima naga ota peiteta.

³⁸ Peiteqi noi Dzesuho oko torota qooro surupo minake eetemi surupo oi taate oko nohoke akobohimi noi habese qiba gee nomema oko nohoke dzamutota. Dzamutoqi oko nohoke kanabohiqi bibi ura moromoronoma nome aimaqi ooma oko nohoke suraiteta.

³⁹ Suraitemi Pariseo noi mooqi qupa nometa hee Ae, atapa pasenanomanita abirai too abi oorapuko atapa noke hesatoraike noi ao qupadzomaqi bai hiibarori.

⁴⁰ Oke qupata hiimi Dzesu noke pobi hiireta, Siimo, oi Siimo maina, nakaho noo oorai ooiqi

hiireta. Hiiremi noi hee, Banaita name, isanate hiibo.

⁴¹ Hiiremi Dzesui hee, Qateqa abi eseri nopoi tinau abi teehe torota qaata, Temuho tinau oi siriba paipu hattatti, qate temuhoi pipiti.

⁴² Oonihe nopoi tinau nopome teetare bittake eete qaami oho maikhata oke mooqi kahosa nopohoke sepeke qagaumata. Qagaumami nii qupadzomami abi nopohota apei maikhata oho dza minake eetaqu?

⁴³ Hiiremi Siimoi oho ipike hee, Siribaho kahosa paipi hattatti naateta abi oioni kaqa. Hiiremi Dzesui hiireta, Oke meeke nii hiire.

⁴⁴ Oke hiireqi Dzesui atapa oke nese taate Siimoke pobi hiireta, Ataparake nii moo. Anai naga niihota peitemi naane quba nii anaho oko akobetareiqi oba ana moitaama naate. Oonihe atapa erai surupoma oko nahoke akobeteqi qiba gee nomema dzamute.

⁴⁵ Hiibi ana niho nagata peitemi nii anake kanabetaama naate, qate atapa oi ao naho oko kanabeteqi qaataama.

⁴⁶ Oho qesa nii bibi qidzama naho qibake suraitarorihe bamuta ataparai niho habara naate oko nahoqake oho bibi qidzama suraite.

⁴⁷ Oonita ana hiiremi korabete nookare. Noho pasena samane qaariti bamu naatemi noi naho dzaodzao minake eete qarakoi. Qate nii oni mae apei kahosa nome moohimi gattiqa naatemi noi anake ruume naataqu abi onomai qidzoke naho dzaodzao minake eetaqu oke niimae qupadzomare.

⁴⁸ Hiireqi noi atapa oke hee, oionita ana niiho kahosa ao dзамute.

⁴⁹ Oke hiiremi qesa noma uhesaro qidzanatota nokoi qesa pobipobi hiireqi hee, Abirai ape noi paha abiho kahosake dзамutaqu?

⁵⁰ Hiiremi Dzesui atapa oke erake pobi hiireta, Ai tatauma niihoi isanatemi nii qidzanate oonita hasu ma kebata tuumare oiqi hiireta.

8

PAIMANE QESAI DZESUKE TUUHOBARE NOMA GAMA TUUMATA

¹ Qate kebanoke Dzesui tumakhameto tuerebe nomema noko nagapa minama gattiqata ogamaqi Ohongaho sinabidza nokoke pobi hiire tuumata.

²⁻³ Tuumami paimane qesai noke gainene eete qubatu nokometa quba saridzeqi noke kokora eete tuumata.

Oi Dzesui nokohota songena hotou bireta oi paha Maria Magattaraho nena, noho neta Dzesui songena sebenike hotou biireta, ma paha Heroteho tuhotuho abi Khoudza noho ata Dzoana ooni, qate Susana ma paha paimane qesa samane nokoi tuhotuho baura qidza samaneke nokoho quba eete qaata.

SINABIDZAHO QAHURAKE DZESUI GOOTTARATA MOOTOTA (Mat 13:1-9; Mar 4:1-9)

⁴ Bodza ota nagapa maina painaho abi quba mina noho torota biranatemi noi qahura teeke noko pobi hiireta.

⁵ Bababa abi teei gottara nome bababa eetare tuumata. Tuumami qesai teteta taatemi abi qooromi nee qusunai baaqi muunata.

⁶ Qate gottara qesai oma heeta taatemi suna peitemi bibi bamu naatemi ohoumata.

⁷⁻⁸ Qate qesai baa bisata taatemi baai peite suqo-bireta.

Oonihe gottara qesai ttoka bibinomata taate suuna peite mee goomami goottara teenai ao hattattiho isaki naate gaira naateta. Hiireqi noi hee, Tomanomai nookare.

QAHURA NOOTA HIIBAHUHO TETEKE DZESUI QAUPUITETA

(Mat 13:10-17; Mar 4:10-12)

⁹ Oke hiiremi Dzesuho tuumakhametoi noho torota qahura oho qasa hiireta.

¹⁰ Hiiremi Dzesui hee, oi erake eete oorai. Abi minarake qahura noota hiiremi nokoi tomama nookami pobirataama naatemi nesema moohimi rikeqomaama naatemi hasaqui eetakoi. Qate oho khoobake ao nikemae saridzaridzoni.

GOTTARAHO QAHURA OHO MEE DZESUI PAANAITETA

(Mat 13:18-23; Mar 4:13-20)

¹¹ Qahura oho khoobai erani. Gottara hiire, oio Ohongaho noo.

¹² Oonita qesai teteta taate suuna peitorai oi abi qesai sinabidza nookaqi ao hiisi eete qidzanataridzonihe Iibadzai baaqi oke abiho qupata karabebetoraiho isaki.

¹³ Qate gottara qesai oma heeta taate suuna peite ohoumorai oi abi qesai sinabidza ttidza qidzaqidzama nookoraihe oho husi ma pai

dzoobidzaama naate qaami kaipo ma qangahasi biranatemi ao taatoraiho isaki.

¹⁴ Qate gottara qesai baa bisata taate suuna peitemi baai suqobirorai oi abi qesai noo oke nookoraihe ttokaho iinga ma siidza ma iiha ma dzoobidza samane biranateqi sinabidza noko-hoke pupubiremi meeama natoraiho isaki.

¹⁵ Qate gottara paha qesai ttoka bibinomata taate suuna peite gaira naatorai oi paha abi qesaho qupa adzahaha naatemi korabete nooka hisinipamuke eete batigara naatorai ma bauraho mee samane goomoraiho isaki ooni.

QAHURA NOOTA HIIBAQU OI DZONGI QEE-BAQUHO ISAKI

(Mar 4:21-25)

¹⁶ Oonita qahura oi quba ape bahe abi teei dzongi qeereqi qohareta mootomi dzadzai minarake baibudzaquho isaki. Qate abi dzongi oke qohare pesuta mootomi dzadza biranataama naatemi bamu isanataqu.

¹⁷ Oi quba dzukudzukuna ma dzahedzahena oi gama iso keke paananipamu naate soubidzaridzoni.

¹⁸ Oonita teehe dzadza oho isaki ooraimake noke paha ipibire moitakoi. Qate teehe isaki bamu naatemi noho torona oorarori oke paha noho neta karabetaridzonita nike noo nookami eto arabidzaino.

DZESUI NOMAMANE DZABAMANE NOMEHO ISAKI PAANAITETA

(Mat 12:46-50; Mar 3:31-35)

¹⁹ Qateqa pai gotta ma nomamane dzabamane nohoi Dzesuke moorare baami abi pui siire oomi noko bitta eete sasata oota.

²⁰ Oomi teei noke oho pobi hiireqi hee, Maqa, Pai gotta ma nomamane dzabamane niihoi sasata ooraiqi niiho quba hiire.

²¹ Hiiremi noi noko erake pobi hiireta, Naho pai ma nomamane dzabamane nahoi apene bahe Ohongaho noo nookaqi qusubaitorai nike oioni.

*DZESUI BAPAMU QAMUNI HIIREMI
KEBARATETA*

(Mat 8:23-27; Mar 4:35-41)

²² Bodza teeta Dzesui sisimata peiteqi tumakhameto nomeke hee, Napamae oba ttu biireqa totaqi qee neta biranatare. Hiiremi nokoi parai qusubaite qeemota.

²³ Qeehimi Dzesuho nese sidzobetemi meeqota. Meeqomi bapamuho isaki teei tora neta tooromi obaho pouma noko sugobidzare eetemi attinoma naateta.

²⁴ Attinoma naatemi tumakhametoi noho toro baa tukutoqi hiireta, Mai! Mai naname, napai dzaetake boobi.

Oke hiimi noi qoridzeqi obaho pouma ma bapamu gama qamuni hiiremi ao kebarate bamu naateta.

²⁵ Oke eetemi noi noko qasa hiireta, Teeqa, nikeho ai tatauma kaqani?

Hiiremi nokoho sama suu qooromi hasaqu eeteqi noko qesa pobipobi hiireta, Ae, abirai sama ikanoma ooraimi oba ma utai gama noho noo qusubaitorai? Oiqi hiireta.

*DZESUI ABI SONGENA SAMANENOMAKE
QIDZAITETA*

(Mat 8:28-34; Mar 5:1-20)

²⁶ Oonita nokoi qeehiqi Geraseno haba totaqiita unateta.

²⁷ Unateqi Dzesui ttokata peqihimi abi songena samanenomaa teei noke saridzeta. Oonihe abi oi agoke naga qaateqi ttoba ma bareamake tuumaqi nesetu ma oma nagata qaata.

²⁸ Noi Dzesuke mooqi idze ma mare hiire noho dzagata taate sokateqi hiireta, Oo Dzesu Ohonganipamuho khata nii anake ikabetaqu? Eto nanake sesero eetainoiqi niike dzauri hiire.

²⁹⁻³⁰ Oiqi hiireta oi songenai qupi samaneke abi oho irita baami qesai noke eka ma ngibira tatangama suutoqi noke bakena geema oomi noi sutasuta oke gama uhutomi songenai noke dzeimaqi haba habanata tuuma qaata. Oonita Dzesui noke qasa hiireta, Dzapa niihoi ikanomani? Oke hiiremi songena samanei noho irita oomi noi hee, Anaho dzapaio Hubani.

³¹ Oke hiiremi Dzesui songena abi oke qaatareihi hiireta. Hiiremi songenai hee, Eto nanake dzoobiremi paha iibadza nagata tuumainoiqi hiireta.

³² Qate hoo kitu teei qeba neta peeku muusa oomi nokoi hee, Qate nii hiiremi nana isanate hoo oho irita dzuubare. Hiiremi te bai hiibara.

³³ Oonita songenai abi oke qaateqi hooho irita dzuubata. Dzuubami hooi hapa rometa sakaba qurate obata dzaga susumaqi baateta.

³⁴ Qate hoo soopara nokoi quba oke mooqi sakaba tuumaqi oho isereke hoo poka naga ma nagapa abi gama pobi hiireta.

³⁵ Pobi hiiremi nokoi quba oke moorare baaqi Dzesuho torota biranate moohimi abi songenanomai qaatati qidzanateta noi ao qupa pobirate ooqi ttoba ma sasa dzaabanomai oota. Noi Dzesuho oko torota habese noho noo nookaqi oomi nokoi atti minake eeteta.

³⁶ Eetemi bosata Dzesui ikanomake eete songenanomake qidzaiteta oke apene moota nokoi oho isere gama ota isaiteta.

³⁷ Isaitemi Geraseno haba oho abi totaqa ma totaqa nokoi gama atti uboubo eeteqi qupa muunaqi Dzesu nokoke papatareiqa hiireta. Hiiremi noi paha sisimata peiteqi burisi eete tuumarota.

³⁸ Oonihe abi bosata songenanomai qaata noi Dzesuho gainene tuumare hiiremi bai hiireta.

³⁹ Hee, Nii burisi eete nagapa tuusuhiqa Ohonga niike qidzaite oho isereke gama noko moite soubidzare. Hiiremi noi tuumaqi nagapa abike gama susupu pobi hiireqi hee, Eranomake Dzesui anake eetemi ooraiqi hiire hiireke tuumata.

*DZAIROHO KHATATA BATABATA EETEMI
DZESU NOOKAQA TUUMATA*

(Mat 9:18-26; Mar 5:21-43)

⁴⁰ Qate Dzesui burisi eete tuumaqi nagapata biranahimi abi tupu minai noho beebe eeteqi noho dzoobe ma kanakana hiireta.

⁴¹ Hiireqi Sinabidza guhu soopara, dzapa noho Dzairo, noi baa Dzesuho torota subateqi hee, Ana dza eetemi nii naho nagata baabare.

⁴² Oi teehe bahe khatata teena naho, noho tii 12, noi batabata minake eete oorai. Oke hiiremi Dzesui ota tuusuhimi abi samaneniipamu noke qahiqa eete tuumata.

*ATAPAI DZESUHO TTOBA HESATE
QIDZANATETA*

(Mat 9:18-26; Mar 5:21-43)

⁴³ Tuumami atapa dzuu topoto qaata noi tii bodza tuerebe oho isakita ipi uhubaama qaami ttottai noke qidzaitaquho isaki bitta eete qaata.

⁴⁴ Oonihe atapa oi qeemaqi Dzesuho sasake ngingitti eesuhimi idze ao dzuu ipi uhubata!

⁴⁵ Uhubami Dzesui hee, apei anake hesate? Hiiremi nokoi gama bai hiiremi Peetoro hiireta, Mai name, abi minai niike rome biire qahiqahi eetoraita qupadzomo.

⁴⁶ Hiiremi Dzesui hee, Anahota qidzaitaquho beedzae teei teehota qeeme oonita apei ana hesate?

⁴⁷ Oke hiiremi atapa oi moohimi sama nome dzukubaquho isakiana naatemi noi tititi eete baaqi noho torota subateqi minaraho pengata isere nomeke mootoqi hee, Aoke nookami ana qidzanate.

⁴⁸ Oke hiiremi Dzesu noke pobi hiireta, Khatata name ai tatauma niiho isanatemi nii qidzanate oonita keba ma dzapata tuumare.

*DZAIROHO KHATATA BAATEMI DZESU NOKE
TUKUTOTA*

(Mar 5:22-24, 35-42)

⁴⁹ Noo oke Dzesu hiiremi Guhu sooparaho nagata teei baaqi soopara oke pobi hiireta, Maqa, niiho khatata ao baate bamu naate oonita etoqa banaita sesero eetaino.

⁵⁰ Oonihe Dzesui oho pobi nookaqi guhu sooparake hee, Bamu, nii ai tatamaqi eto

iiha ma dzoobidzake eetaino. Khatata niihoi qidzanatakoi.

⁵¹⁻⁵² Oke hiireqi noi naga ota peite moomi nokoi tti ma ttaka hiiremi noi hiireta, Khatatai baataa-manuhe meeraho isakita ooraita eto tti ma ttaka hiibaino.

⁵³ Oke hiiremi qesai moomi ao baatanipamuke eete oomi nokoi Dzesuke too khepidze eeteta.

⁵⁴ Oonita Dzesui abi minarake hotou biireqi Peetoro ma Dzohane ma Dzakopo ma mai ma pai qaanateqi khatata oke botota aimaqi noho kira hiireta, Khatata nii qoridzare!

⁵⁵ Hiiremi hekhettidza hiireqi noi ao hairia-make qoridzeta. Qorihimi Dzesui noke patta moitareiqi hiireta. Hiiremi mai ma pai roqobeta minake eeteta.

⁵⁶ Oonihe nokoi eto abike oho pobi hiibainoho qamunike Dzesu hiireta.

9

DZESUI TUMAKHAMETO NOME QARU DZOOBIRETA

(Mat 10:5-15; Mar 6:7-13)

¹ Qate bodza ota Dzesui tumakhameto tuerebe nomeke ttuttuiteqi abi songenanoma ma heme ma bamenomake qidzaitaquho beedzae nokoke moiteta.

² Moiteqi nokoi qusuho noo ma pobi hiireqa abi qidzaitareiqi nokoke dzoobireta.

³ Dzoobireqi noi hee, Nike etoqa teteho quba samane khakhaumaino, oi sumuni, mae asini, mae heebani, mae ttumani, mae ttoba ma sasaho paramu, oke eto aimaino.

⁴ Qate nagapa teeta biranateqa eto somobasomo eetainohe naga teenaqata ooma, baura bamu naatemi paha nagapa teeta tuumare.

⁵⁻⁶ Qate nagapa teei nike kokora eetaama naatemi nagapa oke qaasuhiqa khooba nokohoke paanaitareiqi oma aima oko nikeme dzamutoqa tuumare.

Oke hiiremi nokoi nagapa samaneta tuumaqi ota qusuho isere qidza mootoqi hemenomake qidzaiteta.

HEROTEI DZESUHO POBI NOOKAQI SAHATETETA

(Mat 14:1-2; Mar 6:12-16)

⁷ Qate ttoka ma haba oho soopara Herote noi noo ma baura samane oho pobi nookaqi hou peu eeteta. Oi teehe quba bahe noi Dzohaneho paru geematanihi abi qesai hee, Dzohanei paha qoridzeqi baura nome ipibiroraiqi hiireta.

⁸ Qate qesai hee, Eria oioniqi hiiremi qesai paha hee, Too abi agoba teei baata neta qoridzeqi eetoraiqi hiireta.

⁹ Oke hiire qaami Herotei erake hiireta, Dzohaneke ana ao paru geematanihe abiraho pobike abi ikanoma hiiremi ana oho totohota nookorai? Oke hiireqi noi Dzesuke moora quba dza minake eeteta.

DZESUI ABI 5,000 NOKOHO QUBA PATTA BIRAITETA

(Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Dzoh 6:1-13)

¹⁰ Qate tumakhameto nokoi baura nokome soubireqi burisi eete isere nokomeke Dzesu pobi hiireta. Pobi hiire soubiremi noi nokoke dzeima seike tuumaqi nagapa Bettessaitta ota tuumata.

11 Oonihe abi tupu oi ao qupadzomaqi noke iihami noi nokoke moo dzoobe hiireta. Hiireqi noi Ohongaho noo ma baura noko pobi hiireta, qate hemenoma hiiremi noi nokoke qidzaiteta.

12 Qate ete aparana naatemi Dzesuho tumakhametoi noho torota biranate pobi hiireta, Napai haba habanata ooraita nii abi tupu erake dzoobiremi nokoi nagapa qesa ma abiho dzoo naga totaqa ma totaquina oorai ota tuumaqa heeba saridzeqa meerareiqa hiibare.

13 Hiiremi noi hee, Eo, nikemae nokoke heeba moitaqa? Hiiremi nokoi hee, Oonihe nanaho torota oorai oi dzobadzoba paipu ma khaa ngoru eseriba oqaionita nanai isanate tuumaqa abi tupu mina eraho quba ttuma eete patta saridzaquni mae?

14 Oonihe abi quba mina, oi paipu ttauseni.

Oke hiiremi noi tumakhameto pobi hiireta, Nike hiiremi abi dzare piipiti oho isakita hohoma habese tuumare.

15 Oke hiiremi noko abi pobi hiiremi gama oke eete habese soubireta.

16 Obetemi noi dzobadzoba paipu ma sekana ngoru eseri oke aima qusu moohiqi agoago eete qootoqi tumakhameto moitemi ttihi biireta.

17 Ttihi biiremi abi gama muuna isanatemi getta ma saru aimami kamo tuerebeho isaki hee baata.

*PEETOROI KIRISTUHO KHOOBA HIIRE
PAANAITETA*

(Mat 16:13-19; Mar 8:27-29)

18 Qate bodza teeta Dzesui tumakhametoma noko qaheubata pupu hiire ooqi noi noko qasa hiireta, Abi tupu nokoi anai ape ooniqi hiirorai?

19 Hiiremi hiireta, Oo qesai hee, Dzohane sobasobaniqi hiiroraini, qesai hee, Eria ooniqi hiiroraini, paha qesai hee, Too abi agobaho teei qoridze baura eetorai ooiqi hiirorai.

20 Hiiremi noi nokoke toronaiteqi hee, Oore, oonihe nikemae anake ikaqi hiiroraiqi hiireta. Hiimi Peetoro erake hiireta, Bamu, nii Ohongaho Abi Mina Kiristu.

21 Hiiremi nokoi eto abike oho pobi hiibainoho quba noi qamuni hiireta.

DZESUI BAATE QORIDZAROTAHO QAAMOD-ZAMODZA

(Mat 16:20-28; Mar 8:30-9:1)

22 Dzesui Peetoro ma nokoke hee, Anaio Abiho Isaki oke nii ao hiirenihe Dzuta abi soopara ma dzube abi mimi ma qetaqeta abi nokoi ana sesero minake eete bai hiireqa teetemi baatakoi. Oonihe qupi tapari naatemi ana ao qoridzakoita qupadzomare.

TEEI SAMA NOME MARANGA BIIREQI DZESUKE IIHAKOI

(Mat 16:24-28; Mar 8:34-9:1)

23 Oonita noi noko paha noorake pobi hiireta, Anake ihaquho dza oi teehe torota ooraquko noi isanate sama nome maranga biireqa hapahapaho pobi hiireqi anake iihare.

24 Oi teei sama nomeho oorama qaara qaanateqi qaraqaraho dzore naatakoi, qate teei naho quba oorama qaara nome qaanataama naateqi qaraqara saridzakoi.

²⁵ Oi erake eete oorai. Teei ttuma baura eete qaaqa ttokama haba gama mai eete soubiremi oi isanate burisi eete abi oke ingonaitaqu?

²⁶ Eo oi heme nohoke adzahahaitaqu? Oi bamu, oonita teei Abiho Isaki anaho midzani mae noo nahoho midzake eete ooraquko ipita anai Mai ma qaheuba angeroma gama naamaeho dzapa pobita biranataquta anai oho qesa abi oonomake midzata mootakoi.

²⁷ Oonihe meeke ana hiire, Ohongaho dzapa pobi biranahimi abi napaho bisata qooro ooraihoti qesai baataamake ao nese nokomema moorake boobi.

***DZESUI OHO NOO MEE HIIBAREIQI BIRABIRA
MAINATA BIRANATETA***

(Mat 17:1-3; Mar 9:2-13)

²⁸ Oke hiire qatemi qupi qeth naatemi Dzesui Peetoro ma Dzohane ma Dzakopo nokoke dzeima tora kakata pupu hiibareiqi peiteta.

²⁹ Peiteqi noi sohoru pupu hiimi nese ma penga noho ma sasa nohoi gama khabanoma hihihinoma naateta.

³⁰ Naatemi idze, abi eseri oi Mose ma Eria nopoi oho qesa dzadza ma koinama biranateqi noma nokoi qesa noo hiireqi Dzesui Dzerusaremuta dzamonoke baura soubidzarotaho noo hiikota.

³¹ Oonihe Peetoro ma kara nokoho nese sidzobetemi meeta. Meeqoqi paha nese parara eeteqi abi eseri Dzesuma qooro oota nokoho dzadza ma koina gama moo roqobeteta.

³² Oonita Mose ma Eriai Dzesu qaatere boohimi Peetoro dzaga hosohoso quba hiireta,

³³ Mai name, napa erata oorai oi dzapanomanita nanai isanate parai naga tapari

qusubaitare, teei niihoni teei Mosehoni teei Eriaho.

³⁴ Oonihe noo oke hiihimi dzorobi teei baaqi nokoke sengibetemi noko atti ququimata.

³⁵ Ququimami dzorobiho neta totoho teei biranateqi hiireta, Eraio khata tobe sumanoma namaehonita noo nohoke korabete nookorare.

³⁶ Qate noo totohoi bamu naatemi noko moohimi Dzesui noqeke oota. Oonita tumakhameto tapari nokoi teqaha oho isereke abi pobi hiire qaararanihe Dzesu qusuta peiteta ooqata hiireta.

*TUMAKHAMETO BITTA EETEMI DZESUI
SONGENA IIHATA*

(Mat 17:14-21; Mar 9:14-29)

³⁷ Qate iihai mootomi nokoi tora neta gaibami abi samane noke saridzeta.

³⁸ Saridzeqi nokohota teei too dzoobireqi hiireta, Oe, Banaita name, khata erake moorare.

³⁹ Noi naho buqo mutu teena. Oonihe songena teei noke aimami ao areare hiiremi ttidzagori amagorike eetemi too qarosa perebami aima kurukaru teeteqi te hairiamake qaatoraidzara.

⁴⁰⁻⁴¹ Obetemi anai baa tumakhameto niihoho torota dzauri hiiremi noko songena oke hotou biidzare bitta eete qaatemi oorai.

Oke hiiremi Dzesui tumakhameto qesa eraiqi hiireta, Idze, abinaga houpeu ma gau, sau samaneke anai nikeke amaki eete baa qaimi, bodza apeta nikemae qooro tuumaqu? Seke khata oke erata aima baabare.

⁴² Oonihe nokoi noke aima baahumi songena paha khatake aimaqi baqebaqe eeteta. Eetemi

Dzesui songena ngiinginoma oke qamuni hiireqi khatake qidzaiteqi maiho dzagata mootota.

⁴³ Mootomi abi minarai nookami Ohongaho dzapai poro kiranoma naateta.

ABIHO HASAKE DZESU QAPUITAAMA NAATE HAPAHAPAHOKE HIIRETA

(Mat 17:22-23; Mar 9:30-32)

Oonihe nokoi quba oonomaho hasahasa hiimi Dzesui tumakhameto nome erake pobi hiireta.

⁴⁴ Noorake korabete nooka qupadzomare. Anaio Abiho Isaki oonihe anake ao geemaqa abiho botota mootareiqi hiiremi oorai.

⁴⁵ Ooiqi hiiretanihe nokoi tomama nookaqi tegaha oho mee saridzara ma noko noke oho qasa hiibare bitta eeteta.

TUMAKHAMETO MINA NAATAREIQI QESA BITTA MA KAKA EETETA

(Mat 18:1-5; Mar 9:33-37)

⁴⁶ Qate noko ruume nokometa qesa pobipobi hiireqi hee, napahota apenei Dzesuma gama abi mimi naataqu?

⁴⁷ Oonihe Dzesui ao qupa nokohoho noo gesina naateqi khata gattiqa teeke aimaqi noke nokoho bisata mootomi qoorota.

⁴⁸ Qooromi noi noko pobi hiireta, Nike naho dzapa qusubaitare hiirorai mae? Oonita teei naho quba eeteqi khata eranomake aima kokora eetoraquko oi anaho dzapa qusubaitaquho isaki naatakoi. Oi naho dzapa qusubaitaqa mai ana dzoobireta dzapa nohoke qusubaitakoi. Oonita qupadzomare, abi kokoranoma, sama gaibanoma noio abi minani.

*DZESUHO TUMAKHAMETOI ETO TTARI
NOKOMEQAKE QAUPUITAINO*

(Mar 9:38-40)

⁴⁹ Hiiremi tumakhametohota Dzohanei oho ipike hee, Mai naname, Oore, oonihe nanai moohimi abi teei niiho dzapa quba eeteqi songena abiho irita oota oke iihami nana abi oke gamuni hiireta oi teehe bahe noi teqaha napaho ttarita oorara.

⁵⁰ Hiiremi Dzesui noke hee, Bamu. Teei nike ibo eetaama naateqi baura qidzake eetorai oi abi ikanoma bahe dzairanita eto abi oonomake qamuni hiibaino.

*SAMARIA ABI DZESUKE NAGA QAANATEMI
MAINATA TUUMATA*

(Mar 10:1; Ruk 17:11; Dzoh 4:40-42)

⁵¹ Qate Dzesui dzamonoqake qusuta peitarotaho bodza naatemi noi Dzerusaremuta tuumarei qi sama nome qaasumata.

⁵² Oke qupadzomaqi noi bosa qaru dzoobireqi hee, Tuumaqa Samaria habaho nagapa teeta naho quba roibetare hiireta.

⁵³ Hiiremi nokoi tuumaqi roibetarotahe haba oho abi nookami Dzesui paha Dzerusaremuta tuumarotaho isaki naatemi nokoi biisi naate noke naga qaanateta.

⁵⁴ Qaanatemi Dzakopo ma Dzohane nookami nopohota qanganatemi hiireta, Soopara nakame, nii dza eetemi nakai hiiremi eepa teei qusuta taateqa nokoke dzakasire bamuita qu mae?

⁵⁵ Hiiremi noi nopoke noosa hiireta.

⁵⁶ Oonihe noko nagapa oke qaateqi temuta tuumata.

*TEEI DZESUKE IHAQU NOI AOQAKE SAMA
NOMEKE QAASUMARIDŽONI*

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Qate nokoi teeta tuumami abi teei baaqi noke hee, Nii tuumoraita ana niima nakai tuumakoi.

⁵⁸ Hiiremi Dzesui noke pobi hiireta, Eehe, neei ttaqanomani, haa teekoi oho qesa suturunomani. Qate anai Abiho Isaki oonihe ikata qepe ma haba saridzoraqu oi baamu, oonita qupadzomare. Oiqi hiireta.

⁵⁹ Qate abi mainake noi hee, Nii anake iihorareiqi hiireta. Hiiremi noi hee, Oore, oonihe nii qaatemi bosata naho mai baatemi ana qurabireqanoke niike iihakoi.

⁶⁰ Hiiremi Dzesu eraiqi hiireta, Nookare, Keba nokoio keba nokomeke qurabidzaquho isaki ooraini qate nii, nii isanate tuumaqa aoqake Ohongaho noo ma pobi paanaitare oiqi hiireta.

⁶¹ Qate teei paha noke hee, Soopara name, anai isanate niike iihorakoi oonihe nii qaatemi ana bosata tuuma qesamane name aipo biireqanoke iihakoi.

⁶² Hiiremi Dzesui qahurata hiireta, Abi teei bose aubotare bohiqa mainake mooraqu noi bamu Ohongaho pobi quba isanataqu, bamu!

10

*QARU KHAMETO 70 NOKOKE DZESU
DZOOBIRETA*

¹⁻² Qateqa, noo oi gama bamu naatemi Dzesu Sooparai qaru khameto qesaho quba paha hiireta, Noi hee, Mee gooma oorai oi meupu, oonihe baura abi oberoqanita nike rumutaquho maike dzauri

hiiremi noi ao baura abike dzoota dzoobidzare. Oiqi hiireqi noi 70 oke uhutoqi noi guhu ma agapa qesa samaneta tuumarotaho isakita nokoke eseri eserike ao bosa dzoobireta.

³ Dzoobireqi noi hee, Oionita nike tuumare, oonihe sipisipi khametoke haa teekoho bisata dzoobiremi attinoma naatoraiho isakita ana nike dzoobihibi.

⁴ Oi nike eto asi aimaino, ttuma sengi aimaino, oke sasa aimaino.

Qate nike teteta tusuhiqi abi saridzeqa eto nokoma qesa noo ma too minake eetaino.

⁵⁻⁶ Ma nike naga teeta peitareiqa hee, Ohonga dzoobe! Oke hiiremi ai tataumanomai ota oomake oi bamu sapara naataqu. Qate oho abi ooraama naatemi nike mainata tuumami noo oi paha temuta meenoma naatako.

⁷ Qate baura abi ipi ma ari nome ma nomeke saridzaridzonita nike teeta peiteqa nokoma keke muuna ma aima eete ooqa baura soubireqake nagapa mainata tuumare. Oke eetemi bamu somobasomoho isaki naataqu.

⁸ Oi nike nagapa ape ma apeta peitaqu oho abi nikeke kokora eeteqi patta ikanoma nikeho dzagata mootaqu oke nike isanate aima muunare.

⁹ Nagapa oho hemenomake qidzaiteqi nokoke hee, Oionita nike ao Ohongaho pobi naasubi.

¹⁰ Qate nike nagapa teeta peitemi noko nikeho bai hiiremi nike otoba pati nokohota biranate eraqake hiibare,

¹¹ Nookao, ao nike Ohongaho pobi naatarorihe bai hiiremi oko hau nakameke oma erata dzamutomi oi nikeho khooba paanaitakoi oiqi hiibare.

¹² Oi Sotomu nagapa abi nokoi quba bamenoma saridzorakoihe idze, nagapa teehe abi nikeke bai hiibaqu nokoio bame minanipamu saridzorakoi. Ooiqi hiireta.

*NAGAPA BASESANOMA QESAHO QUBA DZESU
TTI MA TTAKA HIIRETA
(Mat 11:20-24)*

¹³ Oohoke Dzesui hee, Idze khoradzi nagapa, ma idze Bettesaita! Obaoba bamenoma nikeho bisata eeteta oho isakita Ttiro ma Sitto nagapa besa pakina oorai nokoho bisata oho isakike paanaitapuko nokoi agobaqake some ma ttarumiho isakita qupa burisi eetarota.

¹⁴ Oonita nokoho bame urai ooraiho Khoradzi ma Bettesaitake maripa eetaquho bodzata nikeho bame oi nokohoke suqobidzakoi.

¹⁵ Qate Kapanao. nikeho dzapake aima qusubaitaqui mae? Oi bamu. Dzapa nikehoi taatemi nike iibadza nagapata tuumakoi.

¹⁶ Oiqi hiireqi noi burisi eete qaru khameto nomeke hee, Apenei nikeho noo nookaqui paha nahoke nookakoi. Qate nikeho noo bai hiibaqu nokoi paha naho bai hiibakoi. oho qesa mai ana dzoobireta noho bai hiibakoita qupadzomaqi tumare, oiqi hiiremi tuumata.

*QARU ABI 70 NOKOI BAURA EETORAMUTI
SAMA GEQOGEQOMA BAATA*

¹⁷ Tuumaqi baura eete qaarumuti qaateqi qaru khameto nokoi sama geqogeqoma burisi eete baa Dzesuho torota isere hiireqi erake hiireta, Oo Soopara naname, nana niiho dzapata hiiremi meenipamu songenai nanaho noo qusubaite abi qaatorai.

18 Oonihe nokoi oonomaho totohota hiiremi Dzesui erake hiireta, Ae, moo nookami Saataho isaki baibaiho tomidzata ao qusuta taateo? Nookare.

19 Meeke ana beedzae nike moitemi nike dzotata ma besabesaho isaki qorobidzakoi ma nike iboho beedzaeke suqobiremi quba oonomai bamu nike sesero eetaqu.

20 Oonihe, songenai nikeho noo qusubaitoraiqaho quba eto qaki eetainohe dzapa nikehoi qusuho ttarita baranate oorai oho quba isanate dzoobe hiibare, oiqi hiireta.

*SUMASAI DZESUKE QANOQANONOMAITEMI
HASA HIIRETA*

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

21 Bodza ooqata keke Qaheuba Sumasai Dzesuke uumami noi Ohonga hasa hiireqi hiireta, O mai name, qusu ma ttokaho maikhata, nii ttokaho nokanoka ma gesinanomaho neseke sirihami nokoi baura erake mooraamanihe oke nii sama gaibanomake banaitoraiho qubake ana niho hasama gegema hiire. Oore, mai name, nii nookami tete bagenomanita oho isakita nii eetorai, buububu!

22 Oke hiireqi Dzesui noko erake pobi hiireta, Baura minarake mai nahoi boto nahota mootomi oorai. Oonita khataho khoobanipamu oke mai keke gesinani, qate maiho khooba oke ape bahe khata anaio gesina ma paha anai apeneke banaitare hiibaqu nike ma nokoi paha baura oho gesina aimakoi.

23 Hiireqi noi tumakhameto nomenipamuke asabireqi seike erake hiireta, Maa, quba nike

moorai oi teehe bahe Ohongai nikeho nese uhutomi moorai.

²⁴ Nookare. Nike moorai quba oke too abi ma uimane neimaneho abi qiba samane nokoi moora quba dza minake eete qaatahe te moorara, ma nike nookorai noo oke nookare dza eete qaatanihe te nookara. Oiqi hiiremi nookata.

ABIKE QESA DZAIIRA EETAQUHO TETEKE DZESUI PAANAITETA

²⁵ Bodza teeta hu nooho mai teei Dzesuke toronaitareiqi qoridze qasa hiireta, Banaita name, anai ikake eeteqa qaraqara saridzaqu?

²⁶ Hiiremi Dzesu noke hee, Qate nii hu nooho qetaqeta isaitemi ikaiqi hiirorai?

²⁷ Hiiremi noi hiireta, Hu nooi hee, Nii qupa ma sama, dza ma dzasa oke beedzae niimema gama susupu Ohonga Soopara niimeho torota mootorare. Oke hiireqi paha hee, Nii sama niimeho quba dzasa eetoraiho isakita temu niimeho quba dzasa eetorare oiqi hu noo hiirorai.

²⁸ Hiiremi Dzesui hee, Oke nii meeke hiirenita oke kaipoma qusubaite qaaqa qaararidzo.

²⁹ Qate abi oi sama nome gimutta eetareiqi Dzesuke qasa hiireta, Oonihe naho temu hiibi oi ape oni?

³⁰ Hiiremi Dzesu hiireta, Oo dzoobe. Dzuta abi teei Dzerusaremu qaateqi Dzerikhota tuumare tapata qurahita. Qurahimi guume abi qesai noke saridze buribaroke teeteqi ttoba ma haba nohoke karabete noke qaate tuumami noi baataquho isakita oota.

³¹ Oho isakita oomi dzube abi teei paha ota qurateqi moota. Mooqi te hoobidzaranihe potti biireqi tuumata.

³² Ma Reebiho gemuhota teei ota baaqi noke moo oho qesa potti biireqi tuumata.

³³ Qate ibo haba Samariaho abi teei haba kharata aabe tuumoqi ota biranate abi qettanoma moo dzasa mina eeteta.

³⁴ Noi ao qurate bai obama maka nohoke akobete bibi suraiteqi suutota. Suutoqi noke ttoogi nomeho heeta mootoqi dzeima aabe nagata biranate noke tuuhorota.

³⁵ Tuuhoro qaami iihai mootomi oma eserike aabe nagaho mai moiteqi hiireta, Isanate nii abi oke tuuhoro qaaga moomi ttuma isanataama naatemi anai burisi eete baaqanoke oho koko nii moitakoi oiqi hiire tuumata.

³⁶ Hiireqi Dzesu hu nooho mai oke hee, Qate nii nookami abi taparihota apei abi makanomake dzaira eeteta?

³⁷ Hiiremi noi erake hiireta. Abi dzasa eeteta oioni.

Hiiremi Dzesu hee, Qateqa niimae tuumaqa oonomake eetore. Oiqi hiireta.

MATTAI MARIAKE BISI NAATEMI DZESUI POBITETA

³⁸ Qate nokoi teteta tuumaqi nagapa teeta biranatemi ota atapa tee, dzapa noho Matta, noi Dzesu ma karake kokora eetareimi noho nagata peiteta.

³⁹ Qate Mattaho dzaba, dzapa noho Maria, noi baaqi Dzesu oko toro nohota habese noo qidza nohoke korabete nookota.

⁴⁰ Nookomi Mattai kokora baura noqeke eete oomi nohota kaiponoma naatemi noi baaqi hiireta, Soopara name, dzaba nahoi ana hoobidzaama naatemi ana nageke kokora samane eetemi niihota isanatorai Mae?

⁴¹ Hiiremi Sooparai noke hee, Matta! Matta, nii bukhi ttidzake eeteqi baura samaneke qupadzomorai, oho qanga bamuhe teena erake qupadzomare.

⁴² Maria noi paha poma qidza meenoma teeke saridze oorai oke bamu nohota karabetemi isanataqu. Ooiqi hiireta.

11

DZESUI PUPU HIIBAHUHO POMA QESAQESAKE PAANAITETA

(Mat 6:9-15; 7:7-11)

¹ Qeteqa bodza teeta Dzesui qeba neta pupu hiirota. Hiire qaasuhimi tumakhameto teei noorake noke pobi hiireta, Dzohane sobasoba noi tumakhameto nomeke pupuho tete banaiteta oonita nanai dza eetemi nii oho isakita nana banaitare.

² Hiiremi noi hee, Dzoobe, nike pupu hiibareiqi eranomaho totohota hiibare, Mai naname, dzapa niihoi subesubenomanita rike ma pobi niihoi nanaho irita biranatare.

³⁻⁴ Qate patta nanahoke saninoke moitare. Ma nanai kahosa abi nanamehoke qaatoraita nii paha kahosa nanahoke qaatare. Oonihe eto nii nanake qaatemi toronaho kabira naataino.

⁵⁻⁷ Oiqi hiireqi Dzesu noko pobi hiireta, Nikeho dzaira teei qupi qausuta baa naga pouta qooroqa hee, Dzaira name, naho qesa teei haba kharata

baaqoriti naho nagata peitemi ana patta apeke noho dzagata moitaqu? Oho quba anai niiho torota dzobadzoba tapariqaho quba qasa hiire.

Oke eete pupu hiiremi nikhota apei totoho eraiqi hiibaqu, Eehe, tete siire ooraimi khameto ma nanai gama meeoraita qidzoke qoridze oke nii moitaqu?

⁸ Ana qupadzomami oho totohoto bamu hiire isanataquhe nii aoke qoridzeqa dzare noi hiibaquho isakita noke moitakoi. Oi dzaira quba bamuhe noi pouqata gooro tototo hiiremi ooho qubake moitakoi.

⁹ Oonita ana bamu nike ikobetaqu. Pupu hiire qaamake moitakoi, qiri eete qaaqake saridzakoi ma tuputupu teete qaamake tete geemakoi.

¹⁰ Oi apeneke isaki moitorai bahe, pupu hiiroraike moitorai. Ma apenei saridzorai bahe qiri eetorai nokoi saridzorai. Ma apeneho quba tete geemorai bahe tuputupu teetorai nokoho quba geemorai oioni.

¹¹ Qate nikhota khata teeke mai nomeho torota sekanaho quba hiiremi mai isanate dzotata qaanoma noke moitaqu?

¹² Eo khatai nee mutuho quba hiiremi besabesa moitaqu? Oi bamu.

¹³ Nike obero abiho isaki oonihe paha khameto nikeme quba qidza moitare gesinanita nike Qusu Mai nikemeho torota Qaheuba Sumasaho quba pupu hiire qaama bamu qaanataquhe moitakoi. Oiqi hiireta.

QESAI DZESUHO BAURA PUUTTA HIIREMI

OHO IPIKE HIIRETA*(Mat 12:22-30; Mar 3:20-27)*

¹⁴ Qate songena teei abi teeho irita oomi noi potutu naate oomi Dzesui songena iihami tuumami abi oi paha noonoma naateta. Noonoma naatemi abi samane oho hasa hiireta.

¹⁵⁻¹⁶ Oonihe qesai Dzesuke toronaiteqi qusuho mumure teeho quba hiireta. Qate paha qesai noke ekepusa eeteqi hee, lidzo, noi songenaho abi qiba Beedzeburo (oi qongara pai ma Iibadza) dzapa nohota hiiremi songena atti tuumoraiqi hiireta.

¹⁷ Nokoi totoho oonomata hiiremi Dzesu ao obero nokohoke gesina naateqi noko pobi hiireta, Abi naga teei qesa hu ma koridza biidzaquko bamu qaaraqu oho qesa nagapa mina teeta abi nokoi qesa ibo eetaquko bamu agoba qaaraquhe ao rubenga naatako.

¹⁸ Oho quba paha Iibadzai sama nomeho goot-taeke eetaquko ikanomake eete noho nagapai isanate ooraqu?

Oi nike anahoke hee, Noi Beedzeburoho dzapata songenake iihoraiqi hiiremi ana nookorai.

¹⁹ Oonihe anai Beedzeburoho dzapata songena hotou biiroraimake apeho dzapata nikemaeho garu khametoi songenake iihorai? Oho quba nokomae nikeke qanga hiibaridzoni.

²⁰ Oonita anai Ohongaho beedzaema songenake hotou biiremi erake qupadzomare. Oo, meenipamuke Ohongaho beedzae napaho irita qeehibiqi hiibare.

²¹ Qahura erake qupadzomare, Gume abi bise baisenomaho dzudzu ma sogimoi koo ma tangama ooraquko abi qanga noi attiamake

naga tatangaho nakuta oorakoi ma qubadzage noi karabeteqi mai eete oorai oi qidzoke saqosaqonoma naataqu.

²² Oonihe abi mina beedzae minanoma teei baabaquko noi isanate gume abi oke suqobireqi koo ma taanga ma tepure nohoke gama geemaqi quba qidza nohoke ingonaiteqa saqoromi oi gama qidzanate teka nome ma nometa tuumakoi. Oiqi hiireqi Dzesui ingona baura nomehoke hiireta.

²³ Noi nokoke hee, Nikehota teei anama ttaiga baura eetaama naasuhiqa anake ibo eetakoi oi noi anama mee dzurutaama naasuqa dzakidzaki baura eetakoi oonita dzakidzaki oke qaatare.

*BAURA QIDZA MAI EETAAMA NAATEMI QAN-
GANIPAMU NAATAKOI*

(Mat 12:43-45)

²⁴ Oonihe ana qogo noo paha teeke hiire nookare. Songena teei abiho irina oori oke hotou biiremi ikata qidza naataqu hiireqi songena oi tora ma ngaata tuumaqi bitta eete qaaramuti burisi eete paha abiho qupa puita biranatareihi hiireta.

²⁵ Hiireqi baa moohimi abiho qupa akobetemi ootahe Ikanomake eete habanake oota?

²⁶ Habanake oomi noi miisi teeteqi songena paha qesa ngiigninomanipamu nokoke ttuttuiteqi nokomae gama ota dzuubata.

Oonita abi oi bosata qangama ootati qidzanate-tanihe qupa ma oora ma qaara nohoi sepeke oomi ipita nohota paha tete bamenoma attinomanipamu biranatanita qupadzomare.

APENEI DZAPANOMANI?

²⁷ Qate Dzesui noo oonoma hiiromi garuba oho bisata atapa teei too dzoobireqi hiireta, Paiho khata asita nii baranateta ma amena nohota nii bitotota atapa oio dzapanomani.

²⁸ Hiiremi Dzesui hee, Oi meenihe, apenei Ohongaho noo nookaqi qusubaitorai tupu oio meeke dzapanomani ooiqi hiireta.

*OHONGAHO MUMURE OORAIHE QESAI OKE
TE QUPADZOMORAIDZARA*

(Mat 12:38-42; Mar 8:12)

²⁹ Oonita abi quba minai eema ma totoqu eete Dzesuke sengibetemi noi noko pobi hiireta, Abi naga obero nike naane obaobaho qirike eetorai. Oonita nike obaoba apeke saridzaqu bahe Dzonai torona saridzetaqaho isaki saridzakoi.

³⁰ Oi Dzonai Ninibe nagapa abiho torota biranateqi qogo noo hiireqi noomae Ohongaho mumure naateta oho qesa Abiho Isaki anai abi naga nikeho mumure naatakoi.

³¹ Nookare, agobake atapa mina teei haba kharanipamu, oi ttoka pobi nenata baaqi abi qiba Soromoho noo nookami nokanokanoma naateta. Oonihe anai Soromoho isaki riiteqi nikeho quba noo bagenomanipamu hiiremi nike nookaama naatemi oho quba ipi bodzata atapa mina oi ttota nikehoho bisata biranateqa nikeho qomaqoma minanipamu hiibakoi.

³² Oho qesa nagapa meusu Ninibe oho abi Dzonaho qogo noo nookaqi te basesa eetaranihe qupa burisi eeteta. Oonita Dzonaho isaki keke bahe anaio nikeho quba noo hiiremi nookaama naatemi oho quba ipi bodzata Ninibe abi nokoi

noo qohare nikehota isere mootoqi nikeke iiga minanipamu hiibakoi. Oonita nookare.

NESE OI OORA MA QAARAHO DZEBIDZEBI
(*Mat 5:15; 6:22-23*)

³³ Dzesui hee, Abi dzongike qeereqi teqaha qapuma saaroraidzara ma te qohare pesuta mootoraidzaranihe oke qohare heeta mootomi abi minarai isanate mooraridzoho isaki naatorai.

³⁴ Oonita nese niihoi ikata taatorai oi dzongiho gesa naate oora ma qaara niihoke dzeimorai.

Oi nese niihoi kokora baura qidzake asatoraquko niiho oora ma qaara gama dzaodzaonoma naatakoi. Oonihe niiho nese oi qoredzaho pobi naataquko oora ma qaara niihoi qupisoobakoi.

³⁵ Oonita eto niiho oora ma qaara qupi soobainoho quba nese niimeke bakena geema qaarare.

³⁶ Oi oora ma qaara gama dzadzanomai keke ooraquko nikehota tete bagenoma naate qaarakoi. Oi baruna heenai koina minanomaho isakita tete baibudzakoi.

PARISEOI SAMA PATI NOKOMEKE QOHATE QAATA

(*Mat 23:1-36; Mar 12:38-40; Ruk 20:45-47*)

³⁷ Oonita Dzesui noo oonoma hiiromi Pariseo teei baaqi Dzesui noma nopo ttaike noho nagata patta muunareiqi hiireta. Hiiremi Dzesui ao peiteqi pattaho qohareta habeseta.

³⁸ Qate Pariseo moohimi noi boto akobetaa-make ao patta muunare eetemi noi oho iiha ma dzoobidza eeteta.

³⁹ Eetemi Dzesu Sooparai noke pobi hiireta, Maqa Pariseo ma nikei ttuba ma qapuho sasaqake

akobetorai qate nakuta guume ma rasaki samanei hee baaqorai.

⁴⁰ Ohongai sasake korabetetai nakuma gama korabetetanita abi naga nike ikaqi hiireqi ota obero naatorai?

⁴¹ Nakui saasari ooraquko nike qoredza bahe baruna heenaho teteke gesina naatakoi.

⁴² Oi Pariseo nike meeke ttumani mae pattani mae quba naane ma naaneke saridzorai oohota saninoqake oho kokoqake aima Ohongaho tteki quba mootorai. Oho qanga bamu, oke eetaridzonihe nike oonomake eeteqi dzasa tetenipamuke ruume naateqi sasaqake sooroqi oberama abike qahitotorai. Oke eetoraiho qubake nike quba bamenoma saridzakoi!

⁴³ Oi Pariseo, nike sobadzata tuumami abi nikeho dzapa hiire qusubaitemi nike totoho oonoma nooka quba dza eetorai ma nike sinabidza guhuta peiteqa oho habehabe qidza bosabosa ota habesa quba dza minake eetorai Idze, nike oho ipike quba bamenoma saridzakoi!

⁴⁴ Pariseo nike Qetaqeta abima gama ikoikononmani. Nikeho naku oi quba apeho isaki? Abi tei ruume naate sepeke qura tuuho kebake gooro qahitotorai nike oho isaki oonita oi quba bamenomanipamu!

⁴⁵ Oke Dzesu hiiremi hu nooho maimane tei hee, Banaita naname, nii noo oke hiireqi paha nanake kootore.

⁴⁶ Hiiremi noi hee, Oionita nike paha oho mokosu koko moohiqake eete qeemorare. Oi teeho bahe nike sepeke abiho irita bame samane mooto peitemi areare hiiremi nike teqaha oke

boto nikemema hesate adzahahaitoraidzara.
Bamu.

⁴⁷ Uimane neimane nikehoi too abike teete baaoraimi nikemae baura oho koko ipibireqi oho mumure biirorai.

⁴⁸ Oi uimane neimane nikehoi too abike teete qaata oke nike qaupuiteqi eranomake eete abike sesero eeteqi isere nikeme ao ota mootorai.

⁴⁹ Oi Ohongaho noo nokanokanoma teei eraiqi hiireta, Anai abi naga nokoho torota too abi ma qaru abi samaneke dzoobiremi tuumami nokoke sesero eete teetemi baatakoi.

⁵⁰ Teetemi baate qaamake ttokaho husi ma pai moototaho bodza neta nokoho dzuu oke taanga abi oho qereta gama suraitemi bamenoma naatakoi!

⁵¹ Apeneho dzuuhoke qeeteta bahe bosata Abereho dzuu ma tuuma qaaramuti Dzakharia noke haqa ma Biiriho takurata teeteta abi oonomaho dzuu samane oonita nokoho dzuu gama abi naga nikeho irita peitakoi.

⁵² Oonita hu noho maimane ikaqi nikemae nokanokaho tete ota dzuubaama naateqi qesai ota dzuubare hiiroraike nike naane quba tete si-ireqi teteho gehigehi dzukurorai? Idze nikeho bame minanipamu biranatakoi.

⁵³ Noo oke Dzesu hiiremi Pariseo ma Qetaqeta abi nokoi noke anginaitareiqi gasa noo bamenoma samane noho torota mootota.

⁵⁴ Oi nokoi hee, Noi noo teeke oberama hiimake oionita noke aima qomaqoma hiibakoiqi hiireta.

12

PARISEO MA KARAHO IKOIKO OHO

KHOBAKE DZESU PAANAITETA***(Mat 10:26-27)***

¹ Oonita quba oonomai biranatemi abi huba haba biireqi qesa qahiqahi eetemi Dzesui burisi eete tumakhameto nomeke bosa pobi hiireta, Maqa, Pariseoho ikoiko oi maa uubaqi qesa dzoobaquho isaki oonita eto oho patta naataino.

² Nokao, quba dzukuma ma dzahedzahena oi gama paana naate soubidzakoi.

³ Oonita qupita noo teeqake hiiremi oi aoke ete dzadzata abi samaneho tomata dzuubakoi. Dzahe noo teeke hiiremi eehe, ao abi minaraho noo naatakoi oke qupadzomare.

APEKE QUQUIMAMI ISANATAQU?***(Mat 10:28-31)***

⁴ Dzesui hee, Dzairamane name, qesai nikeke teetemi baatakoiqi hiiremi etoqa oho attike eetaino. Oi nokoi nike teetemi baatemi oho heeta nokoi paha quba apeke eetaqu, oi bamu.

⁵ Qate teeqaho attike eetaridzoni. Apeho atti bahe nike baatemi iibadza nagata dzoobidzaqu ma oho neta nikeke ingonaitaqu oho beedzae oi Ohongaho torota ooraita meeke noqaho qubake ququimare oke ana nike pobi hiire.

⁶ Oonihe qupadzomare, Nee kipadza boto teena oke abi qesai tu Toeama ttuma eetoraihe, Ohongai teqaha noko teeke ruume naasuidzarani, bamu.

⁷ Oonita nokoho ttuma gattiqanihe Ohongaho pengata nikemaeho ttuma minanipamu. Qiba gee nikehoho dzare oke noi gama aimaqi aimaqi nikeho pati qohatakoita noho torota inobetare.

DZESUKE QAUPUITAQUHO TETE***(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)***

⁸ Oi keke bahe apenei anake raraku biireqi abihota paanaitorai nokoke Abiho Isaki anai isanate Ohongaho angero nokoho pengata raraku biidzakoi.

⁹ Qate teei anake bai hiiremi noke anai paha angeroho pengata bai hiibakoi.

¹⁰ Qate qesai Abiho Isaki anake ruume naateqi obero hiibaqu kahosa nokohoke dzaamutaquho tete nome gattiqa ooraihe, apenei Qaheuba Sumasaho isaki moo pobiteqa qanganiqui hiibaqu nokoho kahosake dzaamutaquho tete ooraidzara bamu.

¹¹ Oonita, tumakhameto name, ibo abi oonomai nike qomaqoma hiibareiqi sinabidza guhuta dzeimaqu mae ttoka sooparaho neseta dzeimaqu mae bise ma baise ape ma apeho pengata dzeimaqu bodza ota etoqa nike iiha ma dzoobidza eeteqa hee, Ikaqi hiibaqu mae noo ipi ikanoma hiibaqu ooiqi hiibaino.

¹² Oi bodza ooqata keke Qaheuba Sumasa noomae oho noo nike banaitemi hiibakoi.

ABI ETO TTOKAHO MEUPU QUBA BEEDZAE EETAINO

¹³ Dzesui oke eete noo hiiromi abi tupuhota teei hee, Banaita name, nii isanate nane gotta nahoke pobi hiiremi quba tongo nanai aimaridzo oke noi eto nome quba qahitotainohe ao batabidzare.

¹⁴ Hiiremi Dzesui kaitomaqi hee, Oonita apehi hiiremi anai quba samane nikhoho batabidza abi naataqu.

¹⁵ Nookao, abi teehe quba samane huba haba biiremi oho quba noho oora ma qaarai qidzanataqu

mae? Oi Bamuta nike eto peetta ma qeraqeraho angita dzuubainohe atti ququimare.

¹⁶ Hiireqi Dzesui noo oke gotta ma paita mootoqi erake hiireta. Abi quba tongo minanoma teehe dzoota mee gairai biranateta.

¹⁷ Gairai biranaatemi oho mai qupa nometa hiireta, Ae anai mee minanipamu oke ikata paramu mootoraqu? Bamuta erake eetakoi.

¹⁸ Anai isanate goottara oho paramu naga gamitti nameke eseqotoqa paha mimiqapa gooto mee ma gottara samane name oho nakuta mootomi bageke eete qaarakoi.

¹⁹ Oke eeteqanoke naamaeke pobi hiireqi hee, Qupa khata name dzoobe! Poiqa moomi nakaho paramu tii samaneho isaki mootomi ooraita qidzanatorare hiireqi nakamae patta ma oba saqubema muunaqa qakima naki eetorare.

²⁰ Oke hiibakoiqi abi oi hiiretahe, bodza ooqata Ohongai erake hiireta, Potutu nii! Qupi eraho nakuta nii baatake boobi. Oonita quba tongo minanipamu niihoke apei mai eetaqu? Oiqi Ohongai hiireta.

²¹ Oho quba nookare, abi oonoma qoredza eeteqi Ohongaho pengata quba samane nomeqaho quba qaanataqu noi oho ipike quba bamenoma saridzakoita qupadzomare.

***QUBA TEEQAHO BEDZABEDZA EETEMI
ISANATAKOI
(Mat 6:25-34)***

²² Oke hiireqi Dzesu burisi eete tumakhameto nome pobi hiireta, Nike noorake nooketa ttokata qaaraqhuo quba eto pattaho iiha dzoobidzaino

ma sama nikehoi ttoba ma sasa apeke dzaabaqu eto oho qupake muunaino.

23 Oi sama nikehoi meeni qate ttoba ma bareio sasa, Pattai dzaetakoini qate qaraqaraio oorakoi.

24 Oi nike neeke moorare. Nokoi dzoo eetaama, iisu ma paramu teeke mootaama oonihe Ohonga noomae noko sogo moitorai. Oonihe Ohongai moomi nee oi quba gattiqa ma sepeni qate noi abi nikeke moomi noho baruna heme biranataridzonita noi abi nikeho pati qohatemi isanatakoi.

25 Erake eete oorai, Abi teei sama nomeho baku geemami oho quba noho oora ma qaara minanataqu mae?

26 Tete oonoma ooraamanita khooba apeho qubake nike oho qaseqase samaneke qaupuitaqui?

27 Ma sihidzaho tete paha moorare. Noko angi angitaama, asi ootaamanihe noko haba biirorai ma nee ma bau nokohoi gattiqa bamu. Soromoho nee ma bau oi minanipamu ootahe sihidzaho nohoke riitoraita oho khooba qupadzomami oi sihidzaho pobi keke bahe paha nikeho.

28 Oonita nookare, baa ma bittina sobadzana biranatorai oke Ohongai ttoba ma sasanomaitoraihe oho ttuma mina bamu, ao ihaike qeeremi bamu naatakoi. Oonihe Ohongai nike moomi tobe sumanomanita qarakoi. Oonita nike ai tataumaqi ikaqi hiireqa hee, Ohongai qidzoke napake ttoba ma barenomaitaquihiibaqu?

QUSUHO TTUMAKE TTUTTUITARIDZONI

²⁹ Oho quba etoqa hee, Napai patta ma oba apeke muunaqu oiqi hiireqi oonomaho qupa ororo eetaino.

³⁰ Abi Ttokaho nena nokoho poma oke eete ooraihe qeepe ma haba nikehoi dzaetorai mae? Oke Ohonga mai ao sauqata tete qupadzomorai.

³¹ Oonita quba apeho baurake nike eetoraqu bahe Ohongaho baura ooqake eete qaama Ohongai quba qesa samane nikehoke haba habara mooto tuumami isanatakoi.

DZESUI ABI TUPU NOMEKE TTAPUITETA
(*Mat 6:19-21*)

³² Abi hohoqa name, nike nookare, Ohongai pobi nome nikeke qaanataqu bahe oke gama nike moite soubidzaquho dzake noi eetorai.

³³ Oi qusuho iisuta gume abi peitaamani, oho ttuma nahusa eetaamanita nike qusuho ttuma oho sengi qidza tatanga nikeme quba saridzeqa oonomaho ttuma mai eetare. Oi ttokaho quba qesa nikeho torona naatoraita nike oho ttuma quba hiiremi biranatemake oke nike gama abi habanake moitemi nikehota qusuho ttumai meupu naate qaarakoi.

³⁴ Oi abiho qupa ika neta oorai oio noho ttumaho isaki oonita qupadzomare.

ROIROIHO TETEKE QUPADZOMARE
(*Epe 6:14; Mat 25:1-13*)

³⁵⁻³⁶ Oonita mai teei ata naateqi ao burisi eete nagapa baahumi abi noho beebe eesuqi ttoba dzapire dzongi qeere noho quba ao tete geemami hairiamake dzuubaquho pomake qupadzomaqi tete oke nikemae roibetare.

37 Oi oho mai baaqi moomi baura abi ao noho quba roibete ooma mai noi nokoma dzuubaqa nokoke kokora eeteqa hiiremi noko patta muunaqa qidzanatakoi oke ana meeke nike pobi hiire. Oonita baura abi oonomaho isaki bagenomani.

38 Oi mai noi saubapota baabaquni mae dzuridzarita baabaquni mae bodza apeta baabaqu? Baaqa moohimi baura abi nike roibete beebe ooma nikeho isaki bagenomanipamu oorakoi.

39 Oonihe paha erake qupadzomare. Gume abi teei naga teeke geemareiqa bodza ma teteke noi te paanaitemi nagaho soopara nookoraidzara. Nookaquo noi qesama nokoi ao noho beebe eeteqi noke naga qaanatakoi.

40 Qate Abiho Isaki anai gume abi bamuhe anai baabaquho bodzake nike ruume naatoraita roqoroqo ma sahasahama oorare.

KOKORA ABI QIDZA MA QANGAHO QAHURA
(Mat 24:45-51)

41 Oke hiiremi Peetoroi hee, Qahura noorake nii abi minaraho quba hiireni mae nanaqaho qubake hiire.

42 Hiiremi Sooparai hee, Oonita apeho nokanoka isanatemi noi tuhotuho abi qesake soopara eete qaami patta ma quba samane oi bodza nome ma nometa iso keke biranatoraqu oho tete qupadzomare.

43 Naga soopara oonomai baura idzoidzoke eete ooma mai baaqa mooraqu abi oohe isaki bagenoma naatakoi.

⁴⁴ Oi mai oke mooqi ao noke quba tongo nomeho sooparake upubidzakoi oke ana meeke nike pobi hiire.

⁴⁵⁻⁴⁶ Oonihe naga sooparai gupa nometa hee, Mmhm, Mai qoqotoke baaoraiqi hiireqa ao oba ma patta saqubema muunami qiba noho ruume naatemi noi kokora abi ma paimaneke burib-aro ke teete ooma mai nohoi bodza oonomata seike baaqi oke mooqa abi oke naga sooparaho isaki qaanate noke abi sepe naatareiqi hiibakoi.

⁴⁷ Oi keke bahe maiho dza hiireta oke abi noi teqaha ruume naataranihe sepeke noho noo ai siginaitetaho qubake noke paha bitte batte biidzakoi.

⁴⁸ Abi teei ruume quba oberama eetemi noke isakiqata teete pobitakoi, qate teehe gesina mina oomi noke soopara baura samaneke moitemi noi oho isakita ttuma mina aimakoi, mae noi baura sesero eetaquko noi oho ipike quba bamenomani-pamu saridzakoi. Oi teehe bahe noho isaki mina kekeni.

*KIRISTUI MAAMI HU MA KORIDZA SAMANE
BIRANATORAI*

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ Nookare, Anai eepa bamenoma teeke qeeba quba baatanita naho qupai hee, Eto bodza sepeke kharanataino.

⁵⁰ Oi sobasoba bamenoma teei naho irita biranataridzoho qubake ao naho ttidza qosu sahauborai.

⁵¹ Mae nike qupadzomami anai ttokata gaibami oho quba hasu biranataqu? Oi bamu. Hasu bahe hu ma koridza samane biranatakoi.

⁵² Oi naga teeta eseri nooka hiisi eetemi tapari basesa etakoi. Mae tapari nooka hiisi eetemi eseri bamu.

⁵³ Oke eete oorakoi. Mai ma khatai naho nookami teei ai tataumakoini qate teemui bamu. Oho qesa pai ma khatata nopoho qupa maina paina naatakoi. Motami ma anapidza oho qesa ota batabidzakoi oi oonomaho isaki naatakoi Oiқи hiireta.

QAMODZAMODZAHO TETE

(Mat 16:2-3; Mar 8:11-13)

⁵⁴ Dzesui abi tupu oke dzaga bobotoқи hiireta, Ma nike apata moohimi perettabi peitemi nike hee, Oo quu taatake boobiqи hiirorai. Hiiremi bamu haba naataqu.

⁵⁵ Ma paha nike hee, Utai dzaga neta toororaita haba ngorubatakoiqua hiirorai.

⁵⁶ Hiiremi sapara naataama. Oi quba oonoma ttoka ma habata biranatemi oke nike ao sauqata moo qupadzomorai.

Oonihe ana nike quba biranataridzoho qamodzamodza hiiremi nike ikoiko apeho quba khooba ruume naatorai?

⁵⁷ Nikemae ao khooba mooqa hee, Meenipamu ooniқи hiibarorihe bamu.

AOKE OHONGAKE SARIDZE DZAIIRA EETARID-ZOHO NOO

(Mat 5:25-26)

⁵⁸ Dzesui hee, Oi paha teei niiho kahosa eete ooқи niike aima ttoka sooparaho torota tuusuhimi nii qupa niimeta hee, Idze! Eto ttoka sooparai naho nookami qanga naatemi anake sutasutaho pobi hiiremi pirittani anake aimaino hiireқи nii

ao teteta temuke kebaitareiqi oho baura minake eetororai. Oonita paha Ohongaho neta oonoma eetaridzoni.

⁵⁹ Oi kahosa niihoi bamenomanipamu oomi noi niike sutasuta tatangata mootomi nii qidzoke ota biranataqu, bamuta ao qupadzomare. Oke hireta.

13

ABI MINARAI QUPA BURISI EETARIDZONI

¹⁻³ Oho bodzata Dzesu pobi nookami Garirea abi qesai Dzerusaremuho biirita kiridza qeereqi kabira dzuubetomi Pirato hiiremi qaa abi nokoi abi oke kabirama gama dzubeteta. Noo oke Dzesu nookaqi abi tupu pobi hiireta, Quba bamenoma oi Garirea abi nokoho irina taateta oho qubake nike hee, Idze, noko poi abi kahosa minanomanita ipi oonoma saridzeiqi hiire mae? Oi bamu. Nikemae qupa burisi eetaama naataquko oho qesa gama baate bamu naatakoi.

⁴ Qate Siroamu oma penonoi abinike khooba apeho quba abi 18 nokoho irita taatemi baateta oho quba nike nookami abi nokoho kahosai minanipamu ooqi Dzerusaremu abi ma nikehoke riitorai mae?

⁵ Oi bamu, nike Ohongaho neta qupa burisi eetaama naataquko oho qesa dzaetakoi, oiqi Dzesu hiireta.

OHONGAI TE HAIRIAMAKE ABIKE GAUBIDZAAMAHO QAHURA

⁶ Oho quba Dzesui oke gotta ma paita mootoqi erake hiireta, Abi teei ee muri dzoo nometa

dzaarota. Dzaaroqi qupi samaneke baaqi mee nohoho qiri eetemi bamu naate qaata.

⁷ Qaami noi dzoo sooparake pobi hiireta, Maa, ao tii tapariho isaki anai ee muri eraho mee qiri eete baaorai. Oonihe bamu naate qaimi naane quba ee oi sepeke ttoka mina karabetaqu? Baamu, oonita oke ao geemaridzoni.

⁸ Hiiremi dzoo sooparai hee, Mai name, nii qaatemi ana isanate paha tii teenaqaho nakuta noho khooba ttoka sakate bibi moitaqu mae?

⁹ Bibi moite qaama bodza bamu naatemi mee goomaama naataquko oke isanate geema biidza-koi. Qupa napahoho qahura oke hiireqi hiireta.

ATAPA HEMENOMAKE DZESU DZUMATA QIDZAITETA

¹⁰ Dzuma teeta Dzesui Sinabidza guhuta peite abi banaiteqi moomi atapa hemenoma teei oota.

¹¹⁻¹² Heme nohoi tii bodza 18 naatemi atapa oi ao hohoqa naate oota. Oonita Dzesui noke pobi hiireta, Atapa, heme niihoi ao bamu naatare.

¹³ Oke hiireqi boto nome noho irita mootomi sama ao pobiratemi noi Ohongaho hasa hiireta.

¹⁴ Oonihe dzumata baura oonomai biranatemu guhu sooparahota obero naatemi noi abi tupu pobi hiireta. Baura bisa napahota oorai oi qupi gesaqesa oonita nike bodza ooqaho nakuta hemenomaho baura eetaqu oi teteni.

¹⁵ Hiiremi Dzesu Sooparai oho ipike hee, Ae ikoiko abi nike, dzumata nike burimakau ma ttogi nikeme eka saqoroqi noko oba muunareiqi ota dzeima tuumaamani kaqa!

¹⁶ Qate ataparai kabira bahe Abarahamuho dzuu kokonipamu, oonihe Saatai ao tii bodza 18 oho isakita noke suuto qaimi dzumata noho eka saqoromi nikehota obero naate kaqani!

¹⁷ Dzesui noo totoho oonomata hiireqi oona bai hiiretaho nenake gama midzahutaiteta. Qate Dzesui baura qidza samane eetotaho qubake garubai gama boto teeteta.

SINABIDZA MEUPUNOMA NAATARIDZOHO QAHURA

(Mat 13:31-33; Mar 4:30-32)

¹⁸⁻¹⁹ Oonita Dzesui erake hiireta, Ohongaho pobi oi quba apeho isaki ma oke quba apeta mootomi isanataqu? Oi moepaho gottarai quba gatingaqanihe abi teei oke aimaqi dzoo nometa dzaaromi peite eehe qesa naatemi nee gohabaqi ota taate sumudzataquho isaki naatorai.

²⁰ Oke hiireqi paha teena oke Dzesui hee, Ohongaho pobi oke qahura apeta hiiremi pobirataqu?

²¹ Oi iisiho qesa. Oke atapa teei aima qausoma sarete teenaite mootomi qausoi gama oho quba qura huitakoi. Oiqi hiireta.

OHONGAHO POUTA DZUUBAQU OKE SAMANEI BITTA EETAKOI

(Mat 7:13-14, 21-23)

²² Oonita Dzesui haba ogamaqi nagapa samaneta peite ota sinabidza hiire hiireke tuuma qaaramuti Dzerusaremu ota biranateta.

²³ Oonihe Dzerusaremuta biranataamake oomi teei noho torota qasa noo hiireta, Soopara name, abi samanei sinabidzata sumudzate qidzanataqu, eo oberoqai ota qidzanataqu?

²⁴ Hiiremi noi abi noko pobi hiireta, Bamu, abi samane tete pou takurata dzuuba quba bitta eetakoi oke ana bamu nike ikobetequ. Oho qubake nike hairi eetainohe ao ota dzuubareiqi beedzae eetare.

²⁵ Oi erake eete oorai. Naga oho mai qeemaqi tete siiremake qesa nikei pouta baa tuputupu teete too dzoobireqa hee, Ae, Soopara naname, tete geemo. Hiiremi anai erake hiibakoi, Eehe, nike ika nena oke ana ruumeni.

²⁶ Hiiremi nikei eraiqi hiibakoi, Maqoe, nii nanaho otoa patita sinabidza hiiremi nookata ma paha nanai niima napai qesa dzaira eete ttaike patta muunata oke nii qupadzome?

²⁷ Hiiremi anai totoho erake eete hiibakoi, Anai abi naga kahosanoma nikeke ruume oonita ao papatare.

²⁸ Oonomake hiiremi nike moomi Abarahamu ma Isaka ma Dzakopo ma too abi ma kara nokoi gama Ohongaho pobita dzuubahima nikemaeke qirutomami sasata ooqa eema ma totoqu eesuqa sama nikeme iiga minanipamuke hiibakoi.

²⁹ Oi ttoka ma haba samaneho abi ota dzuubakoihe nike bamu.

³⁰ Oonihe abi qesa poiqa dzapa pobinomai ipita pobiana naatakoi ma poiqa qesa dzapa pobiana nokoi ipita oho pobinoma naatakoita qupadzomare.

*DZESUI DZERUSAREMUHO QUBA TTI MA
TTAKA HIIRETA
(Mat 23:37-39)*

³¹ Noo oonomake Dzesui hiimi Pariseo qesai noke atti hubaiteqi hiireta, Maqa, Herote ao nii

teetare hiirenita nii haba erake qaate mainata tuumare.

³² Hiiremi noi burisi eete noko pobi hiireta, Oo, nike tuuma haa teeko oke eraiqi pobi hiibare, Nookare, anai songena ihaqu ma abi qidzaitaqu oke poiqa ma iihaike eetoraqutoke iihai temuta teteta tuumakoi.

³³ Oi meenipamu poiqi ma iihai ma iihai temuta tuumaqa Dzerusaremuta biranataridzo oi teho bahe too abi baataquho qopaio Dzerusaremu.

³⁴ Hiireqi noi hee, O Dzerusaremu, Dzerusaremu abi nike nookare. Khokhora paimanei khameto nokomeke ttuttuite hira pesuta mootoraiho isakita ana nike qidzaita quba hiire baoraihe nike oho goottae eete qaru abi nahoke omama teetorai, too abike gama teetemi bamu naatorai.

³⁵ Oonita nike anake teeteqa bamu paha naho mee mooraquhe abi naga nike qopa nikemema gama ngausaho pobi naate qaaqa qaaqa kebanoke hee, Ohongaho Dzaapa baabe, Dzoobe, dzoobe, totoho oonomata hiireqanoke nike bodza ooqata naho mee moorakoi. Oiqi hiireta.

14

DZESUI ABI HEMENOMA QIDZAITEMI PARISEOHO TOO SAA EETETA

¹⁻³ Dzuma bodza teeta Pariseoho bosaqobaqoba teei Dzesu noma nopomae ttaike patta muunareiqi noke dzeima nagata peiteta. Peitemi abi oko ma boto tabaranoma teei noho dzagata oomi moota. Oonihe Pariseo nokoi Dzesuke rittabetota.

Rittabete oomi Dzesui hu nooho maimane ma Pariseoke asabireqi qasa hiireta, Nike hu noota moohimi abike dzumata qidzaitaquho tete oorai mae bamu?

⁴ Hiiremi noko too saa eete oomi Dzesu abi oke qidzaite dzoobiremi tuumata.

⁵ Tuumami Dzesui ipibireqi noko qasa hiireta. Maqa, nikhota khatani mae hooni mae haa tei koseta taatemi dzuma qubake nike te hairiamake noke dzeimoraidzarani mae?

⁶ Hiiremi nokoi noo ipi apeke hiibarota, bamu.

SAMA QUSUBANOMAKE DZESU MIDZA-HUBAITETA

⁷ Obetemi Dzesu moomi aabe oona oota nokoi ao hairiamake teka qidzake mai eete habeseta. Oho qubake noi nokoho nooke erake hiireta.

⁸ Hee, Qate tei ataho kiridza ma qonoqono biraiteqi nikeke ota dzeimami nike etoqa ao hairiamake abi mimiho teka mai eetaino.

⁹ Oi erake eete oorai. Nike teka oke mai eetemi eto naga oho mai baaqi niike pobi hiireqa hee, Maqe, teka nii aima oorai oke abi dzapa pobinoma erake moitareiqa hiiremi nii midzata qeemaqi kharata habesaino.

¹⁰ Oho qubake nii noho nagata peiteqa bosa bahe ipiqata habehima mai baaqi hee, Dzaira name, nii isanate dzamonoqake habesare hiiremake isanate nii ota habesemi oona habese ooraqu oi nokohota nee ma baunoma naatakoi.

¹¹ Oi tei sama nome qusubaitemi noke ai quratakoini qate tei sama nome ai quratemi noke qusubaitakoita qupadzomare.

IPI MA ARIAMAKE HOO MA PATTA MOOTARIDZOHO TETE

12 Oke hiireqi abi teei Dzesuke naga nometa dzeimata noke Dzesui hee, Tete erake qupadzomare. Nii hoo ma patta teeke abiho quba eetare hiireqi etoqa quruma minanoma, qesa ma dzaira niimeke ota dzeimami noko ipi ma habarake hoo ma patta niiho quba biraitaino.

13 Oonita nii hoo ma patta teeke eetare hiireqi nese qupi ma abi habana ma qosu ma pone ma abi oonomake ota dzeimami muunare.

14 Oi nokoi quba apema niiho kiridza ma qonogono eetaqu? Baamuta oho ipi ma arike nii abi pobiho tukutuku bodzata saridzakoi. Oonita oonomake eetemi niike agoagonomaniqi hiibakoi.

*SINABIDZA BAI HIIREMI BAMENOMA
NAATARIDZOHO QAHURA
(Mat 22:1-10)*

15 Oke hiire qaatemi oona patta muunota noko-hota teei hee, Ape ma apei Ohongaho pobita dzubaqa ota patta muunaqu nokoio agoagonomani.

16 Hiiremi Dzesui gotta ma pai teeke hiireta, Abi mina teei hoo ma patta mootareiqi bosata abi oona baabarota nokoho dzapa hiireqi pobi dzoobibiremi tuumata.

17 Qate pattake roibete oomi noi qaru khata nome dzoobireqi hee, Patta abanire oonita ao baabare.

18 Oiqi hiiremi tuumami nokoi gama totoho teenata hee, Nii qaatemi nanai bamu qeemaquiqi hiireta. Oi bosabosai hee, Anai dzoo teeke ttuma eete ooraita oke tuuma moorakoi, qaataquho isaki bamu.

19 Qate teei hee, Maa, anai burimakau eseri eserike quba dzeimoraiho dzare 5 oho ttuma eete

oorai. Anai nokoho beedzae isaki toronaitarid-zonita nii qaate mi ana ota tuumare.

²⁰ Qate temui hee ana ata naate ooraita qeemaquho isakiana naate.

²¹ Oonoma keke hiiremi qaru khatai burisi eete oho isere gama mai nomeho torota mootota.

²² Mootomi abi minahota qanga naatemi noi qaru khata nome pobi hiireta, Hairiamake tuumaqa nagapa sigi ma sasana, tume ma dzagana oorai ota abi habana, nese qupi, pone ma qosu, abi oonoma keke dzeima baabare. Oke hiimi qaru khata qusubaiteqi tuumatati baaqi hee, Oke ao eetenihe naga pui siibaamake oorai.

²³ Hiiremi mai hee, Oonita nii tete ma sobadza ma apota tuumaqa tototo hiiremi abi baa naho naga pui siibare.

²⁴ Oonihe qesaho dzapa bosata hiireta nokohota teeqi bamu ttaike oho patta muunaqu, oke ana bamu dzaheitaqu ooiqi mai hiireta. Qogo noo oke Dzesu noko pobi hiireta.

NAPAI MARANGAHO POBI NAATEQAKE DZE-SUKE IIHAKOI

(Mat 10:37-38)

²⁵ Qate abi paha samanipamu ttutturatemi Dzesui noko dzaga bobotoqi pobi hiireta,

²⁶ Teei anake iihare hiireqa mai ma pai, noma ma nane, sase ma dzaba, ata ma khameto, qesamane oonomata atimami bamu isanataqu, bamu.

²⁷ Oi teei naho tumakhata naatare hiireqi sama nome marangaho pobi hiire qeemami isanatakoihe, tete teei paha ooraidzara.

²⁸ Oke hiireqi Dzesui oho totaqa paha nagata mootoqi hee, Oi nikehota teei baura naga teeke gootare hiireqi bosata habese ttuma nome isaite moomi isanatemi gootakoi.

²⁹⁻³⁰ Oi noi etoqa sohoroqa husi ma pai mootoqa naga gotta ipibidzare bitta eeteqi qaatemi abi baaqa hee, Idzii, abirai naga nome sohoroqi gootoriti qaate ooiqi sosoridzo hiibainoho qubake noho ttuma isanataama naatemi noi ikaqi hiireqi sepeke sohobaqu? Oonita maranga hiibi oke abi qupadzomaqi oho tete mai eetare.

³¹ Hiireqi Dzesui oke paha qaaho maimanehoto mootoqi hiireta, Ma paha Abi qiba teei qaa qo-goimaqi baahumi abi qiba temui noma noko qaa eetare hiireqi bosata iiha dzoobireqa hee, Iaqa, noho abi tupu oi tubenti ttauseni qaate nahoi teni ttauseni keke oonita anai noke isanataqu mae bamu?

³² Oke hiiremi noho qupai hee, Isanatakoia hiibaquko noi kurebetare qeemakoi.

Qate noho qupai hee, Qidzoke isanataquiqi hiibaquko noi ao bosata hasuho maimane dzoobiremi noko kiridza apeke abi qiba temuke moitemi noho qupai kebarataqu oonita eto pureke marangake mai eetainohe bageke eete qupadzohiqa mai eetare.

³³ Oonita nikehota apei naho tumakhatani-pamu naataqu noi ttokaho tete samane oho dzore keke naateqa anake iiha qaarare. Oiqi hiireta.

*MARANGAHO TETE MEKENOMANIHE ETO
OTA PEPERAINO
(Mat 5:13; Mar 9:50)*

³⁴ Oke Dzesui paha tomuta mootoqi hiireta. Marangaho tete oi qidza tomuhu qesa. Oonihe tomuhu meke bamu naatemi oke ikake eetemi noho qaa ma meke paha biranataqu?

³⁵ Oi bamunipamu. Tomuhu qaai bamu naatemi susu ma sasa naatemi oke ikake eetaqu? Ooma ttokake bibi moitaquni mae quba naane ma naane eetaqu? Oho tete bamu naatemi koseta biidzakoita nike marangata eto peperataino. Tomanomai nookare. Oiqi hiireta.

15

DZESUI ABIKE HOOBIRETAHO QAHURA (Mat 18:12-14)

¹ Oonita ttagetti apiapi kahosanoma ma kara nokoi Dzesuho noo nookareiqa baata.

² Baami Pariseo ma qeteqeta abi oho niqi hiireqi erake hiireta, Ae! Abirai ikake eete kahosa abi dzeimaqi nokoma ttaike patta muunorai?

³ Oke hiiremi Dzesui oho quba qahura erake hiireta,

⁴ Nikehota abi teehe sipisipi 100 ooraimi nookami oho dzareta teei dzaetemi noi isanate 99 nokoke hoo poka rometa qaateqa tuuma temuho qirike eete saridzakoi.

⁵ Noi qiri minake eete saridzeqa qere kharupe biire qaki naate burisi eete baabakoi.

⁶ Baa nagapata biranate qesa ma dzaira nome ttutuieqa nokoke pobi hiibakoi. Maqa, naho sipisipi erai dzaetemi anai qiri minake eetoriti ao saridze oonita napai oho qaki naatare. Oke eete hiibaridzoni.

⁷ Qate Ohongaho tuputa abi 99 rike ma pobi oomi teei kahosaho neta ooqa qupa burisi eetemake oho qesa qusuho angeroi ikake eetaqu? Oi nokoi 99 nokohoke nookami isanatoraini qate teena ooqaho quba qaki ma naki minanipamu naatakoita nike naane quba naho nookami qanganataqu?

*ABIHO QAHURAKE TTUMATA MOOTO
HIIRETA*

⁸ Dzesui hee, Paha oke atapa moninomata hiire. Noho ttuma sarara tenihota teei bamu naatemi noi ikake eetaqu bahe ao hairiamake dzongi qeereqa qiri minake eete naga sarautoqa saridzako.

⁹ Saridzeqonoke qesama dzaira nome gama ttu-tuite noko pobi hiibakoi, Maqa ttuma sarara naho teei bamu naatori oke ana qiri minake eete poiqanipamu saridze. Oonita napai gama oho qaki naatareiqi hiibakoi.

¹⁰ Oonita oho qesa kahosa abi teei Ohongaho neta qupa burisi eetemi angero ma kara nokohota oho qaki minanipamu ooraridzoni oiqi hiireta.

*OHONGAHO KOKORAKE DZESUI MAI MA
KHAMETO ESERIHOTA MOOTOTA*

¹¹ Ma Dzesu paha hee, Abi teehe khameto eseri oota.

¹² Ooqi khata sabi noi mai nome pobi hiireta, Poro tongo nane ma nakaho naataridzo oke nii ao batabiremi naka mai eetare. Hiiremi mai noi qubadzage dzapa samane batibireqi nopo moite soubireta.

¹³ Oonita qupi samane naataamake khata sabi ao quba samane nome ttuttuiteqi haba kharata tumata. Tuumaqi haba ota noi munasa munasaho isakita oota.

¹⁴ Noi quba nomeke piripirima eete bamuiteta.

Qate haba ota seebe mina biranatemi abi khata noho ttidza horesa eeteta.

¹⁵ Horesa eetemi noi abi hoo kitunoma teehe torota qasa hiiremi noi noke hoo kokora eetareiqi dzoobireta.

¹⁶ Dzoobiremi tuumaqi huhu ma sasa noko hoo moiteta oohota noi teeke nome quba muunare hiiremi oho soopara nokoi qaanateta.

¹⁷ Qaanatemi noho ttidza qosu sahaubami noi hee, iidzi. Mai nahoho kokora abi samane nokoho patta meupui ooraimi ana ikaqi hiireqi erata seebe meeorai?

¹⁸ Ana isanate qoridzeqa tuuma mai nameho torota biranate noke eraiqi hiibakoi, Mai name, anai Ohonga ma nipeho pengata kahosa bamenoma teeke eete oorai.

¹⁹ Oho quba anake khataniqi hiibaquho isakiamana naate ooraihe nii nookami ana isanate niiho kokora eeteqa qeepe ma haba gattiqa saridzaqu mae? Oke hiibakoiqi hiireta.

²⁰ Hiireqi noi qoridze tuuma qaarumuti mai nomeho dzagata biranateta. Oonihe noi sererahuke baaqomi mai ao noke moohimi baruna nohoi heme eetemi noi torouma tuumaqi khatake dzoge biire aimaqi kanabeta minake eeteta.

²¹ Eetemi khatai hee, O mai name, anai Ohonga ma nipeho pengata kahosa bamenoma eete ooraiho qubake bamu anake khataniqi hiiremi isanataqu.

22 Oke hiiretahe, mai burisi eete kokora abi pobi hiireta, Nii hairiamake tuuma ttoba ma sasa qidza bagenoma aima baa khata sabike dzapireqa oke sasa dzaaroqa boto nohota ringi dzoobireqa noke khataho isakinomaitare.

23 Ma burimakau khata sapurunoma oke aima dzubeteqa hoo ma patta eetemi qaki ma naki napahota biranatare.

24 Oi teehe quba bahe khata sabi nahoi bamu naateqi baataho isakita qaariti poike paha eehaha naasubi. Oiqi hiiremi nokohota qaki ma naki-noma naateta ooqi Dzesui hiireta.

25 Oonihe Pariseo basesa eetotaho qubake Dzesui ipibireqi hee, Oonihe eka bosa khatai dzoota baura eetomi khata sabi baata. Oho qubake nanei nagapa dzamoiteqi nookami gitta ma kuiho husu biranateta.

26 Oho husu biranatemi noi kokora abi teeke oho khooba qasa hiireta.

27 Hiiremi noi hee, Maa, noma gotta niihoi baami mai nipehoi noke moohimi baataamanihe eehahake oorai. Oonita mai hiiremi hoo khata sapurunoma oke dzuubetemi noho quba qaki ma naki era biranatorai.

28 Oonihe nane noo oke nookami ttidza noho qanga naatemi noi nagata peitaama naatemi mai noke ttapuitareiqi baata.

29 Oonihe nane maike hee, Nii nookare. Tii samaneni pamuke ana niiho baura eete baaorai. Oonita ana niiho noo tee ma teeke basesa ee-taamanihe nii meme khata gattinqaqa teeke ana moitemi dzairamane namema nanai oho qaki ma naki naatarota oke ana te mooraidzarani.

³⁰ Qate khata sabi niihoi quruma ma quba nii noke moiteta oke noi gama paimaneho neta piripirike eete bamuiteta. Bamuite qaariti baahumi nii ikake eeteqi noho quba hoo sapurunoma oke dzubetemi eranomai biranate?

³¹ Hiiremi mai hee, Khata qidza name, niima nakamae qupi ma sau samaneke ttaike qaabi, naho quba samane oi niihoi keke.

³² Oonita qupadzomare, noma gotta niihoi baataho neta eehaha naate baabe. Taata naate-take naka paha saridze ooraita poiqa oho qaki ma naki bodzai napamaeho irita oorai. Oiqi hiireta.

16

BAURA ABI MA MAI NOHOHO QAHURA

¹ Bodza teeta Dzesui tumakhameto nome gotta ma pai erake hiireta. Abi quruma minanoma teehe quruma sooparai oberama eetemi abi qesai mai nohoho torota isere hiireqi hee, Niiho quruma ma quba rasakiitoraiqi hiireta.

² Hiiremi Mai noi abi oho kira hiiremi baami hee, Abi niiho isere ikanoma hiiremi ana nookorai? Oonita nii quruma soopara eete qaabi oi poiike bamu naate. Oho quba isere niime ttari eete aina baa ana moitare.

³ Oke hiiremi noi qupa muunaqi hee, Ae, mai ao naho baura qaanatemi anai baura apeke eetaqu? Ttoka baurake ana bitta eetakoi qate pupu ma nenesake hiiroraquho midzake ana eetorai.

⁴ Oi oonita anai abi qesaho nagata peitemi nokoi naho kokora eetoreimi ana erake eetakoiqi hiireta.

⁵ Hiireqi apeneho oma kahosa maiho torona oota quruma soopara noi ao nokoho kira hiiremi baata. Baami bosobosake noi hee, Maqa, niiho kahosa ikabete maiho torota oorai?

⁶ Hiimi noi hee, Oriba bibi ttaramu mimi 20 oqaho isaki oorai. Hiiremi noi hee, Oionihe nii hairiamake qohareta habese gee niimeta dzare oke rasakiiteqa oho habarake ttaramu tteni oke hiire qeetare. Hiiremi qeeteta.

⁷ Qeetemi abi oho samanake quruma soopara noi hee, Qate niiho kahosa? Hiimi noi hee, Oo, naho kahosaio uitti basiketti uani ttauseni ooniqi hiireta. Hiimi noi hee, Nii paha hairiamake oke rasakiiteqa oho habarake dzare qeth hattatti (800) hiire qeetare. Hiiremi noi qeeteta.

⁸ Qeetemi quruma sooparai isere oke gama maiho torota mootomi mai noi noho oberake moo hasa hiireta. Oi teehe bahe pisinisi abi qesaho qibaio bitta ma kakanomani. Nokoho isaki oonomai abi Ohonga ai tataumorai bitta ma kaka noko-hoho isakike riitorai.

⁹ Hiireqi Dzesui tumakhameto nomeke hee, Oonita nike dza eetemi anai nikeke hee, Isanate pisinisiho obero oonomake nike qaupuitemi qangahasi teei biranatemii ttoka abi nokoi nike naga nokometa dzeima kokora eetoreiqa hiiremi isanataqu mae?

¹⁰ Oi bamu, oonihe baura gattiqa teeke abiho botota mootomi bageke eete kokora eetaquko abi oonomai paha baura minata isanatakoi. Qate abi teehe botota baura gattiqa teeke mootomi ota taataquko noi oho qesa baura minata taatarid-zoni.

11 Oonita nike ttokaho pisinisi ma apota ao taate ooraquko apei adzahaha naate qusuho quba samaneke nikeho botota mootaqu? Oi bamu.

12 Oho gesa nii abi mainaho quruma bageke eete soopara eetaama naataquko qidzoke nii isaki niimaehoke saridzaqu.

13 Oi erake eete oorai. Kokora abi teei maimane eseriho too qusubaitaqu oho isaki ooraama. Noi teenaqaho dzake eete noho too qusubaitakoi, qate teemuho goottaেকে eete bamu noho too qusubaitaqu. Oonita nike apeho kirake qusubaitaqu, Ohongahoni mae moniho? Oiqi hiireta.

PARISEOHO OORA MA QAARAKE DZESU PAANAITETA

14 Hiiremi Pariseo ma karaho quruma khooba paana naatemi nokoi noho ngiingi ma baaba eeteta.

15 Eetemi Dzesui noko pobi hiireta, Nike abiho neta sama qusuba baura eeteqi isaki nikeme nookami bagenomanihe, Ohongai nikeho qupa moo soubireqi nookami oi quba peranomani.

16 Nooka! Hu noo ma too abi nokoi Dzohane sobasoba maikhata ma gama qamodzamodza hiire qaimi poiqa anai sinabidza mee hiire nookami abi minanipamu qeemaqi pui siirorai.

17 Oonihe nike oho quba nookami hu nooi bamu too pasere eete nikeke gaamaqu? Idze! Ttoka ma haba bamu naatakoihe hu nooho bagohota teeqi baamu bamu naataqu.

APU MA ATAHO EKA (Mat 5:31-32; 19:9; Mar 10:11-12)

18 Dzesui hee, oonita teei ata usaqe naatareiqa bosabosake ai siginaitaqu noi pasenaho tete

geemakoi. Oi abi noi oke eesuhimi ata bosabosake qesai nookami pasenaho pobi naatemi abi qidza apei noke naataqu?

ABI TTUMA MINANOMA MA DZASARO

¹⁹ Dzesu paha erake hiireta, Abi ttuma minanoma teei qupi ma sau samaneke ttoba ma sasa qidza dzaaroqi qaki ma nakiho isakita qaata.

²⁰ Qaami bodza teeta qesai abi habana makanoma teeke noho pouqata nenesa hiibare aima baa mootota, dzapa noho Dzasaro.

²¹ Noi teehe quba hiibarainihe huhu ma saaru qoharena taatota ooqake muunare hiiretanihe bamu. Haai baaqi ao noke riiteta ma maka samane nohoke bisiteqi eeteimata.

²² Oke noi bitta eete qaaramuti baatemi angeroi noke dzeima Abarhamu ma karaho nagapa qidzata mootota.

Obetemi ipita abi ttumanomai paha baatemi qurabireta.

²³ Qurabiremi noi iibadza nagata ooqi nese dzoobire moohimi Dzasaroi sererahuke Abarhamuho nagapa qidzata oota.

²⁴ Oomi noi kira hiireqi hiireta, Abarhamu eebobo name, eepa gabi erai ao anake dzooromi nii isanate naho dzasa eeteqa Dzasaroke dzoobiremi noi boto khata nome obata upubireqa baa oke naho eteeteta suraitemi kebaratare!

²⁵ Hiiremi Abarhamui bai hiireta, Eema khata name nookare. Dzasaroi oora ma qaara nometa qangahasi minata qaatati poiike qidza ma riketa oorai. Qate nii aari ma moosuta qaariti poiike heme niimeta ooraita qupadzomare.

²⁶ Oi keke bahe nii ma nanaho bisata tupidza minai ooraimi nipe qesaho torota qeemaquho tete ooraidzara.

²⁷ Hiimi noi hee, Eebobo name, oke nii ao hi-irenita oho habarake nii isanate noo teeke mai nahoho nagata dzoobidzaqu mae?

²⁸ Oi teehe bahe naho qesamane boto teena ota ooraimi nii qaru dzoobiremi nokoi eraqata eto baabainoho qamuni hiibare.

²⁹ Hiiremi Abarhamu erake hiireta, Eehe, Mose ma too abi minaraho isere nokoho torota ooraita nokoi nookareiqa nokoho nooke nookare.

³⁰ Hiiremi noi hee, Abarhamu, eebobo name oi bamu. Teei baata neta qoridzeqa nokoho torota biranatemu nokoi noho noo qusubaiteqa ao qupa burisi eetakoi.

³¹ Oke hiiremi Abarhamui hee, Nokoi Mose ma too abi minaraho noo nookaama naatoraita abi teei baata neta qoridzemi noko oho qesa noho noo arabidzakoi. Oiqi hiiretake Dzesu hiireta.

17

SINABIDZAHO ANGI MA KAKATI MA OHO AKOAKO

(Mat 18:6-7, 21-22; Mar 9:42)

¹ Dzesui Tumakhameto nome erake pobi hiireta, Angi ma kakati samane oorai oorakoi, tete oke eete oorai. Oonihe apei angi oonoma mootorai noho irita quba bamenomanipamu taatakoi.

² Noi kopuna erana qesake sesero eetaamake ootata abi noke bosata bikomu teeke paruta suutoqi besata biiremi bamu naatapuko oi noho quba paha gattiqa isanatarota.

³ Oho qubake sama nikehoi sesero baura oonomaho hutingi naatorare.

Qate niiho qesa tei niike sesero eetaquko noke qamuni hiibare. Hiiremi qupa burisi eetaquko kahosa oke nii qaatare.

⁴ Oi qupi teena bahe qupi samaneke niike sesero eetemi qupanomaitemi qupa burisi eetemi kahosa nohoke eetoqa qaanatainohe gaubidza keke eetore. Oiqi Dzesu hiireta.

AI TATAUMA MINANATAQU, EO SAASARI NAATAQU?

⁵ Qate tumakhametoi qaru abi naatareihi noho torota baaqi hiireta, Soopara naname, nii hiiremi nanaho ai tatauma ao gaira naatare.

⁶ Oke hiiremi Dzesui hee, Abiqahe, nike minanataquhoke hiireni. Oonihe nikeho ai tatauma oi moepa benara gamisimisi teehe isaki meenipamuke ooraquko nike ee tatanga oke hee, Tukubake eeteqa besata taatare. Oke hiimake nome ango meenoma naataridzoni.

BAURA ABI QUPA GAIDANOMA NAATORARE

⁷ Dzesui hee, Oonita tete erake qupadzomare. Abi teehe kokora abi dzoo eetaquni mae hoo soopara eetaqu oke eete ooma sure mootomi noi baura oke qaate nagapa baahuma noke mai bamu hee, Oo nii habese qidzanate dzapa pobinoma naatareiqa hiibaqu.

⁸ Bamu, noi erake kokora abike pobi hiibakoi, Aoke nii patta khautoqa qohareta mootoqa anake tuuhoro ooma anai patta ma oba oke muuna isanatemake niimae ipita muunakoi.

⁹ Oke hiireqi noi bamu kokora abi nomeho hasake hiibaqu. Oi teehe bahe kokora abi noi noo qusuba baura keke eetorai. Oke nike moomi poma oke eete oorai.

¹⁰ Oho qesa nikei naho noo gama qusubaita soubireqa bamu oho quba dzapa pobinoma naataqu. Oke soubireqa erake nike hiibaridzoni. Kokora abi nanai niiho noo qusubaitenihe oberama eete. Oke hiireqa bamu maikhataho totohota hiibaqu. Oiqi hiireta.

DZESUI ABI POTTOMUNOMA TTENIKE QIDZAITETA

¹¹ Qate Dzesui tumakhametoma noko Dzerusaremuho teteta tuumoqi Garirea ma Samaria habaho tukurata tuumota.

¹² Tuumoqi noko nagapa gattiqa teeta biranahimi abi pottomunoma tteni nokoi sererahuke qoorota.

¹³ Qooro ooqi too dzoobireqi hiireta, Dzesu abi mina naname, nii nanaho quba dzasa eetare.

¹⁴ Hiiremi Dzesu nese dzoobire mooqi nokoke hee, Oionita nike ao tuumaqa sama nikeme dzube abi banaitemi ikaqi hiibaqu?

Hiiremi noko tuumata. Tuumaqi moohimi sasa nokohoi sasari naateta.

¹⁵ Sasari naasuhimi teei mooqi ao burisi eete hasama gegema hiireqi hee, Ohonga Dzoobe mina.

¹⁶ Hiireqi noi Dzesuho oko torota taateqi noho subesube hiireta. Oonihe noi Dzuta abi bahe Samaria abi oni.

¹⁷ Oho quba Dzesu eraiqi hiireta, Nike tteniho isaki ooqi gama qidzanate. Oonita Samaria abi

nii teenai era baabeni, qate Dzuta abi naini nokoi kaqani?

¹⁸ Nokoi oho ruume bamuhe te burisi eete baa Ohongaho hasa hiidzara! Iidze, haba mainaho abi teena nii oo eete.

¹⁹ Oke hiireqi noi abi oke hee, Oioni. Nii ai tataumami niiho sama qidzanate oonita keba ma dzapata qoridze tuumare. Oke hiiremi tuumata.

IKANOMAKE EETE OHONGAHO POBI BIRANATAQU?

(Mat 24:23-28, 37-41)

²⁰ Qupi teeta Pariseo nokoi tototo hiireqi Dzesu qasa hiireta, Bodza apeta Ohongaho pobi meeni-pamuke biranataqu?

Hiiremi noi hee, Mmhm, Ohongaho pobi oke nesema mooraquho isaki bamu.

²¹ Oi qesai hee, Oi erani, eo oioniqi hiibakoihe bamu. Ohongaho pobi oio ao nikeho bisata ooraita qupadzomare.

²² Hiireqi noi ipita paha tumakhameto nome oho totaqi pobi hiireta. Ipita Abiho Isaki anake nesema mooraquho tete bamu naatemi nike anake paha qupi teeke mooraquho dza minanipamuke eetakoihe bamu.

²³ Bodza ota abi qesai nike ikobeteqi hee, Noio erani, eo noi ota ooraiqa hiiremi eto oho totoho qusubaiteqi tee ma teeta sepeke tuumaino.

²⁴ Oi bodza ota anaho tete erake eete oorakoi. Baibai ma noo dzobidzobi oke abi teena bahe samane haba totaqi ma totaqi mo nookaridzoni.

²⁵ Oonihe bosata ana heme samane saridzemi abi naga khepidzenomai nahoke nookami

meeamaho isaki naatemake kebanoke tete ipina hiibi oi biranatakoi.

²⁶ Bodza ota tete ape bahe Noai agobake qaataho tomidzata naho tete dzukudzukuta ooqa biranatakoi.

²⁷ Oi abinaga nokoi sepesapeke patta ma oba muuna qesa naate qaaqi Noai hiire qaatake noko nookaama naate qaami noi suheqata sisimata peitemi obai sooroqi abike nukuromi minarai baatetaho teteke qupadzomare.

²⁸⁻²⁹ Oho qesa Rotti qaataho isakita biranatakoi. Agobake abi Sotomuna qaata nokoi oba ma patta muuna qaaqi dzoo eete qaata, naga gooto qaata. Qate Rottike angeroi dzoobiremi Sotomu qaate papateta bodzaqata oma eepanomai qusuta perebaqi nagapa oho abi gama pupubiremi baatetaho teteke qupadzomare.

³⁰ Oi Abiho Isaki Anai ipita oho qesa dzukudzukuta baura eete qaamake naho khooba paana naatakoi oke qupadzomare.

³¹ Bodza ooqata tete erake eete oorakoi. Teei sama qidzanatareiqi naga totaqita peitemi ao uuba ma sakaba biiranatakoi. Biranahimi noi etoqa quba qesa nome khakhaumareiqi naga totaqita qeemainohe ao atti ttumare.

Oho qesa teei dzoo eetomi quba oi biranahimi eto noi quba samane nomeho iiha dzoobidzainohe ao atti tumare.

³² Rottiho atai hairi eete baatetake qupadzomare.

³³ Oi teei qaraqaraho isaki nome ingonaitareiqā noi ango bamu naatakoi. Qate teei qaraqaraho isaki pekha eeteqa noomae qidzanatakoi.

³⁴⁻³⁵ Oi abi eseri dzoo ma baura eetoma teeke ao hira moitemi tuumakoihe teemu sapo teeteqa baatakoi. Qate eseri katata meeqoma teeke tukutomi ao tukumakoihe teemuho nese sidzobetemi ao baataho pobi naatakoi. Tete oonomai biranatakoi oke ana bamu niikeke dzaheitaqu.

³⁶ (Oi bamu)

³⁷ Hiiremi tumakhametoi hee, Soopara naname, Ikata qesa tuumakoiqi nii hiire? Hiiremi Dzesui hee, Oho teka ooraihe, erake qupadzomare, kheekhei poupanoma bahe kebaqake muunoraita eto nikemae oho patta naataino oiqi hiireta.

18

PUPUTA BATIGARA NAATARIDZOHO NOO

¹ Oonita abi eto peperatainohe qupi ma sau samaneke pupu baura eetoraridzohoke qupadzomaqi Dzesui qahura noo erake hiireta.

² Noi hee, Rooho maripa mai teei nagapa teeta baura nome eeteqi noi te abike ququima qaarara oho qesa Ohongake ququima qaarara.

³ Qate nagapa oho nena tarumi pai noho qohareta peiteqi hiireta,

⁴ Abi teei naho ibo eetemi nii anake hoobidzare. Oke keke hiire qaami bodza kharanatemi tototo hiiremi noi qupa nometa eraiqi hiireta, Idze, anai Ohonga ma abi iso keke basesa eetorainoma.

⁵ Oonihe tarumi erai tototo samaneke hiiroraimi anata sesero ma dzakidzakiho isaki naataino hiireqi ana isanate noke hoobireqa noho bame qogoiimakoi.

⁶ Oke hiireqi Dzesu Sooparai hee, Moorare, maripa abi qanga basesanomai hiire oke nike etoqa nookaama naataino.

⁷ Oi Ohongai oho basesa bamuhe nike qupadzomami abi noho ttarina biranate oorai nokoi ai tataumaqi qupiba ma etebake noho torota dzauri hiire qaama noi bamu isanate nokoho bame qogoimaqu?

⁸ Bamu, noi ao hairiamake nokoho baura eetakoi.

Oonihe teena eraqaho qupake ana muune. Abiho Isaki anai ttokata biranataqu bodzata abiho ai tataumai isanataquni mae bamu? Oiqi hiireta.

SAMA QUSUBANOMA MA QUPA GAIBANOM-AHO ISAKI

⁹ Qate abi qesai qesaho ngiingi ma baaba eeteqi sama nokomeho nookami rike ma pobiho isaki naatemi isanateta. Oho quba Dzesui gotta ma pai erake hiireta.

¹⁰ Abi eseri nopoi pupu hiibareiqi Ohongaho biirita peiteta. Temui Pariseo oni qate temui ttagetti apiapi.

¹¹ Oonita Pariseo noi pobinoke qooro qusuke mooqi sama qusubaiteqi eraho totohota hiireta, O Ohonga, abi qesai qosunoma, koiri kairinoma, sama sesenoma, ttagetti apiapi erana ooraiqaho isaki kekeni.

¹² Qate anai dzuma teenaho nakuta qupi eserike hutingi naatorai ma anai quba naane ma naaneke saridzorai ohota qetta samaneke niiho quba qahiburorai oonita anaio qesaho isaki oonidzara, dzooobe.

¹³ Oonomake hiiretahe ttagetti apiapi noi sigiqata ooqi subateqi boto sama teeteqi eraiqa hiireta. O Ohonga nii abi qanga anaho quba dzasa eetare.

¹⁴ Totoho oonomata hiiremi Ohongai noke rike ma pobiho ttarita ipibiretahe temu bamu, oke ana bamu nike ikobetaqu.

Oi teei sama nome qusubaitemi Ohongai noke ai quratakoï qate apeï sama nome ai qurataqu noke ai qusubaitakoï oiqi hiireta.

KHAMETOHO AGOAGO

(Mat 19:13-15; Mat 10:13-16)

¹⁵ Qate abi ma paimane qesai khameto bittinake Dzesu hesate agoago eeta qubake nokoke aima baata. Baahumi tumakhametoi qamuni hiireta.

¹⁶ Hiiremi Dzesui nookaqi hiireta, Oe, Khame-toi Ohongaho dzubinani-pamu oonita nike etoqa nokoke tete siibainohe dzeima baabare.

¹⁷ Oi khameto gamitti Ohongaho dzaodzao eetoraiho isakita abi eetaama naataquko bamu noho pobita dzuubaqu, bamu! Oke ana bamu nikeke dzaheitaqu.

QURUMA MINANOMAHO ANGI MA KAKATI

(Mat 19:16-30; Mar 10:17-31)

¹⁸ Oke hiiremi abi soopara teei baaqi noke qasa eeteta. Banaita qidza name, baura qidza apeke ana eeteqanoke oho quba qaraqara tatanga saridzaqu?

¹⁹ Hiiremi Dzesui noke toronaiteqi hee, Ohonga teenai qidza oke nii qupadzomaqi anake hee, Qidzaniqi hiireto?

²⁰ Oonita hu nooi hee, Nii eto apuata eetaino, nii eto teete baataino, nii eto guume maina paina

eetaino, nii eto tooi pokhi eetaino, Nii mai ma pai niime qusubaitare oiqi hiiremi oke nii gama qupadzomorai mae?

²¹ Hiiremi noi hee, Oo, dzobadzoba nameta noo oke ana gama qusubaite baaorai.

²² Totoho oonomata hiiremi Dzesui noke hee, Oonihe poma teeke nii gesina naataamanita anake iihorareiqā isanate nii tuuma quba bosa niime gama oho ttuma quba hiiremi biranatemi ttuma oke gama abi habanaho quba batabiremi bamu naatare. Bamu naatemi niimae anake iihami quruma qusuna teei niiho quba iisuta peitakoi oiqi hiireta.

²³ Oonihe abi soopara noho quba bosai samanipamu oomi nota bamenoma naatemi noho penga ruruhorota.

²⁴ Oke Dzesu mooqi erake hiireta, Abi quruma minanomai qidzoke Ohongaho pobita dzuubaqu,

²⁵ Oi kamere teei baako puita dzuubaqu oi quba adzahaha bamuhe, abi quruma minanomai Ohongaho pobita dzuubaqu oio quba bamenomanipamu.

²⁶ Oke hiiremi qesai nookaqi eraiqi hiireta, Idze, oonita qidzoke abi teei Ohongaho neta qidzanataqu.

²⁷ Oke hiiremi Dzesui hee, Abiho neta quba qesa eetaquho tete ooraama oonihe Ohongaho neta eetaqu oke bamu tee ma teehe bitta eetaqu.

²⁸ Hiiremi Peetoro noi hee, Nookare, nanamae aoqake quba samane naname pekha eete niiqake iihorai.

²⁹ Oke hiiremi Dzesui hee, Dzoobe, nike naga nikeme qaateqi ata ma khameto mai ma pai,

nomamane nanemane qesamane nikeme gama qaate Ohongaho pobi iihorai.

³⁰ Oonita ape ma apei oonomake eetaqu nikei oorama qaara nikemeta oho ipi ma ari samaneke saridza qaaqa oho tongo neta qaraqara tatanga saridzakoi oke ana meeke nike pobi hiire.

DZESUI BAATAROTAHO POBIKE PAHA HIIRETA

(Mat 20:17-19; Mar 10:32-34)

³¹ Oke hiiroramuti Dzesu tumakhameto tuerebe nomeke pobi hiireta, Qateqa, napa poiqa tuumaqa Dzerusaremuta biranatemi too abi samanei Abiho Isaki anaho qamodzamodza qeete qaabi oi ota gama meenoma naatare.

³² Oi Dzuta abi nokoi anake raaba abiho botota mootomi noko anake too neinei ma boto koko eeteqa ekepusa eetakoi.

³³ Oke eeteqanoke paha anake bitebate biireqa hapahapanaitemi baatakoi. Oonihe ete taparike paha qoridzakoi.

³⁴ Oiqi hiiretanihe nokoi nookami noo qahurani mai dzukudzukunaho tomidza naatemi nokoho qupa te uhubara.

DZESUI ABI TEEKE NESENOAITETA

(Mat 20:29-34; Mar 10:46-52)

³⁵ Oonita nokoi teteta tuuma qaaramuti Dzeriko nagapake dzamoitemi abi tee nese khabanomai tete sigiqata habese nenesa hiirota.

³⁶ Hiiroqi nookami abi tupu baa tuumami husu nookaqi oho khooba quba qasa hiireta.

³⁷ Hiiremi qesai hee, Dzesu Nadzaretteho ne-naio baa tuusubiqi hiireta.

³⁸ Hiiremi noi sokateqi hiireta, Dzesu Tabitiho eema ma khata qoe! Nii naho quba dzasa eetare.

³⁹ Oke hiiremi tumakhameto qesai bosa gooro tuumata nokoi noke gamuni hiiremi eehe, noi beedzae eeteqi sokateta. Hee, Tabitiho eema ma khata, nii naho dzasa eetare.

⁴⁰ Oke hiromi Dzesu roroko biireqi hee, Noke dzeima baabareiqi hiireta. Oonita noko dzeima baami Dzesui noke qasa hiireta,

⁴¹ Nii dza eetemi ana ikake eetaqu? Hiiremi noi hee, Soopara name, ana nesenoma naatare dza eete.

⁴² Hiiremi Dzesu noke hee, Dzoobe nii oho ai tataumanomanita qidzanateqa ao haba moorare.

⁴³ Oke hiimi ao haba moo isanateta.

Oonita noi Ohongaho hasa ma gegema hiireqi qori Dzesuke iihami abi minarai oho qesa Ohonga dzoobe hiireta.

19

DZAKHEO DZESUKE MOOQI QUPA BURISI EETETA

¹ Obete Dzesui Dzeriko nagapata biranate tu-usuta.

² Tuusuhimi ttagetti apiapiho mai teei ota oota, dzapa noho Dzakheo, abi ttuma minanoma.

³ Noi Dzesu moorare hiiretanihe noho sama hoteqa oomi noi abi tupu oke bittake eeteta.

⁴ Oho qubake Dzesui tete apeta tuumotake noi qupadzomaqi girodzoma toroumaqi ao ee peiteta.

⁵ Peitemi Dzesui ota biranate nese qusubaite mooqi noke pobi hiireta, Dzakheo maqa! Anai poiqa niiho nagata peitare hiiremi ooraita ao quratare.

⁶ Oke hiimi noho qupa tukubami noi qaki quba buu ma dzake qurate noke naga nometa dzeima peiteta.

⁷ Oonihe abi samane moohimi Dzesui abi qanga oonomaho nagata peitemi noko oho barubaru hiireta.

⁸ Oonihe dzakheoi Dzesuke ao dzaga bobotoqi tete nome pobitareiqi hiireta, O Soopara name nookare. Poiqake ana ttuma ma quruma name bisata geemaqa totaaike abi habanake moitake boobi. Ma paha abi tee ma teeke ana ttuma oberama aimami ooraiqake oho ipike ana burisi eetakoi. Oonihe oho isakike keke bahe oho dzareke ana eserima ipibiremi oi noho naatakoi.

⁹ Oke hiiremi Dzesui hee, O dzoobe, ana poiqa niiho nagata peiteqi moohimi nii Abarahamu ma karaho isakita ai tataumaqi ao ingonaho ttarita qeeme.

¹⁰ Oonita gesai barubaru hiireta Dzesui nokoke hee, Nike nookare, Abiho Isaki Anai teehe quba baabaranihe abi eranomaho qesa rasaki naateta nokoho qiri eete ingonaitareiqi baata.

¹¹ Dzesui noo oonomake hiiremi abi oona oota nokoi gama nookaqi qupadzomata.

DZESUI NOOMAE IPI MA ARIHO MAIKHATA OHO QARUHA

Qate Dzesui abi minama noko tuumoqi Dzerusaremu dzamoiteqi abi qesa erake qupadzomata. Oo, Ohongaho pobi ao ota paana naatake boobiqi hiireqi qeemota.

¹² Oho qubake Dzesui gotta ma pai erake hiireta, Abi mina dzapa pobinoma tee noi abi ma ttoka nome gama mai etaridzoho geeba saridza

qubake haba khara gamaniho nagapa qibata tumata.

¹³ Oonihe bosata noi kokora abi tteni nome ttututeqi noko gama iso keke ttubenti kinake moite soubireqi hiireta, Anai tuusuhima nike gee ooma pisinisi ape ma apeke eetomake oho ttuma mina naataqu oke eetemi ana baabakoi.

¹⁴ Oiqi hiire tuumata oonihe kokora abi bahe abi qesa noho pesuna qaata nokoi noho goottaeke eeteqi qesa noo hiireta, Mmhm, noi bamu isanate napaho qiba naataqu. Oonita nokoi oho totohota isere qeeteqi gamaniho nagapata dzoobireta.

¹⁵ Oonihe abi oi ao hairiamake abi ma ttoka oho geeba saridzeqi burisi eete nagapata baata. Baaqi bosata kokora abi qesa ttuma moiteta nokoho kira hiireqi hiireta, Oonita pisinisi ikanomake nike eetemi ttuma minanate?

¹⁶ Hiiremi kokora abi bosabosai baaqi hee, Soopara name, ttubentti kina nii ana moiteta oi ao tu hattatti kina (K200.00) natte oorai.

¹⁷ Hiiremi noi hee, Dzoobe nii quba gattiqa ooma baura bageke eetemi oorai oho qubake ana hiiremi nii nagapa tteni oho soopara oorakoi.

¹⁸ Hiiremi paha teei baaqi hee, O soopara ttubenti kina nii ana moiteta oi aoke uani hattatti kina (K100.00) naate oorai.

¹⁹ Hiiremi noi abi oke hee, Dzoobe, paha oho quba ana hiiremi nii nagapa boto teenaho soopara oorakoi.

²⁰ Hiiremi abi paha teei baaqi hee, Soopara, ttubentti kina nii ana moiteta oke ana ttoba kisi-nama qoomata oi urai ooraita moora.

²¹ Oi nii quba teehe dzoo eetaamake ao oho mee dzurutare hiirorai ma nii quba teehe baura

eetaamake oho tuuma ao aimorai tete oonomake nii eetemi ana atti eete qaatemi oorai.

²² Hiiremi Soopara noi noke hee, Oo, ana abi soropurunomani baura eetaamake oho ttuma aimorai ma quba teehe dzoo eetaamake oho mee rumutorai oke nii nookami oke eete ooraita nii ttuma oke aima omaho maimane nokoho qohareta mootomi ota bageke eete oorarori ma paha oho patisigi minanatarorihe baamunipamu!

²³ Oonita kokora abi qanga, niimaeho tooi ao niiho isere hiiremi anai bamu niike kanabetaqu.

²⁴ Oke hiireqi noi burisi eete qesa oona qoorota nokoke hee, Nike abiraho ttubentti kina oke noho botota aima oke abi tu hattatti kina saridze oorai noke moitare.

²⁵ Oi teehe quba bamuhe abi eekara adzahanomaho botota quba ipibidzakoi.

²⁶ Qate abi gauho botona gettara gattiqa oorarori oke gama karabetakoi oke ana bamu nike dzaheitaqu.

²⁷ Qate abi qesai naho ibo eeteqi hee, Abirai bamu nanaho qiba naataquihi hiirorai nokoke nike aima baa naho pengata sobana sooromi bamu naatare.

DZESUI ABI QIBAHO ISAKITA DZERUSARE-MUTA PEITETA

(Mat 21:1-11; Mar 11:1-11; Dzoh 12:12-19)

²⁸ Oke hiire qateqi Dzesui Dzerusaremu dzamoihiqi teteta peiteta.

²⁹ Oonita noi Bettepage ma Bettania nagapa robeta biranahihi tora Oriba hakha eeteqi tumakhameto eserike dzoobireqi eraiqi hiireta.

³⁰ Hee, Nagapa gattiqa tupidza totaƣina oorai ota nipe dzuuba moohimi toogi khata agiagi ota suuto oorai noke saqoroqa dzeima baabare.

³¹ Qate teei nipeke hee, Nipe naane quba oke saqohibi ooƣi hiima hee, Oo, Soopara napahoi oho quba hiire. Ooqake nipe hiibare.

³² Oke hiiremi nopo tuumaqi moohimi Dzesu nopo pobi hiiretaqaho isaki biranateta.

³³ Toogi khata oke nopoi saqohimi oho maimane mooqi hiireta, Maaqa naane quba toogi khata oke saqobi?

³⁴ Hiiremi nopo hee, Teeho quba bahe Soopara napahoi oho quba hiire.

³⁵ Oke hiiremi qaatemi nopoi oke dzeima dze-suho torota biranateqi nokomae gama ttoba ma sasa qesa nokome toogike sama eeteqi Dzesuke noho heeta mootota.

³⁶ Mootoqi noko gama qeemaqi qesai paha dzapa nohoke qusubaiteqi ttoba ma sasa nokome kuimaqi teteta tiitemi oho heeta qooro tuumata.

³⁷ Tuuma qaaramuti Oriba hapa gaibahimi tumakhameto noko abi samanema nokoi garuruiqi Ohongaho obaoba ma baura samane nokoi moo qaataho qubake noho hasa minanipamuke hiire qurateta.

³⁸ Nokoi hee, Dzoobe, Dzoobe! Ohongaho dzapai ao abi qiba napaho naatareiqi baabe. Oho quba napai dzapa pobi nohoke ai peitanipamuke eetemi qusuho hasu ma keba igabidzare.

³⁹ Oke hiiremi Pariseo qesai garuba oho nakuta ooqi Dzesu pobi hiireta, Banaita, nokoi totoho oonomata hiiremi nii noko qamuni hiibare.

⁴⁰ Hiiremi noi nokoke hee, Bamu, nokoi nipanatemi oma ma tapai gama areare hiibaridzoni.

DZESUI DZERUSAREMUHO TTI MA TTAKA HI-IRETA

⁴¹ Oke hiire Dzerusaremuta peqihiqi Dzesui nagapa oho abi quba tti ma surupo eeteta.

⁴² Noi hee, Hasu nikemeho pobike nike saridzarorihe bamu, hasu oho teteke nike ruume naateqi qahitotorai.

⁴³ Oho qubake bodza teeta (Roma) abi ibo nikehoi qaa qogoimaqi nagapa nikehoke rome biireqa totaqi ma totaqi gama hottoutoqa ngausa eetakoi.

⁴⁴ Oke eeteqa khameto nikhoma nikeke gama rubengaiteqa omama naga tatanga samane gootomi oorai oma oke gama koto ro qagaumaqake sepesapeitakoi. Oi teeho quba bahe Ohongai poiqa ogama baahumi oke nike ruume naate basesa eetorai.

DZESUI PISINISIHO ISAKIKE BIIRITA HOTOU BIIRETA

(Mat 21:12-17; Mar 11:15-19; Dzoh 2:13-21)

⁴⁵⁻⁴⁶ Oke hiireqi noi Ohongaho biirita peitemi pisinisi abi ota dzaodzaoma ttuma ma kapa eetomi noi mooqi hiireta, Totoho erake qeetemi oorai, Anaho nagaio pupu bauraho quba ooraiqi hiirorai. Oonihe nike ikake eeteqi oke maketti sobadzaho isakita mootorai? Oke hiireqi noi nokoke gama hotou biireta.

⁴⁷ Obeteqi noi bodza samaneke biiri oho nakuta abi tete banaite qaami dzube abi mimi ma qetaqeta abi nokoi nagapa abi mimi qesama gama Dzesuke ngausa eetaquho tete qiri eetota.

48 Oonihe abi samanenipamu noho noo toma tiite nookataho isakita noko noke bitta eeteta.

20

PARISEOI DZESUHO BAURA OHO KHOOBA QUBA QASA HIIRETA

(Mat 21:23-27; Mar 11:27-33)

¹ Oonita Dzesui qupi ma sau samaneke biirita abi sinabidza hiire qaami bodza teeta Dzube abi mimi ma qetaqeta abi ma bosa qobaqoba qesai baata.

² Baaqi noke qasa hiireta, Apei hiiremi nii eranomake eetorai? Niiho geeba ikanoma oomi nii oo hiirorai?

³ Hiiremi noi hee, Oore, oonihe ana paha bosata nikeho quba qasa teeke hiiremi oho ipi hiiremake hiibakoi.

⁴ Oi Dzohane sobasobai baura eete qaata oke nike moomi abiho nenani mae Ohongahoni?

⁵ Hiiremi nokoi qupa nokometa hee, Idze, napai Dzohanehoke hee Ohongahoniqi hiibaquko noi ao napake hee, Oonita nike naane quba noho nooka qusubaitaama naatetaiqa hiibakoi.

⁶ Oonihe napai hee, Dzohaneho baura oi abiho nenaniqi hiibaquko abi erana noo nookorai nokoi Dzohanehoke nookami too abinipamu naatemi noko napaho dzauba eeteqa omama teetaridzoni.

⁷ Oke hiireqi nokoi Dzesu pobi hiireta, Dzohanehoke nanai hou eete.

⁸ Hiiremi Dzesui hee, Oionita apei hiiremi ana eranoma eetorai oke ana oho qesa bamu nike pobi hiibaqu.

*DZUTA ABI MIMIHO KHOOBAKE DZESUI
QAHURATA PAANAITETA*

(Mat 21:33-46; Mar 12:12)

⁹ Oke hiireqi Dzesui nokoho qahurake abiho quba hiireqi erake hiireta, Abi mina teei dzoo teeke dzaaroqi oke geeba biireqi ttuma quba abi qesaho botota mootoqi haba kharata tuumaqi oota.

¹⁰ Ota oomi mee rumutaquho bodza dzamonatemi noi kokora abi nome abi nokoho torota dzoo oho mee qesa aima quba dzoobireta.

Oonihe nokoi kokora abi nohoke buribaroke teeteqi habanake dzoobireta.

¹¹ Oho quba maikhatai oho habara abi teeke paha dzoobiremi nokoi noke oho qesa noo qanga hiireqi buribaroke teeteqi habanake dzoobireta.

¹² Oho quba paha teeke dzoobiremi noko noke kittikotti eeteqi hotou biireta.

¹³ Oho qubake dzoo oho maikhatai hee, Idze anai ikate eetaqu? Anai qeseba khata teena nameke dzoobiremi nokoi qusubaitaqu kaqani.

¹⁴ Oke hiireqi noke dzoobiretanihe, abi nokoi khatake mooqi qesa gunu ma naru hiireqi eraiqi hiireta, Maqa, maikhataho biidza teena oionita napa noke teeteqa quba tongo nohoke karabete mai eetare.

¹⁵ Oke hiireqi khatake teeteqi kebake dzoota hotou biireta.

Oiqi hiireqi Dzesu abi tupu oke hee, Nokoi khata oonomake eetemi ooraiho qubake nike qupadzomami dzoo maikhata noi ikake eetaqu?

¹⁶ Noi isanate baaqa abi naga oke ngausa eeteqa dzoo nome paha (raaba) abi qesaho botota mootakoi.

Oke Dzesu hiiremi Dzuta abiho khooba ota paana naatemi nokoi qarutoqi hee, Oi baamuni-pamu ooniqi hiireta.

¹⁷ Hiiremi noi nokoke asabireqi eraiqi hiireta, Nike oho bai hiibihe khooba apeqaho qubake qetaqeta erai biranate? Oi hee, Naga gosogoso abi nokoi baura eesuhiqi oma teeke ngiingi eetemi ikanomake eete oma oi aoqake naga oho tittira naate oorai?

¹⁸ Oho quba oma ngiingi eetetahota apei taataqu noi rubenga saridzakoi ma oma oi apeho irita taataqu taateqa noke huhuitemi ngausa naatakoi ooiqi hiiremi ooraita qupadzomare.

¹⁹ Hiiremi nokoi nookami qahura oi nokoho khooba paanaitemi bodza ooqata keke qetaqeta abi ma dzube abi mimi nokoi ao Dzesuke karabetarotahe abi qesa samane oona noo nookota nokoho attike eeteqi qaateta.

TTAGETTIHO TORONAKE DZESU OHO IPI HI-IRETA

(Mat 22:15-22; Mar 12:13-17)

²⁰ Oonita bosa qobaqoba nokoi tete qiri eeteqi Dzesuke ikanomake eeteqi nooma qoqopa eetemi angita qooromi karabeteqa haba oho kiapeho torota mootarota oho qubake nokoi sama gebageba abi ikoikonoma qesake saridzeqi Dzesuho torota dzoobiremi tuumata.

²¹ Tuumaqi nokoi Dzesuho torota noo erake hiireta, Banaita naname, nanai moomi nii abi teena teehe penga qubake te eetoraidzaranihe, noo mee, tete rike ma pobi Ohongai hiiremi ooraiqaho isakita abike bapopotorai.

²² Oho quba nii qupadzomami Dzuta abi napai. Kaisaho torota ttagetti biiremi hu noota isanatorai, mae bamu?

²³ Oke hiiremi Dzesui ao nokoho ikoiko qupadzomaqi noko pobi hiireta, Seke oma teeke ana banaitare.

²⁴ Hiiremi oma sarara teeke noke moitemi hee, Apeho gisigisi ma qetaqeta oho samata biranatemini nike moorai.

²⁵ Hiimi nokoi hee, Oio Kaisahoni. Hiimi noi hee, Kaisahonita quba samane nohoke noke moitarenihē, Ohongaho quba samane oke paha noomaeke moitare.

²⁶ Hiiremi nokomaeho qoqopa nooi abiho pengata saqobami nokoi roqobeta minake eeteqi nipanateta.

ABI BAATE QORIDZAQUHO NOOKE DZESU RERENGI EETETA

(Mat 22:23-33; Mar 12:18-27)

²⁷ Qate Satukeo abi qesai hee, Abiho tuku-tuku ooraamaniqi hiireqi baaqi Dzesuke toronaitareiqi qasa eeteta.

²⁸ Hee, Banaita naname, Mosei nanaho quba erake eete qeeteta. Abi atanomai khata dzoomaamake baatemi noma nohoi gisi nohoke qusubaitaqi atapa oke naateqa biidza noho quba saridzareiqi hiireta.

²⁹ Qate noorake qupadzomare.

Nomamane nanemane sebeni qaata. Qaaqi nane gottai ata naateqi khata dzoomaamake baateta.

³⁰ Baatemi noho saamai ata oke naateqi oho qesa biidza saridzaamake baateta.

³¹ Oho qesa noho saama eetemi nomamane qesai gama noke naate biidza saridzaamake baate bamu naateta.

³²⁻³³ Oho qesa atapai musaqi baateta. Oonihe noi abi sebeni oke naate soubiretaho qubake abi baata neta qoridzaqu bodzata noi nokohota apeho pobi ooraqu?

³⁴ Hiiremi Dzesu noko erake pobi hiireta, Nookare. Abi eehahai paimaneke naatemi paimane oho qesa abike naatorai ao ttokata oke eete oorai.

³⁵ Oonihe abi ma paimane baatorai minarahota apeneho dzapai qusu habata biiranataqu nokoi tukutuku bodzata eehaha naatakoihe bamu qesa naataqu.

³⁶ Tukutukuho ttarita qoobaqu nokoi Ohongaho birabira naateqi angeroho isakita nokoi bamu qesa naataqu tete oke qupadzomare.

³⁷ Oonihe nike hee, Qidzoke abi baateqa paha eehaha naataquihi hiiroraiho khoobake ana noo erake hiire, Mosei agobake eehohota qooroqi uimane neimane ago baate bamu naate oota nokoke noi te hou eetaranihe eraiqi hiireta, O soopara nii Abarhamu ma Isaka mi Dzakopo ma nanaho Ohonga teena oionihi hiireta.

³⁸ Oho qubake moomi Ohongai te dzaetaetaho pobi oonidzaranihe qaraqaranomaho pobi kekeni. Noi abi minarake qaraqaraho asinaitemi oorai.

³⁹ Totoho oonomata Dzesui hiiremi getaqeta abi qesai noke hee, Banaita, oke nii meenipamuke hiire.

⁴⁰ Hiiremi oho quba abi paha teei noke noota toronaitaquo isakiana naate qaateta.

DZESUI DZUTA ABI MIMIKE KIRISTUHO QASA HIIRETA

(Mat 22:41-46; Mar 12:35-37)

⁴¹ Nokoi torona oke qaatemi Dzesui nokoqake toronaiteqi hiireta, Abi qesai ikanomake eeteqi hee, Kiristui Tabitiho eema ma khataniqi hiirorai?

⁴²⁻⁴³ Oi Samuho geeta Tabiti noomae noo qeeteqi Ohonga mai ma Kiristuhoke hiireqi eraiqi hiireta, Sooparanipamu Nii Soopara nahoke hee, Anai ibo niihoke sugobireqi niiho pesunaitakoi. Oonita nii oho beebe eeteqi poro qere nahoho samaqata qoobakoi.

⁴⁴ Ooiqi hiireqi nopoho dzapake Soopara keke hiiremi ikanomake eeteqi qesai Kiristuke hee, Noi Tabitiho eema ma khataniqi hiibaqu oho tete oorai kaqanihe oi ikanoma?

HU NOOHO MAIMANE NOKOHO TETE OBERA

(Mat 23:1-36; Mar 12:38-40; Ruk 11:37-54)

⁴⁵ Oke hiiremi qetaqeta abima kara noo oho bittake eetemi garuba oho bisata Dzesui Dzauba barike tumakhameto nome pobi hiireta.

⁴⁶ Hee, Qetaqeta abi nokoi quba qesaho dzaodzao minake eetorai. Nokoi sasa khara kharerepo qoomaqi tuuma ma baaba eetorai, ma ttumaho sobadzata abi nokoho dzapa qusubaitemi nokorai ma sinabidza guhuta teka bosata habesorai ma hoo ma pattaho qohare bosata habesorai oonomaho dzaodzao minanipamuke noko eetorai.

⁴⁷ Onihe tarumi nokoi nokoho torota sinasina aima quba biranatemu qetaqeta abi nokoi nokoho

quba pupu hiireqi sepeke pupu kharaiteqi oho isakita tarumiho kapurake muunami bamu naatorai. Nokoi abi sepe bamuta oho ipike noko quba bamenomanipamu saridzakoi. Oho qubake nike qetaqeta abiho teteke potti biire qaarare. Oiqi hiireta.

21

DZESU MOOMI TARUMI PAIHO KIRIDZA BAGENOMANI

(Mar 12:41-44)

¹ Oonita bodza teeta Dzesui nese dzoobireqi moomi abi ttuma minanomai oma nokome qonotoqi maubaho takurata biirota.

² Biiromi moohimi tarumi pai habana teei ota qooroqi ttimuna eserike takurata mootota.

³ Mootomi Dzesui hee, meenipamuke atapa habanarai takurata biire oi qesaho qonoqono gama suqobire.

⁴ Oi teehe bahe qesai meupu nokometa isakiqata giimaqi qonotoraihe ataparaho paramu ao bamu naatemi qetta musaqi oke poiqa biire bamuite. Oke Dzesu hiireta.

DZERUSAREMUHO BIIRI OKE ROMA ABI RUBENGAITAROTAH NOO

(Mat 24:1-2; Mar 13:1-2)

⁵ Qate biiri oke oma qidza dzapanoma nee ma baunomama gootota oke tumakhameto qesai moo hasa hiireta.

⁶ Hiiremi Dzesui hee, Maqa oma hee ma heeta gooto baa qaimi nike moori oke gama kootoromi takoba soubidzaqu bodza ao hiiremi oorai.

*BAME QESAQESAHO QAAMODZAMODZAKE
DZESU HIIRETA*

(Mat 24:3-14; Mar 13:3-13)

⁷ Hiiremi nokoi noke oho qasa hiireta, Banaita naname, Nii hiireho mee bodza apeta biranataqu ma oho qaamodzamodza ikanoma biranataqu?

⁸ Hiiremi noi hee, Meenipamuke qesama nikei ooqata oberama qupadzomorai oonita korabete nookare. Qesai naho dzapata baaqa hee, Oho bodza poiqanita anaio era baabe. Oke hiiremi nike eto nokoke qaupuiteqa iihaino.

⁹ Oho qesa nike noomaki uuba ma sakaba, qaa ma quba attinoma dzapa samane biranatem i etoqa oho quba ququimaino. Quba oonomai biranate qaamake kebanoke bodza oke suhe hi-ibakoi.

¹⁰ Hiireqi noi hee, Haba maina paina qesa qaa qogoimakoi, qesa teeta ma taanga mina biranatakoi.

¹¹ Tuumu mina rubabetakoi, khettedza ma heme maina paina biranatakoi, seebe mina biranatakoi ma qusuta quba attinoma biranate mure oho isaki naatakoi.

¹² Onihe oi biranataamake bosata nike naho quba baura eetoma abi qesai nike karabete bame moiteqi sinabidza guhu qesa ma sutasuta naga qesata qeema qohareta mootakoi, paha kiae ma abi qiba qesaho torota mootakoi.

¹³ Mootakoihe ota nike naho isere qidza hi-ibakoi.

¹⁴ Oho quba eto nike sauqata hee, ikanomake eete quba oonomake arabidzaquiqi hiibaino.

15 Oi bodza ooqata keke ana naamae nike noo ipi moitemi nikeho too saqobami oho nokanokai nokoke Suqobiremi noko too saa eetakoi.

16 Oonihe paha mai ma pai, noma ma nane, qe-samane nikehoi nikeho isere qanga hiiremi qesa ma nikei oho quba baatakoi.

17 Oi naho dzapai nikeho irita oorakoi oho quba qesa samanei nike ibo eetakoi.

18 Oonihe Ohongaho pengata nike susupuke oorakoi.

19 Oi nike oho battigara naate qaaqa qupa khata nikeme ingonaitakoi.

DZUTA ABIHO BAME BIRANATAROTA
(*Mat 24:15-21; Mar 14:19*)

20 Dzesui hee, nike qaamodzamodzahoke hiire, oi raaba abike nike moomi bodza apeta nokoi qaa qogoimaqa Dzerusaremuke rome biidzaqu oio ngausa nohoho utani.

21 Oke moohiqa qesa ma nike Dzutea habana ooraqu nikemae ao sakaba tora ma tapata tuumare. Qate qesai totaqita ooraqu nikei roroko biidzainohe ao tta eete tuumare. Qate qeba nena oorai nokoi etoqa bosata nagapa ota peiteqa quba saridzareiqi hiibainohe tuuma keke eetare.

22 Oi teehe quba bahe basesa nokohoho too pasere bodza oio. Ooniqi hiire qeetemi oorai.

23 Paimane qurana ma amenana ooraqu nokoho heme minanipamu ota biranataridzo oi nagapa oho abi ipima ari oke saridzaquho bodza.

24 Bodza ota abi qesake dzubetemi bamu naatakoi qesake suutoqa haba maina painata

mootakoi. Oke eeteqi Dzerusaremuke qorobire qaamake raaba abi oho qaai bamu naatakoi.

DZESU PAANA NAATARIDZOHO QAAMOD-ZAMODZA

(Mat 24:29-31; Mar 13:24-27)

²⁵ Dzesui hee, Bodza ota ete ma dzasidza ma ttoka ma pomatti samane oho neta mumure qesa biranatakoi, ma besaho pouma husu minanipamu hiiremi abi suusupu oho qupa muunakoi.

²⁶ Qusuho bise ma baise rubaruba eetakoi. Eetemi quba bamenoma abiho irina biranataquho atti minanipamuke eeteqi qesai oho qupa ororo eete baatakoi.

²⁷ Oonihe bodza oi biranatemu Abiho Isaki anai biranatemu naho beedzae ma dzapa pobi paananipamu naatakoi.

²⁸ Oonita quba oonomaho qaamodzamodza oke nike mooqa hee, Nanai qidzanataquho bodza ao dzamonateiqi qupadzomaqi qoridzeqa Ohonga dzoobe hiibare.

QAAMODZAMODZA OKE POGARITA MOOTOTA

(Mat 24:32-35; Mar 13:28-31)

²⁹ Oke hiireqi Dzesui qahura teeke hiireta.

³⁰ Nike pogari ma ee qesa moohimi bittina soobaqu bodzata nike hee, Oo, ao mee eetakoiki hiibakoi.

³¹ Oho qesa ana hiirori qamodzamodza oonomake nike moohiqa hee, Oo Ohongaho pobi ao biranatare eeteiqa hiibare.

³² Oi abi nagarai baate bamu naataamake qubarai gama meenoma naate soubidzakoi. Nookare.

³³ Qusu ma ttokai uubakoihe naho noo oi bamu sapara naataqu.

*OKO MA BOTO TUPU OKE ROIBETAREIQA
BEEBE EETARE*

³⁴⁻³⁵ Oke hiireqi noi paha hee, Nike hutingi naate oora ma qaara nikemeke iinga ma siidza ma oba tatanga ma quba samanema eto rasakiitaino. Oi nike oonoma eetemi bodza oi seike biranate abi samane ttokana ooraiho irita taataquho isakita nikeho irita eto taataino.

³⁶ Oonita quba oonoma samane biranatare boohimi nike etoqi oho kabira naatainohe, Abiho Isaki anaho pengata qooromi isanatare hiireqi roqoroqo ma sahasahama pupu hiire qaarare. Oiqi hiireta.

³⁷ Oi etebake Dzesui oonomake eete biiriho neta qupi samaneke sinabidza hiire qaatahe, qupibake noi tuumaqi Oriba torata mee qaata.

³⁸ Ma iihai mootomi noi paha baaqi biirita peitemi abi samane noho torota ttutturata noho noo nooka qaata.

22

*DZESUKE GEEMA MOOTAROTAHO NARUKE
DZUTAI HIIRETA*

(Mat 26:1-5, 14-16; Mar 14:1-2, 10-11; Dzoh 11:45-53)

¹ Ingonaho dzuma mina, bodza oonomata Dzuta abi te dzobadzoba qura huitanoma muunoraidzara.

² Oonita Ingonaho dzuma oke bohimi dzube abi ma qetaqeta abi nokoi Dzesuho gunu ma naru hiireqi abi tupuho attike eeteqi tete qiri eete saridzaama naateta.

³ Oonihe bodza ooqata Saatai tuerebehota teeke qaatutu hiireta, dzapa noho Dzuta Khariottaho nena.

⁴ Oho qubake noi Dzesuke geema mootareiqi dzube abi mimi ma pirittani mimiho torota biranate nokoma noo hiireta.

⁵ Nokoi noho noo nookami nokoho qupa tukubami nokoi noke oho ttuma moitareiqi naru hiireta.

⁶ Oho quba Dzutai noo oke tatangaiteqi garubaho amata Dzesuke ikanoma eete geema mootarota tete qiri eeteta.

TUMAKHAMETO ESERIKE DZUMAHO ROIBETAREIQI DZOOBIRETA

(Mat 26:17-25; Mar 14:12-21; Dzoh 13:21-30)

⁷ Oonita ingona dzumata nokoi sipisipi khata dzuubete roibetarota bodza naateta.

⁸ Naatemi Dzesui Peetoro ma Dzohane dzoobireqi hee, Nipe tuumaqa ingonaho patta roibeteqa napa ttaike dzuma oke eetare.

⁹ Hiiremi nopoi hee, Oke ika neta roibetaquiqi hiireta.

¹⁰ Hiiremi noi hee, Nookare, nipe nagapa qiba pou minata dzubapihiqa abi oba mangi aimanoma teeke ota saridzakoi. Oonita noi naga apeta peitaqu oke mooqa paha nipemae peitare.

¹¹ Peiteqa naga oho mai khata pobi hiireqa hee, Banaita napahoi hee, Ana tumakhameto namema ingona dzumaho pattake suruho apeta muunaquiqi hiire ooqake hiibare.

¹² Hiiremi abi oi nike suruho heena mina roibetemi ooraike nipe banaitemi ota dzumaho roiroi eetare.

13 Hiiremi nopo tuumaqi moomi Dzesu hiire-taho isakiqake saridzeqi ota urai eeteta.

DZESUI TUMAKHAMETO AGOBAHO ISAKI MUSAQI MOITETA

(Mat 26:26-30; Mar 14:22-26; 1 Kor 11:23-25)

14 Urai eetomi Dzesu baaqi tumakhametoma nokomae ooqata tirere eete qidzanateta.

15 Qidzanatoqi noi noko pobi hiireta, Anai bame mina saridzare boobihe, oke saridzaamake bosata nikema ttaike dzumaho patta muuna quba dza minanipamuke eetoraita qupadzomare.

16 Eraio tete usaqeho qaamodzamodza musaqi oonita erake anama napa gama muuhiqa bamu paha qaamodzamodza qupadzomaquhe Ohongaho pobi ao mee naatake boohibiqi qupadzomakoi.

17 Oke hiireqi noi kooru oke aimaqi agoago hiire qaateqi noko pobi hiireta, Erake aima nikeme quba pattabetare.

18 Ana hiibi, Ohongaho pobi aoke napaho irita qeehibita eka mee eraho oba ana bamu paha qaamodzamodzaho isakita muunaquhe erai oho musaqi oni.

DZESUI PORO TONGO USAQE TUMAKHAME-TOHO QUBA PAANAITETA

(1 Kor 10:16; 11:23-26)

19-20 Qate patta bosabosa oke noko qaateqi Dzesu dzobadzoba usaqe teeke aima agoago hiireqi qootoqi noko moiteqi hiireta, Eraio mee nahoho isaki poiqa nikeho quba moote oonita nike nahoke qupadzomaqi mumure oke ipibirorare.

Hiireqi noi paha kooru aimaqi hee, poro tongo usaqe nikeho quba saqobare eete dzuu oho isaki erani.

²¹ Oonihe lidze, nikehota teei naho qohareta ttaike boto dzoobire patta muunorai noi anake geema moosobi.

²² Abiho Isaki anai name isanate heme moorakoi oke geeta qeetemi tatanga naate ooraihe, abi apeho boto qubake ana ota biranataqu nohota bamenoma naatakoi.

²³ Hiiremi tumakhameto nokoi noo oho quba qiri eeteqi hee, Napahota apei oonoma eetake boobi?

TUMAKHAMETOI QESA BITTA MA KAKA EETETA

(Mar 9:34)

²⁴ Oonihe noko noo oke qaateqi nokomaehota apei abi mina naatarota oho noo baurake eeteta.

²⁵ Eetemi Dzesui noko pobi hiireta, Ttokata abi qibai meenipamuke abi sooparaho dzapa pobita soropurunoma naatemi nokoho pesuna oorai oke ikaqi hiibaqu, bamu.

²⁶ Oonihe nikehota oho tete ooraidzara. Teei mina naatareiqa qupa gaibanomata oorare, ma apei soopara naatareiqa isanate qesaho tuhotuho naatorare.

²⁷ Oi nike ttokaho pomake moohimi abi minai te qesake tuhororaidzaranihe noomae qidzanasuhimi qesai noho kokora eetorai. Oonihe nike naho teteke moohimi anai tuhotuhoho isakita oorai.

²⁸ Oke hiire qaateqi Dzesu nokoke ttapuitareiqi hee, kaipo ma qangareba samane napake suqobire baaoraihe nike ana qaataama ma peperataamani.

²⁹⁻³⁰ Oho qubake Ohonga mai anaho quba poro tongoho pobi teeke hiiremi oorai. Oho isakita ana paha naamae ao nikeho baura kamo biiremi nike naho qohareta oba ma patta ttaike muuna qaaqa poro qere nahota hoobire Isirae abi tupu samaneke batabire qaarakoi. Oiqi hiireta.

***DZESUI PEETOROKE QOGO NOO HIIRETA
(Mat 26:31-35; Mar 14:27-31; Dzoh 13:36-38)***

³¹ Hiireqi noi Peetoroke dzaga bobotoqi ttokaho dzapa nohota hiireqi hee, O Siimo, Saatai ao nii benateqi eringa mutuho isakita niike kurutete huitemi nii nookorai mae?

³² Oonihe eto niiho ai tatauma goono naatain-oiqi anai niike puputa too teetorai. Oonita nii dzogetoma qori paha pobirateqanoke oho qesa qesamane niimeke too teetorare.

³³ Hiiremi noi roqobeteqi hee, Soopara name nookare. Anai niima nakamae sutasutata tumaquni mae baataquni mae ikanomake eetaqu, teena oke naho qupa hiirorai.

³⁴ Hiiremi Dzesu misi teteqi hee, O Peetoro, qupi sooreta nee ungapa noo hiibaamake nii anake hee, Noke ana ruumeniqi hiire hiireke tuumami ao tapari naatakoi. Oke ana bamu nii ikotetaqu.

DZESU KANEBA QUBA HIIRETAHO KHOOBA

³⁵ Dzesu noko pobi hiireta, Tumakhameto, ana nike qaru dzoobireqi asi ma ttuma sengi ma oho sasa quba oonomaho amake dzoobiremi nikeho

quba teeqai isanataama naateta mae? Hiiremi nokoi hee, Bamu oi gama isanateta.

³⁶ Hiiremi noi hee, Qate poiqa ana nike paha tete erake pobi hiire, Teeho asi ma ttuma sengi ooraimake aimare. Ma teeho qaa dzube ooraama naatemi noi isanate ttoba teeke ttuma quba mootomi biranatem i oke qaa dzube quba mootoqa aimare.

³⁷ Ma oi teeho quba bahe qetaqeta teei nahoke hiireqi hee, Abi nookami noi koiri kairiho nenaniqi hiireta qetaqeta oi eto sapara naatainohe meho tomidzabari naatare.

³⁸ Oke hiiremi nokoi hee, Soopara naname, napahota qaa dzube eseri oi oorai. Hiimi hee, Ao isanatorai.

*DZESUI PUPU BAURA BAMENOMA EETETA
(Mat 26:36-46; Mar 14:32-42)*

³⁹ Hiireqi noko gama ota tta eeteqi Dzesui poma nomeke iihai tora Oribata tuumami tumakhameto noke iihata.

⁴⁰ Oonita nokome mee qaata tekata biranateqi noi noko pobi hiireta, Nike angita dzuubainoho quba pupu hiiroqa oorare.

⁴¹ Oke hiireqi Dzesui gattiqa qaheubaqi pomai kotoroqi nomae pupu hiireta.

⁴² Hee, O mai name, Ima ma bago ana qurataqu oke nii aima sigita biidzareiq aana ao oho totohot a hiibarorihe bamu, nii hiiroraiho isaki keke biranatare.

⁴³ Hiiremi qusuho angero teei baaqi noke tatanga moiteta.

⁴⁴ Oonita qupa bame minanipamu noke suqo-biremi noi ipibire pupu hiromi bere nohoi dzu-uho isaki noho irita sooroqi kohukohuma ttokata taateta.

⁴⁵ Taatemi noi pupu hiire ootati qori tumakhametoho neta biranate moomi nokoho qupa bame minanipamui ao noko suqobiremi meeta.

⁴⁶ Meehimi noi noko tukutoqi hiireta, Maqoe, naane meera baurake eetorai? Nike eto quba teehe kabira naataino hiireqi pupu hiirorare.

DZUTAI KOKO ISAKI EETE QI DZESUKE GEEMA MOOTOTA

(Mat 26:47-56; Mar 14:43-50; Dzoh 18:3-12)

⁴⁷ Oke Dzesui hiihiimi idze, aoke abi hohoi baahuqi nokoho teei baaqi Dzesu kanabohiqi toone eeteta. Oonihe abi oi ape bahe tumakhata tee, oi Dzuta Khariottaho nena ooni.

⁴⁸ Oke eetemi Dzesui noke hee, Dzuta meeke nii Abiho Isaki anake kanabohiqi geema moote mae?

⁴⁹ Hiiremi qaa biranatarota oke tumakhameto qesai mooqi hiireta, Soopara nanai qaa dzubeno-manita nanai eetaqu mae?

⁵⁰ Oonihe noi noo ipi hiibaamake tee, oi Peetoro, noi aoke dzube abi minaho kokora abike toma pobi nena oke dzooto qagaumata.

⁵¹ Oho qubake Dzesui qaa abi hee, Nike qaatemi ana bosa erake eetare. Oke hiireqi kokora abiho toma hesatemi agimata.

⁵² Agimami dzube abi mimi ma Dzuta abiho bosa qobaqoba ma Pirittani qesa nokoi Dzesuho dzagata baaqi sudzabeteta.

Sudzabetemi noi noko qasa hiireta, Anai koiri kairiho isaki apeho qubake nike koo ma taangama anake karabetare baabe.

⁵³ Anai qupi samaneke nikema biirita baura eete baaoraimi nike tegaha ota anake hesatara. Oonihe poiqai qupiho bodza ma pobi oonita nike eetareiqa eetakoi.

PEETOROI DZESUHO BAIKE HIIRETA

(Mat 26:57-58; Mar 14:53-54, 66-72; Dzoh 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Oke hiiremi noko Dzesuke aimaqi dzeima zube abiho nagata tuumami Peetoro i pitoto baata.

⁵⁵ Oonita noko dzube abi minaho naga patita biranate dzapa eeteqi eepa qeere oohoro agimota. Agimami Peetoro baaqi oho qesa nokoma oohorota.

⁵⁶ Oonihe noi eepa dzadzaho neta oohoro oomi kokora atapa teei noke nese taate mooqi hee, Maa, abirai suma nopome qaabi.

⁵⁷ Hiiremi noi atapa oho noo bai hiireta, Baamu noke ana ruume.

⁵⁸ Hiiremi gattiqa ipita abi teei paha noke mooqi hee, Maqoe, nii nokohota tee oni. Hiiremi Peetoro hee, Abiqa anai bamu.

⁵⁹ Oke hiiremi paha hauba teei bamu naatemi abi paha teei qahiqahike hiireta, Moomi abirai Garireaho abi oonita meenipamu noi Dzesuma karaho nenani.

⁶⁰ Hiiremi Peetoro abi oke hee, Nii hiire oke ana hou.

Totoho oke hiihiimi khokhora mai ao noo hiireta.

⁶¹ Hiiremi Dzesu burusi eete Peetoroke nesema asabiremi noi qupadzomata. Noi hee, Idze, Sooparai anake hee, Nee noo hiibaamake nii anaho bai hiire hiireke tuumami tapari naatakoiqi hiirori oi ao mee naate.

⁶² Oke hiireqi noi tta eetemi noho baruna masubatemi tti minake hiireta.

QAA ABI DZESUKE MIDZAHUBAITEQI TEETETA

(Mat 26:67-68; Mar 14:65)

⁶³ Qate pirittani ma karai quseripo naateqi Dzesuho nese sengibeteqi qoma dzubobireqi teeteta.

⁶⁴⁻⁶⁵ Teeteqi hee, Oo nii too abi oonita apei nii teete noho dzapa hiibare. Hiireqi noo bamenoma samanema noke midzahubaiteta.

SINASINA TUPUTA DZESUKE QOMAQOMA HIIRETA

(Mat 26:59-66; Mar 14:55-64; Dzoh 18:19-24)

⁶⁶ Qate iihai mootomi dzube abi ma qeteqeta abi mimiho sinasina tupui qopa nokometa ttutturata hiiremi Dzesuke ota dzeima baata.

⁶⁷ Baami noko noke hee, Nii Kiristu oni mae bamu, oke nana pobi hiibare.

⁶⁸ Hiiremi Dzesui hee, Ana hiiremi qidzoke nookaqu. Ma ana paha noo nameke hiiremi qidzoke nikehota meenoma naataqu.

⁶⁹ Onihe poo teena erake ana hiire. Ao bodza dzamonatemi nikei Abiho Isaki anake moomi Ohongaho poro qereta peiteqa pobi robe nohota gooro oorakoi.

⁷⁰ Hiiremi nokoi hee, Oke hiireqi nii hee, Anaio Ohongaho khatanipamu ooniqi hiire mae? Hiiremi noi hee, Ana oioni oke nikemae ao hiire.

⁷¹ Hiiremi nokoi hee, Iaqa! Nomaeho tooi hiiremi napa nooketa naane quba paha isere tee ma tee nohoho quba roroko biidzaqu? Baamu oiqi hiireta.

23

DZESUKE PIRATOHU PENGATA QOMAQOMA HIIRETA

(Mat 27:1-2, 11-14; Mar 15:1-5; Dzoh 18:28-38)

¹ Oho quba abi tupu oi gama susupu qoridzeqi Dzesuke dzeimaqi kiape Piratoho torota tuumata.

² Ota biranateqi nokoi noho pengata Dzesuke qoma dzubobireqi eraiqi hiireta, Noi sama nome qusubateqi hee, Anai Kiristu, abi qiba ooniqi hiireqi Kaisaho ttagetti quba qamuni hiireqi abi naga nanaho qupa rasakiitorai.

³ Hiiremi Piratoi Dzesu qasa hiireta, maqa, nii Dzutaho abi qibani mae? Hiiremi noi hee, Nii hiire oi mee.

⁴ Hiiremi Piratoi dzube abi mimi ma abi tupu oona ttutturateta nokoke pobi hiireta, Kahosa nohoke saridzaamanita bamu.

⁵ Hiiremi nokoi tototo hiireta, Maa, abirai Garirea habata sohoruqi qeema Dzutea haba napaqota baaqi mina ma adza gama nokoho qupake rasakiitorai.

PIRATOI DZESUKE HEROTEHO TOROTA DZOOBIRETA

⁶ Hiiremi noi hee, Oonita noi Garireaho nenani mae? Hiiremi meenoma naatemi noi Heroteho pobi naateta.

⁷ Qate Herote paha bodza ooqata Dzerusaremuta oomi Piratoi hiiremi noko Dzesuke noho torota dzeima tuumata.

⁸ Qate Herotei Dzesu moomi noho qupa qidza-qidza biranateta. Oi noi aoqake noho pobi nookaqi noho torota obaoba teeke moora quba dza minake eete qaata.

⁹ Oonita noi Dzesuho torota qasa noo samaneke hiiretahe, noi teqaha oho ipi hiibara.

¹⁰ Noi nipanatemi dzube abi ma qetaqeta abi mimi nokoi noo hee ma heeta hiireqi noke qoma dzubobirota.

¹¹ Oonita Herotei ao noho ngiingi ma baaba eeteqi qaa abi nomema nokoi sohoroki noho gepuqepu hiireqi abi qibaho sasa qidzaho qase-qaseke aima noke dzaaroqi dzoobiremi paha noke Piratoho torota dzeima tuumata.

¹² Oonita Herotei oonomake eete Dzesuke Piratoho torota paha burisi eetetaho qubake abi mimi nopomae ibo nopome qaateqi qesa dzaira eeteta.

PIRATOI ABI BITTA EETE DZESUKE HAPAHAPANAITARE HIIRETA

(Mat 27:15-26; Mar 15:6-15; Dzoh 18:39; 19:16)

¹³ Qate Piratoi paha Dzesu mooqi dzube abi mimi ma abiho bosa qobaqoba nokoke gama ttutuiteta.

¹⁴ Ttuttuiiteqi noko pobi hiireta, Nike abirake naho torota dzeima baaqi hee, Noi abi minaraho qupa rasakiitoraiqi hiiremi anai noke toronaite moomi qomaqoma nikehoi meeama naate.

¹⁵ Oho qesa Herotei noho obero saridzaama naateqi noke burisi eetemi noi paha khooba apeho quba napaho bisata oorai? Noi kahosa bamenoma eete ooraimake oho quba baatakoihe bamu.

¹⁶ Oho quba ana hiiremi noke gabeho biireqake saqobakoi.

¹⁷⁻¹⁸ Hiireta oi teehe quba bahe Ingona Dzumata sutasutana oorai abihota Romaho Kiapei teeke sani saqoro qaata oke qupadzomaqi hiireta.

Hiiremi abi tupu nokoi gama qarutoqi hiireta, Oi bamu! Barabake saqobareni qate abirake teetare!

¹⁹ Nokoi Barabaho dzapa hiireta oi noi Dzerusaremuta Roma abiho qaa tuputa qesake teetemi Kiapei noke oho quba sutasutata mootomi oota.

²⁰ Nokoi oonomake hiiretahe Piratoi Dzesuke saqobare hiireqi paha nokoke korabete qasa hiireta.

²¹ Hiiremi garuruiqi hee, Bamu! Abirake ao hapahapanaitare.

²² Hiiremi noi nokoke kebaitareiqi paha hiireta, Nookare noi kahosa bamenoma teeke eete ooraimake teetakoi oonihe noi kahosa apeke eete oorai? Baamuta anai noke gabeho biiroraqutoke saqobakoi.

²³ Hiiremi abi tupu minanipamuho qubake nokoi dzaubama qarutoqi noho noo suqobireta.

²⁴ Suqobiremi Piratoi nokoke bittake eete peperateqi nokoho noo qusubaiteta.

²⁵ Oi nokoi hu ma koridza, teeta ma taangaho abi sutasutata oota Barabake saqobareiqi hiire Dzesuke hapahapanaitare hiiretaho isakita Piratoi temuke saqoroqi Dzesuke nokoho dza quba mootota.

DZESUKE HAPAHAPANAITETA
(Mat 27:32-34; Mar 15:21-32; Dzoh 19:17-27)

²⁶ Oonita Piratoi nokoho dzake qusubaitemi Pirittani ma karai Dzesuke aimaqi tuumata. Tuumaqi hapahapa teeke mai eeteqi Dzesuke moiteta.

Oonihe noi bittake eetemi Kureneo nagapa nena, dzapa noho Siimo, noi haba kharata baahumi nokoi noke hee hapahapa oke nii aimareiqi tototo hiiremi Dzesu bosa qooro tuumami noi oke qere biire ipita iihata.

²⁷ Ma paha paimane tupu teei noke iihaqi noho quba tti ma ttaka eetota.

²⁸⁻³¹ Eetomi Dzesu burisi eete qahura noota nokoke hee, Poiqa nike moohimi ee gattiqa dzu-sanoma teena eranomake dzarate, oonihe ipita nikeho bisata abaqasa ngoruta eepa qaitema noho gaabi gattiqa apei nikeho torota biranataqu?

Quba bamenomanipamu Dzerusaremu nikeho irita biranatemi nike areare hiireqa hee, Napai qumai oorapu ma khameto amenana oorai nokoi biranataama naatapuko oi gattiqa isanatarori. Nike bodza ota tora ma tapake hee, Nike nanake pupubire ngaumareiqi hiibakoi.

Oonita Dzerusaremuho paimane, nike eto naho quba tti hiibainohe nikeme quba ma khameto nikemeho quba tti minake hiibare. Ooiqi hiireta.

³² Qate noko sutasuta abi koiri kairinoma eseri nopoke Dzesuma gama hapahapanaitareiqi dzeima tuumata.

³³ Oonita noko qeba neta qeemaqi, poubosa teehe dzapa Qiba gotta, ota peiteqi Dzesuke ota koiri kairinoma eserima nokoke gama hapahapanaiteta. Temu mage neta ootani temu pobita oota.

³⁴ Oke eesuhimi Dzesui pupu hiireta, Mai name, nokoi ruumeke naateqi eetoraita kahosa noko-hoke qaatare. Oke hiireta. Qate qaa abi nokoi noho ttoba ma sasa mai eetare hiireqi baabe biireta.

³⁵ Oonihe abi gesagesai baura oke gama mooqi Dzuta abiho bosa qoboqobama gama qepuqepu hiireqi hiireta, Qesake noi qidzaita baaoraita Ohongai noke asatemi noi Kiristu ooraiqako sama nome hoobidzare.

³⁶ Hiiremi qaa abi oba too bairanoma teeke noho quba mootoqi noho kasai hiireta.

³⁷ Hee, nii Dzutaho abi qiba ooni mae? Oho quba isanate sama niime ingonaitare.

³⁸ Qate qetaqeta paha teeke noho qiba suheta suutota oi hee, ERAIO DZUTAHO ABI QIBANI oiqi hiireta.

³⁹ Qate abi koiri kairinomahota teei noke hee, Idze, nii Kiristu ooni kaqa oho quba sama nime ingonaisuqa nakake oho qesa ingonaitare.

⁴⁰ Hiiremi temui noke qamuni hiireta, Ae, nii baatake boobiqi bamu Ohongaho attike eetaqu? Abirai nakama gama heme eraho ttaiqani.

⁴¹ Nakamae pasena eetetaho ipi nakaho irita taate oonihe abirai kahosaamani.

⁴² Hiireqi noi Dzesuke hee, Maqa nii pobi niimeta peiteqanoke nahoke qupadzomare.

⁴³ Hiiremi Dzesu noke hee, Oore niima nakamae poiqa Ohongaho dzoo qidzata qeemare boobi. Oiqi hiireta.

*DZESU BAATEMI BIIRIHO HAHARI PISISI
EETETA*

(Mat 27:45-56; Mar 15:33-41; Dzoh 19:28-30)

⁴⁴ Qate oi tuerebe koroko naatemi haba gama qupi sooroqi tuuma ttiri kirokota dzadza eeteta.

⁴⁵ Oi eteke dzasidzai sirihami biiriho ttoba hari asuasu oi bisata piisisi eetemi idze, poro ttangaho suruhoi paana naateta!

⁴⁶ Eetemi Dzesui sokata minake eeteqi hiireta, Mai name, gisi nameke niiho botota ao moote. Oke hiiremi noho sumasa biranatemi baateta.

⁴⁷ Quba oke qaa sooparai gama moo soubireqi Ohongaho dzapa qusubaitaqi hiireta, Meenipamu abiraio saasari qidzaniqi hiireta,

⁴⁸ Oi keke bahe, abi qesa samane ota ttutturata quba attinoma oke gama mooqi pairuru eete sama nokome iga hiire tuumata.

⁴⁹ Qate paimane ma qesamane Garirea habana Dzesu gainene eete baata nokoi dzasa eete ser-erahuqe qooro oke gama mooqota.

DZESUHO KEBAKE QESAI OMA NAGANAITETA

(Mat 27:57-61; Mar 15:42-47; Dzoh 19:38-42)

⁵⁰ Oonita Dzesu baatemi Dzuta abiho sinasina tupu minarahota tee noi abi rike ma pobi, dzapa noho Dzosepe, noi baata.

⁵¹ Oonihe saunabake sinasina tupui Dzesuho obero hiiretake noi te qaupuitara. Bamu. Noi Dzuta abiho nagapa Arimatteaho nena ooqi Ohongaho pobi biranatarotaho beebe oota.

⁵² Abi oi Piratoho torota baaqi Dzesuho kebake aimareiqi hiiremi nota isanateta.

⁵³ Oho quba qeemaqi kebake ai qurate ttoba khabanomama saama eete qegorota. Qegoroqi nomaeho oma naga kaibeteta oi agiagike oomi keba oke oho nakuta mootota.

⁵⁴ Oi ete biiremi aoke dzuma mina oho boodza mee naatarotaho qubake nokoi ao hairiamake oho roiroi eetota.

⁵⁵ Oonita Dzesuho gainene paimane qesaqesa Garireana baata nokoi qeemaqi moohimi noho kebake oonomake aima nakuta mootota.

⁵⁶ Oke mooqi nokomae burisi eete oho bibi ma quba uranoma qesaqesa oke roibetare hiire nagapata peiteta. Oonihe peitemi ete bidzabidzata dzuma tatanga ao sohohimi nokoi oke qusub-aiteqi bodza oho nakuta te baura oke hesatara.

24

DZESU BAATA NETA QORIDZETA, DZOOBE (Mat 28:1-10; Mar 16:1-8; Dzoh 20:1-10)

¹ Oonihe dzuma mina oi gama bamu naatemi iihai dzuridzarita paimane nokoi ura moromoroho isaki oke aima baata.

² Baaqi moohimi oma sarara asuasu naga kura biirota oke apei ao aima burisi eetemi papate oota?

³ Papate oomi noko nakuta qeemaqi moohimi Dzesu Sooparaho kebai te ota oorara.

⁴ Oonita qupa nokohoi uhubaama naatemi idze, abi eseri sasa khabanoma hihihinomai sigita qoorota.

⁵ Qooro oomi paimanei ququimaqi pomai kotoromi nopoi hee, Ikaqi hiireqi nesetuta eehahaha qirike eesubi? Noi teqaha erata ooraidzara.

⁶ Noke Ohonga ao tukutomi biranate tuume. Oho nooke noi Garirea habata nike pobi hiiremi nookatanita qupadzomare.

⁷ Noi totoho erake eete hiireta, Abiho Isaki anake abi kahosanomaho botota mootomake

anake hapahapanaitakoi. Oonita qupi tapari naatemi ana paha qoridzakoi ooiqi hiireta.

⁸ Oonita abi nopoi oke hiiremi totoho oke paimane ango qupadzomata.

⁹ Oke qupadzomaqi noko burisi eete nesetu oke papate tuumaqi tumakhameto erebeni ma kara nokoho torota oho pobi hiire paanaiteta.

¹⁰ Onihe baaqi qaruu abi erebeni oke pobi hiireta, paimane oho dzapaio Maria Magattaraho nena ma Dzoana ma Maria Dzakopoho pai ma paimane qesa paha.

¹¹ Noko oho pobi hiire rerengi eetemi qaruu abi nokoi nookami noo gattagattaho isaki naateta oho qubake nokoho qupa te rikeqomara.

¹² (Oi bamu)

*TUMAKHAMETO ESERI EMAUSI NAGAPATA
TUUSUQI DZESU SARIDZETA*

(Mar 16:12-13)

¹³ Qate bodza ooqata tumakhameto nokohota eseri nagapa Emausi ota tuumareiqa teteta tuumota. Onihe oi haba khara bahe tu haubaho isaki.

¹⁴ Oonita nopoi tuumoqi quba bamenoma dzumata biranateta oho noo ma pobike hiirora.

¹⁵ Hiromi Dzesu nomae qeemaqi nopoma noko teena naate tuumota.

¹⁶ Onihe nopoho nese ikanomake eete qupi sooromi moo pobitaama naateta?

¹⁷ Oho quba Dzesui nopoke hee, nipe soosomaqi noo bamenoma apeke qesa pobipobi hiirorai?

Hiiremi bame nopoke bahebiremi burisi eete noke qeraqera eeteta.

18 Eeteqi tee, dzapa noho Keropa, (Arapeo) noi Dzesuke hee, Maa nii haba mainaho abi oho quba Dzerusaremuna quba bamenoma biranate oho pobi nii nookaamani mae?

19 Hiiremi noi hee, Noo ape ooni?

Hiimi nopoi hee, Qateqa, abi tee dzapa noho Dzesu, Nadzaretteho nena, noi too abiho isakita Ohongaho penga ma abi minaraho neseta baura qidza bamenoma samaneke eete qaata.

20 Oonihe dzube abi mimi ma Dzuta abiho bosaqobaqoba nokoi noke karabeteqi raaba abiho sooparaho toro mootomi noke baataho pobi hiireqi noke hapahapanomaiteta.

21 Oonihe nanai hee, Noi Dzuta abi naanake raaba abiho botota ingonaitareiqi hiire ootahe noi baatemi ao qupi tapari naate oorai (oi baata tatanga).

22 Qate paimane nanahota qesai nanake sahasaha moiteqi hee, Nanai saunaba dzuridzarita qori noho nesetuta tuume.

23 Tuumaqi ota biranate keba nohoke saridzaama naatehe angeroho birabirake moohimi angerei nanake hee, Noi eehaha naate ooraiqi hiireta. Oonita paimane nokoi hairiamake nana pobi hiiremi nooke.

24 Nookaqa qesama nanai ao nesetuta qeemaqa paimane hiiroriho isakike moohimi noho keba ota oorara.

25-27 Oke nopo hiimi Dzesui Moseho noo ma too abiho noo ika ma ikata noomaeke hesatota oke tumakhameto nopoho quba gama rerengi eete paanaite soubireta.

Noi hee, Obera abi nike! Khooba apeho qubake too abi nokoi oho noo samaneke hiire qeetemi nikeho qupa asuasuu naatemi nookaama naatorai? Kiristui isanate bosata heme mina saridzeqake dzapa pobi nometa peitaridzoni. Oke too abi noko hiireqi qeeteta.

²⁸ Oke hiire qaramuti nokoi nagapa Emausiho kosoramuta biranateta. Biranate Dzesui paha nagapa mainata tuumaquho tomidza naatemi nopoi qaanateta.

²⁹ Hee, Maqa, ao sure moote oonita nii isanate nakaho nagata peitare, oke hiireqi tototo hiireta. Hiiremi noi nopoma gama peiteta.

³⁰ Peiteqi noko tirere eete qidzanatemi heeba nokoho dzagata mootomi Dzesui dzobadzoba oke aima agoago eete eseqotoqi nopoke moiteta.

³¹ Moitapihimi nopoi noho boto (mamaka) moo roqobeteqi noke gesina naateta. Oonihe gesina naasumi noi aoke nopoho neseta dzaeteta.

³² Oonita noi dzaetemi nopoi qesa qeraqera eete hiireta, Idze, teteta noi nakake bapopototoqi sin-abidza oke rerengi eesuhimi nakaho qupata ao dzadzadza eete!

³³ Oho subesube hiireqi nopoi ao qoro burisi eete Dzerusaremuta tuumaqi qupibake qesamane rebeni ma kara nokoke ttuttuiteqi Keropai isere hiireta.

³⁴ Hee, Meenipamuke Soopara napahoi qoridze eehahake oorai. Noi Siimo Peetoroma nakaho toro biranatemi etebake moori!

³⁵ Hiireqi Dzesui ikanomake eete dzobadzobake eseqotapihimi nopoi qupadzomata oho pomake gama noko pobi hiireta.

**KIRISTU NOOMAE NOKOHO BISATA
BIRANATETA**

(Mat 28:16-20; Mar 16:14-18; Dzoh 20:19-23)

³⁶ Oonihe nopoi oho pobi hiimi Dzesu noomae nokoho bisata qooroqi dzoobe hiireta.

³⁷ Hiirmi noko noke mooqi qesai hee, Gisi ooniqi hiireqi atti sakabare eeteta.

³⁸ Eetemi noi noko pobi hiireta, Nike naane quba ququimaqi iiha ma dzoobidza samaneke eete?

³⁹ Gisiho gotta ma hidzoba ooraamanihe nike anaho oko ma boto hesateqa moomi anaio mee ma gama iso keke oorai.

⁴⁰ (Oi bamu)

⁴¹ Oke hiiremi totaqa nokohe ttidza qidzanate-tahe paha totaqa atti sama eetota. Oonita noi nokoke hee, Nikehota heeba teei oorai mae?

⁴² Hiiremi nokoi sekana ngoru qetta teeke no moiteta.

⁴³ Moitemi noi aimaqi nokoho pengata muunata.

⁴⁴ Muuna qaasuqi noi hiireta, Dzairamane, Moseho noo ma Tabitiho Samu oi too abiho noo ma gama teena naate naho bauraho qamod-zamodza hiiremi qeete qaata. Noo oke ana nikema napamae qaata bodzata hiireqi hee, Noo oi gama naho neta meenoma naataridzoniqi hiire qaata.

⁴⁵ Hiireqi nokoke pobitemi nokoho qupa uhubami qetaqeta oonomaho khooba oke nokoi gattiqa qupadzomata.

⁴⁶ Oho qubake noi ipibireqi noko bapopototoqi hiireta, Anaio Kiristunipamu oonita ana bosata heme ma bame samane saridze baateta. Baateqi

anai ao qupi taparike baata neta ooriti qoridze oorai oho tete paha teei te ooraidzara.

⁴⁷ Oonihe poiike naho dzapa pobi biranatemi nike Dzerusaremuta sohoroga naho dzapa quba eeteqi abi tupu ma noo maina painata sinabidza hiire tuumami abi qupa burisi eetemi kahosake akobetakoi. Oke keke eete tuuma qaamake haba gegebetakoi.

⁴⁸ Qate apenei oho baura qere biidzaqu bahe nike oioni.

⁴⁹ Oonihe nike beedzae apema baura eetaqu bahe Mai nahi Sumasa dzoobiremi baaqa nike beedzaenomaitaquho naru hiiremi oorai. Oho qubake nike nagapa qiba erata oho beebe eetoma meenoma naatare.

KIRISTUI NOKOKE QAATEQI DZAETETA

(Mar 16:19-20; Apo 1:9-12)

⁵⁰ Oke hiire qaasuqi Dzesui noko dzeimaqi tupidza qeeho nagapa Bettania ota biranate boto nome dzoobireqi nokoke agoago eeteta.

⁵¹ Eeteqi noi nokoho neseta peite dzaeteta.

⁵² Dzaetemi nokoi qupa qidzaqidza minanipamuke eete burisi eete Dzerusaremuta biranateta.

⁵³ Biranate nokoi qupi samaneke Ohongaho birita ooqi noho hasama gegema hiirota. (Poiqa nike Aposoro Qaru Abita takomaqa isere ipibire isaitare.)

Dzoobe Mina!
Ttotta Ruka

PORO TONGO USAQE
The New Testament in the Guhu-Samane Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Guhu-Samane long
Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Guhu-Samane

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

1e8f2c8a-2e91-5f7a-8d28-7e63415f9012